

HELSINGIN YLIOPISTO

Lähisuhdeväkivalta nuorten naisten kertomana

Anonyymeissä chat-keskusteluissa

Sosiaali- ja terveystutkimuksen ja -johtamisen maisteriohjelma
Maisterintutkielma
Valtiotieteellinen tiedekunta

Laatija:

Sanni Heinonen

Ohjaajat:

Professori Karri Silventoinen

Dosentti Tuuli Pitkänen

6.5.2025

Helsinki

Tiedekunta: Valtiotieteellinen tiedekunta

Koulutusohjelma: Sosiaali- ja terveystutkimuksen ja -johtamisen maisteriohjelma

Opintosuunta: Ei opintosuuntaa

Tekijä: Sanni Heinonen

Työn nimi: Lähisuhdeväkivalta nuorten naisten kertomana – anonyymeissä chat-keskusteluissa

Työn laji: Maisterintutkielma

Kuukausi ja vuosi: 5/2025

Sivumäärä: 98 + liitteet

Avainsanat: chat-palvelut, lähisuhdeväkivalta, nuoret naiset, nuorten mielenterveys, nuorisotyö, perheväkivalta, seurusteluväkivalta, sisällönanalyysi

Ohjaaja tai ohjaajat: Dosentti Tuuli Pitkänen, Professori Karri Silventoinen

Säilytyspaikka: Helsingin yliopiston kirjasto

Muita tietoja: ei muita tietoja

Tiivistelmä:

Useat tutkimukset ovat antaneet huolestuttavaa kuvaa nuorten naisten mielenterveydestä, ja lähisuhdeväkivalta on tunnistettu vakavaksi ihmisoikeusongelmaksi. Nuorten naisten kokema väkivalta johtaa usein vakaviin mielenterveyden haasteisiin ja naisilla on miehiä enemmän väkivallan kokemuksiin liittyviä palvelutarpeita. Tässä maisterintutkielmassa tarkastellaan minkälaisesta lähisuhdeväkivallasta 18–24-vuotiaat nuoret naiset kertovat anonyymeissä, matalan kynnyksen Sekasin-chat-keskusteluissa.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisista lähisuhdeväkivaltaan liittyvistä syistä nuoret naiset hakeutuivat keskustelemaan, millaisia psyykkisiä vaikeuksia he kuvasivat sekä minkälaisin keinoin chat-päivystäjät tukivat heitä. Tutkimuksessa luettiin 700 koulutetun päivystäjän ja nuoren välillä käytyä chat-keskustelua ajalta 21.12.2022–10.2.2023, joista aineistoon otettiin mukaan 57 lähisuhdeväkivaltaan liittyvää keskustelua. Analyysimenetelminä käytettiin teoriaohjaavaa ja aineistolähtöistä sisällönanalyysiä sekä tulosten kvantifiointia.

Tulosten perusteella lähisuhdeväkivalta ja samanaikaiset psyykkiset vaikeudet olivat keskeisiä syitä, joiden takia nuori nainen tuli juttelemaan chatiin. Nuoret kuvasivat kokeneensa väkivaltaa erityisesti vanhempiensa ja seurustelukumppaniensa tekemänä. Keskusteluissa nuoret kertoivat myös omasta väkivaltaisesta käyttäytymisestä, erityisesti parisuhteissa. Sekä väkivaltaa käyttäneet että kokeneet nuoret naiset kertoivat keskusteluissa vakavista psyykkisistä vaikeuksista, kuten ahdistuneisuudesta, posttraumaattisesta stressistä ja itsetuhoisuudesta. Chat-päivystäjillä oli monia keinoja tukea nuoria naisia lähisuhdeväkivallan kokemuksissa, mutta väkivallan tunnistaminen erityisesti nuorten naisten käyttämän väkivallan osalta osoittautui keskusteluissa vaikeaksi.

Tutkimus osoittaa anonyymien chat-palveluiden merkityksen nuorten tukemisessa sekä väkivaltaa kokeneiden että sitä käyttäneiden näkökulmasta. Lähisuhdeväkivaltaa ja nuorten mielenterveyttä tulisi tarkastella tiiviisti toisiinsa kytkeytyvinä ilmiöinä, jotka edellyttävät kokonaisvaltaista ja moniammatillista tukea. Lisäksi tulokset korostavat nuoria kohtaavien ammattilaisten lisäkoulutuksen tarvetta väkivallan monimuotoisuuden tunnistamisessa ja ilmiön kohtaamisessa. Jatkotutkimusehdotuksina nostetaan esille tarpeet saada lisää tietoa lähisuhdeväkivaltaa käyttäneiden naisten kokemista psyykkisistä vaikeuksista sekä nuorten näkemästä ja kuulemasta väkivallasta.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Tutkimuksen keskeiset käsitteet ja aiempi tutkimus	10
2.1	Nuoret naiset väkivaltatutkimuksen kohteena	10
2.1.1	Nuori aikuisuus elämän vaiheena	12
2.1.2	Nuorten naisten hyvinvointi ja mielenterveys	13
2.2	Lähisuhdeväkivalta	14
2.2.1	Lähisuhdeväkivallan muodot	16
2.2.2	Sukupuolistunut väkivalta	18
2.2.3	Nuorten naisten kokema väkivalta	20
2.2.4	Nuorten naisten käyttämä väkivalta	22
2.2.5	Lapsiin ja nuoriin kohdistuva perheväkivalta	23
2.2.6	Seurusteluväkivalta	24
2.2.7	Lähisuhdeväkivallan vaikutukset nuorten naisten hyvinvointiin	25
2.3	Nuorille suunnatut matalan kynnyksen chat-palvelut	26
2.3.1	Sekasin-chat	28
2.3.2	Sekasin-chat-päivystäjien ohjeet	29
2.4	Tutkimuksen näkökulmat	30
2.4.1	Faktanäkökulma	30
2.4.2	Sosiaalinen konstruktionismi	31
3	Tutkimuksen toteuttaminen	33
3.1	Tutkimuskysymykset	33
3.2	Tutkimusaineisto	33
3.3	Analyysimenetelmät	34
3.3.1	Tutkimuskysymykset ja analyysimenetelmät	35
3.3.2	Sisällönanalyysi	35
3.4	Tutkimuseettiset kysymykset	40
3.4.1	Tutkijan positio	42
4	Tulokset	43
4.1.1	Nuorten naisten kokema lähisuhdeväkivalta	45
4.1.2	Nuorten naisten käyttämä lähisuhdeväkivalta	49
4.2	Nuorten naisten kuvailemat psyykkiset vaikeudet	49
4.2.1	Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden psyykkiset vaikeudet	50
4.2.2	Lähisuhdeväkivaltaa käyttäneiden psyykkiset vaikeudet	52

4.3	Nuorten naisten tukeminen lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä keskusteluissa	52
4.3.1	Päivystäjien käyttämät puhutavat väkivaltaa kokeneiden nuorten kohtaamisessa	53
4.3.2	Päivystäjien käyttämät puhutavat väkivaltaa käyttäneiden nuorten kohtaamisessa	62
4.3.3	Palveluohjaus	66
5	Pohdinta	68
5.1	Lähisuhdeväkivalta chat-keskusteluissa	68
5.1.1	Nuorten naisten käyttämä lähisuhdeväkivalta	75
5.1.2	Lähisuhdeväkivalta ja nuorten kuvailemat psyykkiset vaikeudet	76
5.1.3	Kohtaaminen lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä chat-keskusteluissa	78
5.1.4	Palveluohjaus chat-keskusteluissa	80
5.2	Tutkimuksen luotettavuus	81
5.3	Jatkotutkimusehdotukset	83
6	Johtopäätökset	84
6.1	Kiitokset	89
	Lähteet	90
	Liitteet	99
	Liite 1. Väkivallan muotojen tunnistaminen	99

1 Johdanto

Huoli nuorten mielenterveydestä on ollut vahvasti esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa viime vuosina ja mediassa on puhuttu jopa nuorten mielenterveyskriisistä (Kujala, 2022). Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttaman kouluterveyskyselyn (2023) mukaan valtaosalla suomalaisista nuorista menee hyvin, mutta yhä useampi tytöistä on kertonut kärsivänsä kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta (Helenius & Kivimäki, 2023). Myös lähisuhdeväkivalta on kansainvälisesti laajasti tunnistettu ihmisoikeusongelma ja sitä kokevat erityisesti naiset (Oikeusministeriö, 2020; WHO, 2021). Suomi on Euroopan unionin perusoikeusviraston kansainvälisen vertailun (2015) mukaan Euroopan toiseksi turvattomin maa naisille. Vaikka ilmiö on kansainvälisesti tunnistettu, lähisuhdeväkivalta on yhä alitunnistettu ongelma esimerkiksi terveystalveluiden piirissä (Siltala, 2022, 1018).

Kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että nuorten ihmissuhteissa esiintyvä lähisuhdeväkivalta ja hyväksikäyttö on merkittävä ongelma, jolla on laajoja vaikutuksia nuorten hyvinvointiin ja kehitykseen (Barter ym., 2022). Aikana, jona nuorten naisten pahoinvointi on lisääntynyt, tarvitaan lisää tietoa nuorten lähisuhdeväkivallan kokemuksista, sillä ne voivat olla yhteydessä heikentyneeseen hyvinvointiin ja mielenterveyteen. Altistuminen väkivallalle voi aiheuttaa vakavia pitkäaikaisia vaikutuksia yksilön hyvinvointiin (WHO, 2021). Väkivallan kokemusten tiedetään lisäävän esimerkiksi masennusta, ahdistuneisuutta, paniikkihäiriötä, itsetuhoisuutta sekä syömis- ja unihäiriöitä. Pidemmällä aikavälillä lähisuhdeväkivallan kokemukset voivat aiheuttaa posttraumaattisen stressihäiriön kehittymisen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2024; Hester & Radford, 2006.)

Juuri tyttöjen kokeman väkivallan vaikutuksia heidän psyykkiseen hyvinvointiinsa on tärkeää tutkia, sillä aikaisemmassa tutkimuksessa on havaittu, että tyttöjen kokema väkivalta johtaa useammin vakaviin mielenterveyden ongelmiin kuin poikien kokema väkivalta (Barter ym., 2017). Valtioneuvoston selvityksen mukaan lähisuhdeväkivallan kokijoiden psyykkistä oireistoa ei usein yhdistetä väkivaltakokemuksiin, jolloin he jäävät vaille tarvitsemaansa ammattiapua (Siltala ym., 2022).

Siltalan ja kumppanien (2022) mukaan lähisuhdeväkivallan vaikutukset eivät rajoitu vain yksilöön, vaan ne kuormittavat palvelujärjestelmää ja aiheuttavat merkittäviä taloudellisia kustannuksia, sillä väkivaltaa kokeneet käyttävät terveyspalveluja jopa kaksinkertaisesti verrattuna muuhun väestöön. Viiden vuoden aikana pelkästään naisten kokeman fyysisen parisuhdeväkivallan aiheuttamat suorat terveydenhuollon lisäkustannukset ovat 150 miljoonaa euroa vuodessa. Terveyspalvelujen käytön lisäksi lähisuhdeväkivaltaa kokeneet käyttävät huomattavasti enemmän sosiaali- ja oikeuspalveluita. Lähisuhdeväkivallan yhteiskunnalliset kustannukset ovat mittavat, sillä väkivallan pitkäaikaiset vaikutukset voivat edellyttää yksilöiden ja perheiden tukemista erilaisin keinoin jopa vuosien ajan.

Tässä maisterintutkielmassa tutkitaan, minkälaisesta lähisuhdeväkivallasta nuoret naiset kertovat matalan kynnyksen anonyymeissä chat-keskusteluissa ja minkälaisia psyykkisiä vaikeuksia nuoret kuvailevat näiden keskusteluiden aikana. Lisäksi tarkastellaan, miten koulutetut päivystäjät tukevat nuoria naisia väkivallan kysymyksissä. Väkivaltaa voidaan tutkia useilta eri näkökannoilta, esimerkiksi biologisesta tai psykologisesta näkökulmasta. Tässä maisterintutkielmassa väkivaltaa käsitellään ensisijaisesti nuorten naisten hyvinvoinnin näkökulmasta.

Lidmanin (2016) mukaan väkivaltaan liittyvien käsitteiden tarkoituksena on selkeyttää ilmiöitä ja edistää niiden ymmärtämistä. Eri alojen toimijat käyttävät väkivallasta vaihtelevia termejä, ja esimerkiksi "uhri" saattaa tuntua leimaavalta tai passivoivalta. Väkivallasta puhuttaessa on tärkeää välttää vähättelyä ja huomioida termien vaikutus ilmiön hahmottamiseen. Kielelliset valinnat ovat siis keskeisiä väkivallan ehkäisemisen ja myös korjaavan työn näkökulmasta. Tässä maisterintutkielmassa käytetään termejä *"väkivaltaa kokeneet"* ja *"väkivaltaa käyttäneet"*. Näillä ilmaisuilla halutaan korostaa mennyttä aikamuotoa, jotta väkivallan osapuolet eivät kokisi tapahtunutta pysyvänä osana identiteettiään. Väkivallan kokemuksista voi selviytyä, ja omaa käyttäytymistä on aina mahdollista muuttaa.

Tutkielman aineisto koostui 18–24-vuotiaiden nuorten naisten ja koulutettujen vapaaehtoisten chat-päivystäjien välillä käydyistä keskusteluista Sekasin-chatissa. Maisterintutkielma on toteutettu osana chat-tutkijoiden verkostoa, joka toimii Euroopan Unionin osarahoittaman Crisis Help and Assistance for youth during challenging Times (CH@T-YOUTH) ja Strategisen tutkimuksen neuvoston

rahoittaman Ulos epätoivosta – ratkaisuja nuorten huumekuolemien, itsemurhien ja vakavan väkivallan vähentämiseksi -hankeen yhteydessä. Tutkielman sisältöohjaajana toimi Nuorisotutkimusseuran tutkimuspäällikkö dosentti Tuuli Pitkänen, joka vastaa Sekasin-chat tutkimusaineistosta.

Nuorten kokema lähisuhdeväkivalta tutkimusaiheena on ajankohtainen, sillä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvion (Kestilä ym., 2022) mukaan nuorten kokema lähisuhdeväkivalta, ahdistuneisuus ja seksuaalinen häirintä yleistyivät korona-aikana. Yhä useampi nuorista koki koronaepidemian aikana fyysistä tai henkistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten käyttämänä. Myös parisuhteissa esiintyvä kontrolloiva väkivalta yleistyi.

Lähisuhdeväkivalta on sukupuolistunut ilmiö ja sukupuoli määrittää niin väkivallan tekemistä, kokemista kuin ilmiön yleisempää ymmärtämistäkin (Niemi ym., 2017). Väkivaltatutkimuksen kentällä vallitsee vahva polarisaatio koskien väkivallan tekijöiden sukupuolta, ja keskustelu on usein jännitteistä. Keskustelussa kiistellään siitä, ovatko naiset ja miehet yhtä väkivaltaisia tai jopa siitä, ovatko naiset mahdollisesti miehiä väkivaltaisempia (Lattu, 2016, 26). Seurusteluväkivalta näyttäytyy kuitenkin useissa tutkimuksissa sukupuolineutraalina ilmiönä, ja sitä kokevat ja käyttävät kaikki sukupuolet (Esim. Barter ym., 2022; Wincentak & Connolly, 2017). Tämä maisterintutkielma tuo esiin nuorten naisten itse käyttämän väkivallan ilmiön kokijuuden rinnalle, sillä aiheesta ei ole riittävästi tutkittua tietoa. Useimmat tutkimukset käsittelevät joko naisten käyttämää tai heidän kokemaansa väkivaltaa erikseen. Tässä tutkielmassa tarkastellaan sekä nuorten naisten kokemaa että heidän käyttämäänsä väkivaltaa saman aineiston pohjalta, välttämättä mustavalkoista vastakkainasettelua.

Maisterintutkielma liittyy kiinteästi myös palvelujärjestelmään ja sen muutoksiin, nuorten palvelutarpeisiin sekä yhteiskunnallisiin arvoihin, jotka ilmenevät palvelujen rahoituksessa sekä resursoinneissa. Ronkaisen (2008, 390–391) mukaan väkivalta ja fyysisen koskemattomuuden rikkominen ovat sosiaalisia ongelmia ja ihmisoikeusongelmia, joihin hyvinvointivaltion tulee vastata. Vaikka henkirikosten suuri määrä ja perheväkivalta ongelmina ovat olleet tiedossa jo aiemmin, vasta vuonna 1997 väkivaltateema on kytketty valtakunnalliseen suunnitelmaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Suomessa keskeisiä väkivaltatyön tekijöitä ovat

kansalaisjärjestöt, joiden rahoitus perustuu nykyisin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) myöntämiin rahoituksiin.

Nuorten väkivallan tutkiminen juuri järjestöjen ylläpitämästä chat-aineistosta on ajankohtaista, sillä sosiaali- ja terveysministeriön (2024) tiedotteen mukaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustukset tulevat pienentymään vuodesta 2025 alkaen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että uusia STEA-avustuksia myönnetään aikaisempaa vähemmän ja järjestöjen jatkoavustuksiin kohdistuu 18–21 miljoonan leikkaukset. Tämä muutos rahoituksessa tuo haasteita järjestöille, jotka tarjoavat nuorille matalan kynnyksen palveluja. Leikkaukset vaikuttavat voimakkaasti myös väkivaltatyöhön, sillä iso osa väkivaltatyön järjestämisen vastuusta on Suomessa perinteisesti ollut julkisen sektorin palvelujen ulkopuolella (Ronkainen, 2008).

Väkivallan kokemusten tutkiminen matalan kynnyksen chat-keskusteluista on mielekästä myös siksi, että Sekasin-aineisto kertoo osittain myös sellaisista nuorista, jotka eivät ole hakeutuneet kasvokkain palveluihin. Pitkäsen ja kumppanien (2022) mukaan kasvokkaisissa kohtaamisissa ja universaaleissa palveluissa nuorilla voi olla vaikeuksia kertoa hyvinvointinsa kannalta olennaisia asioita. Vaikeudet voivat johtua esimerkiksi sosiaalisten tilanteiden arastelusta, häpeästä, omien ongelmien vähättelystä tai pelosta siitä, mitä kertomisesta voi seurata. Takalan ja Huhdan (2022 71–81) mukaan anonyymeissa chateissa nuori voi puhua vapaammin asioista, joiden hän saattaa pelätä johtavan lastensuojeluilmoitukseen, rikosoikeudellisiin toimenpiteisiin tai rekisterimerkintöihin. Nuorten on joskus helpompaa puhua vaikeista tai arkaluontoisista aiheista tuntemattomalle henkilölle, joka pysyy anonyyminä. Helferin (2025) mukaan itsetuhoisuus on yksi kuormittavista aiheista, josta osa nuorista kertoo pystyvänsä keskustelemaan vain anonyymisti.

Anonyymin chat-päivystyksen voidaan siis nähdä madaltavan kynnystä ottaa yhteyttä ja kertoa myös asioista, jotka tuottavat häpeää, kuten lähisuhdeväkivallan kokemuksista sekä kokijana että sen käyttäjänä. Läheskään kaikki lähisuhdeväkivalta ei tule poliisin ja muiden viranomaisten tietoon, joten tutkimus voi tuottaa myös tietoa piilorikollisuudesta sekä vaikeammin tunnistettavista väkivallan muodoista nuorten keskuudessa. Monet nykyaikana nuorten keskuudessa yleistyneet väkivallan muodot, kuten taloudellinen väkivalta ja digitaalinen väkivalta, voivat olla vaikeasti tunnistettavia ja tutkimus voi tuottaa uutta tietoa näistä väkivallan muodoista.

Humppi ja Ellonen (2010, 18) arvioivat, että lähi- ja perhesuhteissa tapahtuva väkivalta on yksi haastavimmin poliisille ilmoitettavista väkivallan muodoista.

Maisterintutkielman tavoitteena on tuottaa laadullista tietoa nuorten naisten lähisuhdeväkivallan kokemuksista, lähisuhdeväkivaltaa käyttäneiden ja kokeneiden psyykkisistä vaikeuksista sekä siitä, miten lähisuhdeväkivallan kysymykset tulevat kohdatuksi verkkovälitteisissä keskusteluissa. Tietoa voidaan hyödyntää nuorten lähisuhdeväkivallan tunnistamisessa ja nuorten kohtaamisessa. Laadullisen tiedon rinnalla tutkimus tuottaa tietoa lähisuhdeväkivallan esiintyvyydestä chat-keskusteluissa. Latun (2016, 26) mukaan yhteiskunnallisesti lähisuhdeväkivallan esiintyvyyden ymmärtäminen on tärkeää käytännön toimien ja yhteiskunnan resurssien kohdistamisen kannalta. Tämän tutkimuksen tuloksista hyötyvät monien alojen ammattilaiset, jotka kohtaavat työssään nuoria. Tiedon avulla voidaan vahvistaa väkivallan tunnistamista, puheeksiottoa ja nuorten palveluohjausta väkivaltatyön piiriin. Sekasin-kollektiiville tutkimus voi tuottaa tietoa esimerkiksi väkivallan kohtaamisesta keskusteluissa sekä mahdollisista päivystäjien koulutustarpeista. Keskinen (2010, 243–244) muistuttaa, että sukupuolen huomioiminen tutkimuksessa on olennaista, sillä sukupuoleen liittyvät merkitykset ovat erittäin keskeisessä asemassa silloin, kun pohditaan yhteiskunnallisia keinoja ja interventioita väkivallan vähentämiseen.

2 Tutkimuksen keskeiset käsitteet ja aiempi tutkimus

2.1 Nuoret naiset väkivaltatutkimuksen kohteena

Tässä tutkimuksessa käytetään sanaa nuori kuvaamaan 18–24-vuotiaita naisia, jotka hakeutuivat Sekasin-chat keskusteluihin. Tarkkaa ikäryhmää nuorille ei ole määritelty yhtenäisesti. Tilastollisissa tarkoituksissa Yhdistyneet Kansakunnat määrittelevät "nuoret" henkilöiksi, jotka ovat 15–24-vuotiaita (United Nations, 2024). Nuorisolain (1285/2016, 3 §) mukaan nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta henkilöä.

Sekasin-kollektiivin vuosiraportin (2023) mukaan suurin osa, noin 66 % keskustelijoista, ilmoittaa identifioituvansa tytöiksi ja naisiksi. 59 % keskustelijoista on yli 18-vuotiaita (Raappana & Huhanatti, 2023). Aineisto tarjoaa siten mahdollisuuden tutkia erityisesti täysi-ikäisten nuorten naisten kokemuksia. Sukupuolten välinen vertailu ei olisi tässä yhteydessä mielekäästä. Tutkimus rajoittuu siis poikien ja muunsukupuolisesti identifioituvien nuorten tutkimisen ulkopuolelle. Tyttöjä on väkivaltatutkimuksessa tutkittu huomattavasti vähemmän kuin poikia, joten on erityisen tärkeää hankkia lisää tietoa heidän käyttämästään ja kokemastaan väkivallasta.

Maisterintutkielma kytkeytyy tyttötutkimukseen, joka on monitieteellinen tutkimusala. Ojasen ja kumppanien (2011, 10–14) mukaan 1970-luvulla Englannissa nuorisotutkijat Angela McRobbie ja Jennie Garper kritisoivat sitä, että tytöt ovat olleet näkymättömiä erityisesti nuorison alakulttuurien tutkimuksessa. Tätä ennen nuorisotutkimuksessa oli keskitytty erityisesti poikien tutkimiseen. Latun (2016, 20–21) mukaan kriminologian kentällä, naistutkimuksessa ja feministisessä tutkimuksessa on tehty huomattavan vähän tutkimusta naisten käyttämästä väkivallasta.

Ojasen ja kumppaneiden (2011, 10–14) mukaan tyttötutkimus irrottautui omaksi tutkimusalueekseen naistutkimuksesta ja nuorisotutkimuksesta 1970-luvulla ja se yleistyi Suomessa 1980-luvulla. Erona esimerkiksi nuorisotutkimukseen tyttötutkimus ottaa mukaan sukupuoliteorian. Sukupuolen lisäksi tyttötutkimus ottaa huomioon iän tutkimuksen, sillä ikä määrittää merkittävästi tytön sosiaalista paikkaa sekä sukupuolen rakentumista. Tarkkaa ikärajaa tyttötutkimuksen kohteelle

määritellään tutkimuksissa harvoin, ja tytöiksi voidaan kutsua myös tutkittavia, jotka toisessa kontekstissa määräytyisivät nuoriksi naisiksi. Tyttötutkimuksessa ei olla siis kiinnostuneita ainoastaan kasvun ja kehityksen näkökulmasta, vaan tyttöyteen liittyvistä kulttuurisista käytännöistä sekä tyttöyteen liittyvistä merkityksistä.

Saresma ja kumppanit (2011, 11–14) puhuvat teoksessaan feministisestä tutkimuksesta. Käsitteen toivotaan tuovan paremmin esille sitä, että sukupuolen lisäksi tutkimus kiinnittää huomiota hierarkioita ja eriarvoisuutta luoviin tekijöihin, esimerkiksi sosioekonomiseen asemaan, seksuaalisuuteen, ikään tai uskontoon liittyen. Feministinen naistutkimus korostaa, että sukupuoli ei ole annettu itsestäänselvyys, vaan sukupuolta luodaan jatkuvasti erilaisissa arjen toiminnoissa.

Tyttötutkimuksen kehittyessä on alettu korostamaan tyttöjen kompetensseja ja valmiuksia. Kun tyttötutkimuksen kuva tytöistä muuttui, alettiin puhua ”uusista tytöistä”. Uusilla tytöillä viitattiin siihen, että tyttöyteen yhdistettiin maskuliinisia ja feminiinisiä piirteitä. Käsitteellä on myös viitattu siihen, että tytöistä olisi tullut väkivaltaisempia ja vaikeampia verrattuna perinteiseen käsitykseen kilteistä tytöistä heidän alkaessa vastustaa valtakulttuurisia hierarkioita ja tyttöjä alistavia perinteitä. Tällöin alettiin puhua myös ongelmatytöistä ja tyttöjen uhrinäkökulma korostui. (Ojanen ym., 2011, 16–17.)

Sukupuoli on merkityksellinen väkivallan kontekstissa, sillä kaksijakoiseen sukupuolijärjestykseen liittyvät käsitykset ja odotukset tytöille ja pojille tyypillisestä käyttäytymisestä. Käyttäytymistapoja koodataan maskuliinisiin ja feminiinisiin toiminnan tapoihin, vaikka molemmat sukupuolet voivat toimia maskuliinisiksi tai feminiinisiksi luokiteltujen tapojen mukaan. (Ojanen ym., 2011.) Esimerkiksi aggressiivisen käyttäytymisen mieltäminen pojille tyypilliseksi käyttäytymiseksi voi haastaa tyttöjen ja nuorten naisten väkivallan ilmiön tunnistamisen ja tunnustamisen. Connelin (1987) sukupuolen ja vallan teoria korostaa, että perinteiset sukupuolinormit, kuten esimerkiksi hegemoninen maskuliinisuus, johon liitetään aktiivisuus, hallitsevuus ja fyysinen vahvuus, sekä feminiinisyys, johon liitetään passiivisuus ja haavoittuvuus, voivat vahvistaa lähisuhdeväkivalta käyttäytymistä. Ronkaisen (2017) mukaan feminiinisuuden ja naiseuden tavoiteltavia ulottuvuuksia ovat esimerkiksi hoivaavuus, uuden elämän vaaliminen ja empatia. Väkivalta, voima ja aggressio voivat siis olla ristiriidassa näiden rooliodotusten kanssa. Sen sijaan

maskuliinisuuteen liitetty valta ja voima eivät ole ristiriidassa väkivallan kanssa, joten miesten käyttämää väkivaltaa voi olla helpompaa tunnustaa.

2.1.1 Nuori aikuisuus elämän vaiheena

Tutkimus kohdentuu 18–24-vuotiaisiin eli nuoriin aikuisiin. Sekasin-vuosiraportin (2023) mukaan 18–24-vuotiaiden osuus keskustelijoista oli merkittävä, 38 % (Raappana ja Huhanatti, 2023). Liun ja kumppaneiden (2017, 1722–1723) mukaan siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen on tärkeä elämänvaihe, jolloin yksilöt käyvät läpi erilaisia psykologisia ja fyysisiä kehitysvaiheita. Siirtymä aikuisuuteen voidaan nähdä prosessina, jossa nuoriin kohdistuu monia odotuksia ja nuori opettelee uusia sosiaalisia sekä taloudellisia rooleja. Mäkilä ja kumppanit (2022) puolestaan määrittelevät, että nuori aikuisuus on elämänvaihe, jossa nuori täysi-ikäistyy ja tekee useita eri valintoja esimerkiksi perheen, opintojen ja työn osalta. Täysi-ikäistyminen saattaa olla yksilölle myös palvelujärjestelmän suhteen vaativa vaihe, sillä nuoret siirtyvät sen jälkeen aikuisille suunnattuihin mielenterveyspalveluihin.

Kanniston ja Kiurun (2023, 135–137) mukaan nuoruusiän keskeinen kehitystehtävä on oman identiteetin rakentaminen, joka tarkoittaa itseymmärryksen ja henkilökohtaisten arvojen selkiytymistä. Kognitiivinen kehitys ja yhteiskunnalliset rakenteet tarjoavat nuorelle mahdollisuuden arvioida ja kyseenalaistaa ympäröiviä arvoja, mikä edistää yksilön oman identiteetin muodostumista. Identiteetti kehittyy vuorovaikutuksessa ja yhteydessä muihin ihmisiin, jossa nuori peilaa ulkoisia arvoja ja normeja omiin kokemuksiinsa. Varhaisessa vaiheessa sosiaalinen konteksti on erityisen merkittävä, sillä itsearviointi perustuu usein muiden ihmisten näkemyksiin, ja itsetuntemus muodostuu suhteessa näihin ulkoisiin arvioihin. Ajan myötä omat uskomukset, arvot ja moraaliset käsitykset vakiintuvat, jolloin identiteetti muuttuu yhä enemmän sisäisesti ohjautuvaksi ja vähemmän riippuvaiseksi sosiaalisesta vertailusta.

Aikuisuuteen siirtymisen sosioekonomisten ja psykologisten vaikutusten välistä suhdetta on tutkittu erityisesti sen vuoksi, että siihen vaikuttavat sekä yksilölliset tekijät että sosiaaliset ja taloudelliset rajoitteet. Aikuistumiseen liittyy monia stressitekijöitä, jotka voivat vaikuttaa nuorten mielenterveyteen ja hyvinvointiin. Myös tietyn aikakauden olosuhteiden vaikutukset voivat muokata niitä mahdollisuuksia, jotka ohjaavat nuorten polkuja aikuisuuteen. (Liu ym., 2017, 1722–

1723.) 2020-luvulla nuorten mielenterveyttä ovat koetelleet COVID-19-pandemia ja sen mukanaan tuomat etäkoulujärjestelyt ja harrastustoiminnan rajoitteet (Aalto-Setälä ym., 2022, s. 18). Poletin ja kumppaneiden (2022) mukaan myös Ukrainan sota aiheuttaa nuorille psyykkistä kuormitusta.

Nuorten kokeman ja käyttämän väkivallan tutkiminen omana tutkimuksenaan on tärkeää, sillä väkivaltainen käyttäytyminen on yhteydessä tunteiden säätelyyn. Hermansonin ja Sajaniemen (2018, 843–848) mukaan nuoruus on aivojen kehityksen kannalta tärkeä vaihe. Aivojen kehitysvaihe voi näkyä ailahtelevana käytöksenä ja tunteiden valtaan joutumisena, jotka voivat ihmetyttää niin nuorta itseään kuin tämän lähipiiriäkin. Nuoret kykenevät hillitsemään impulssejaan, minimoimaan riskejä sekä toimimaan harkitsevasti vasta noin 24–25-vuotiaina. Toisten asemaan asettuminen tai esimerkiksi toisen kasvojen ilmeiden, kuten pelon, lukeminen voi olla nuorille haastavampaa kuin aikuisille. Nuoruudessa riski sairastua mielenterveyden häiriöihin on suurempi ja noin kolme neljästä mielenterveyshäiriöstä alkaa ennen kuin nuori on 24-vuotias.

Kanniston & Kiurun (2023, 135–136) mukaan nuoruusiän oleellisina kehitystehtävinä ovat myös sukupuoli- ja seksuaali-identiteetin kehittyminen, joka vaatii sensitiivisyyttä ja suojelua. Nuori on kehityksellisesti arvioituna aikuista haavoittuvampi väkivallan kokemuksille, sillä hänellä on vähemmän elämäkokemusta sekä erilaisia selviytymiskeinoja kriisitilanteiden varalle. Nuoruusiässä aivot kehittyvät yhä rakenteellisesti ja toiminnallisesti. Arjessa tämä voi näkyä tunteiden säätelyn vaikeuksina, riskikäyttäytymisenä ja vaikeutena hahmottaa asioita pidemmällä aikavälillä. Väkivallan kokemukseen liittyen nuorella voi olla haasteita huomioida erilaisia selitysmalleja syy-seuraussuhteille tai vastuun kysymyksille.

2.1.2 Nuorten naisten hyvinvointi ja mielenterveys

Tuoreimman Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2023) tuottaman kouluterveyskyselyn 2023 tulosten mukaan Suomessa valtaosa lapsista ja nuorista voi hyvin, samalla kouluterveyskysely luo kuitenkin huolestuttavaa kuvaa tyttöjen hyvinvoinnista. Tytöt raportoivat poikia enemmän esimerkiksi kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta, sosiaalisesta ahdistuksesta sekä riskistä syömishäiriöille. Vuonna 2023 noin kolmannes tytöistä 8. ja 9. luokalla ja toisella

asteella opiskelevista ilmoitti kokevansa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Rannan ja kumppanien (2023) mukaan etenkin tyttöjen ahdistuneisuushäiriöt kyselytutkimuksissa ovat olleet kasvussa jo viimeisten vuosikymmenien ajan. Myös kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että nuoret naiset kokevat heikompaa mielenterveyttä verrattuna nuoriin miehiin (Liu ym., 2017, 1721).

Stendifordin ja kumppanien (2021) mukaan myös Englannissa on kiinnitetty erityistä huomiota tyttöjen ja nuorten naisten psyykkiseen hyvinvointiin. Kansainväliset tutkimukset viittaavat siihen, että tyttöjen korkea emotionaalinen ahdistus voi liittyä esimerkiksi tyttöjen välisiin mikroaggressioihin sekä kodin olosuhteisiin. Vuonna 2017 Iso-Britannian terveys- ja sosiaaliministeriö rahoitti valtakunnallisen tutkimuksen lasten ja nuorten mielenterveydestä, ja sen tulokset osoittivat, että 17–19-vuotiaat nuoret naiset kokivat emotionaalisia häiriöitä lähes kolme kertaa todennäköisemmin kuin samanikäiset miehet.

2.2 Lähisuhdeväkivalta

Tutkimus keskittyy nuorten kokemaan ja käyttämään lähisuhdeväkivaltaan jättäen ulkopuolelle esimerkiksi rakenteellisen väkivallan, katuväkivallan ja itseen kohdistuvan väkivallan sekä nähdyn ja kuullun väkivallan. Niemen (2018) tekemän tutkimuksen valossa nuoret kokevat fyysistä väkivaltaa useimmiten toisen nuoren tekemänä, ja usein väkivallan tekijä on nuorelle tuttu. Mitä vakavammasta väkivallasta on kyse, sitä todennäköisempää on, että väkivallan kokija ja tekijä tuntevat toisensa.

WHO määrittelee väkivallan olevan vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että tämä kohdistuu toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään ja että tämä johtaa tai voi johtaa fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen, perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen tai kuolemaan. Määritelmä pitää sisällään esimerkiksi uhkaukset ja pelottelun sekä laiminlyönnit ja tekemättä jättämisen. (Bildjuschkin ym., 2020.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2023) määrittelee lähisuhdeväkivallan siten, että lähisuhdeväkivallassa väkivallan käyttäjä ja väkivallan kokija ovat läheisessä suhteessa toisiinsa. Lähisuhdeväkivaltaan sisältyy siis perheväkivalta, parisuhdeväkivalta ja seurusteluväkivalta. Ronkaisen (2017) mukaan

lähisuhdeväkivalta on suoraa väkivaltaa, joka voidaan jaotella eri muotoihin. Eri väkivallan muodot satuttavat ja aiheuttavat sen kokijalle erilaisia seurauksia. Väkivalta yhdistetään usein sosiaaliseen kontrolliin ja valtaan. Toisaalta väkivallan voidaan nähdä olevan keino valta-aseman hankkimiseksi.

Hietamäen ja kumppaneiden (2023, 104–105) mukaan rajan veto väkivallan ja ristiriitatilanteiden välillä voi olla ajoittain haastavaa. Erotteluna väkivaltaan voidaan sanoa, että tasa-arvoisen parisuhteen ristiriitatilanteissa ei tunneta uhkaa tai pelkoa ja molemmilla on mahdollisuus tunteiden ilmaisemiseen. Väkivaltatilanteissa puolestaan ristiriidat ratkaistaan epäterveillä ja epärakentavilla tavoilla, eikä väkivaltaa kokevalla ole tilaa omalle äänelleen tai itsemääräämisoikeudelleen. Ensi- ja turvakotien liiton (2025) mukaan kiiwas keskustelu tai eriävät näkemykset eivät ole väkivaltaa. Sen sijaan tilanteet, joissa toinen osapuoli kokee pelkoa, uhkaa tai turvattomuutta, tai ei uskalla tuoda esiin omia näkemyksiään seurauksia pelätessään, täyttävät väkivallan tunnusmerkit. Myös toisen vähättely, haukkuminen tai muu henkinen alistaminen erottaa väkivallan rakentavasta ja turvallisesta riitelmästä.

Piispan (2004, 40) mukaan lähisuhdeväkivallalle on tyypillistä, että väkivallanteot eivät rajoitu yksittäisiin tapahtumiin. Usein lähisuhdeväkivalta muodostuu sarjasta toistuvia väkivallan ilmenemismuotoja, jotka voivat käsittää sekä fyysisiä, että psyykkisiä tekemuotoja. Radfordin ja Hesterin (2006, 20) mukaan lähisuhdeväkivalta muuttuu usein ajan myötä vakavammaksi ja yhä useammin toistuvaksi. Parisuhteessa lähisuhdeväkivalta voi myös jatkua ja raaistua eron jälkeen. Einiön ja kumppanit (2022) havaitsivat rekisteritutkimuksessaan, että parisuhdeväkivallan riski kasvoi jo vuosia ennen avioeroa, huipentui noin vuotta ennen eroa ja väheni vasta yli vuoden kuluttua erosta. Erityisesti pienten lasten äideillä oli kohonnut riski kokea väkivaltaa ennen eroa ja uhkailua vielä eron jälkeen. Naiset syyllistyivät väkivaltaan useimmiten tilanteissa, joissa he olivat itse ensin kokeneet väkivaltaa.

Tilastokeskuksen julkaiseman rikos- ja pakkokeinotilaston (2023) mukaan viranomaisten tietoon tulleista pari- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 74 % oli naisia. Edellisvuoteen verrattuna myös miesuhrien määrässä oli tapahtunut huomattava, noin 9 %:n kasvu. Täysi-ikäisistä uhreista väkivaltaa oli kokenut 50 % naisista ja 41 % miehistä. Vanhempien lapsiin kohdistamaa väkivaltaa ilmoitettiin vuonna 2023 10 % edellisvuotta enemmän ja tietoon tuli 2900 tapausta.

Tilastotietoja tarkasteltaessa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, minkälaista väkivaltaa tilastoidaan ja minkälaista ei. Esimerkiksi rikostilastot kuvaavat väkivaltaa, joka ylittää rikoksen kynnyksen tai tapauksia, joissa väkivalta on tapahtunut julkisessa tilassa. Sen sijaan ne ovat huonoja mittamaan yksityisyydessä tehtyä väkivaltaa, kuten lähisuhdeväkivaltaa ja seksuaaliväkivaltaa, joita erityisesti naiset kokevat. (Ronkainen, 2008, 388–390.) Aroma & Heiskasen (1993) mukaan 1980-luvulla väkivaltatapauksen poliisitutkinta lisääntyi, lukuun ottamatta perheväkivaltatapauksia. Vakavammat, vammoja aiheuttaneet väkivallanteot ilmoitettiin poliisille huomattavasti useammin kuin vähäisempi väkivalta. Naiset jättivät usein ilmoittamatta perheväkivallasta pyrkiessään suojelemaan tekijää, koston pelossa tai koska he ajattelivat, ettei poliisilla olisi merkittävää vaikutusta tilanteeseen. Miehet puolestaan vähättelivät usein omia uhrikokemuksiaan.

Lattu (2016, 36) muistuttaa, että tietynlaisten tekojen määrittely ja nimeäminen väkivallaksi on aina sidoksissa kontekstiin. Kansainvälisesti verrattuna Suomessa on tehty vasta myöhään väkivaltaan liittyviä lainsäädännöllisiä uudistuksia, kuten lasten pahoinpitelyn kriminalisointi (1984) sekä avioliiton sisällä tapahtuneen raiskauksen kriminalisointi (1994). Husson ja kumppanien (2021, 350) mukaan yhteiskunnalliset tilanteet ja pandemian kaltaiset kriisit heijastelevat lähisuhdeväkivallan esiintyvyyteen. Esimerkiksi COVID-19-pandemian aikaan lähisuhdeväkivallan raportointi lisääntyneen monissa maissa. Naisiin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan lisääntymistä korona-aikana on kutsuttu jopa varjopandemiaksi.

2.2.1 Lähisuhdeväkivallan muodot

Henkinen väkivalta ilmenee henkilön psyykkisen hyvinvoinnin tarkoituksellisen vahingoittamisena (Bildjuschkin ym., 2020). Henkiseen väkivaltaan liittyy kuitenkin määrittelyeroja. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysministeriön julkaiseman Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelman (2019) mukaan henkinen väkivalta voi olla myös tahatonta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2024) mukaan henkinen väkivalta voi ilmetä monin tavoin, kuten alistamisena, jatkuvana arvosteluna, nimittelynä, halveksuntana, kontrolloimisena, sosiaalisten suhteiden rajoittamisena, voimakkaana mustasukkaisuutena ja eristämisenä. Lisäksi henkiseen väkivaltaan voi kuulua tavaroiden tuhoaminen tai sillä uhkailu. Itsemurhalla uhkaaminen luokitellaan myös henkiseksi väkivallaksi. Vainoaminen on toinen henkisen väkivallan muoto, joka

tarkoittaa toistuvaa kokijan tai hänen läheistensä uhkaamista, seuraamista tai tarkkailua, aiheuttaen kokijassa turvattomuuden tunnetta. Tämä voi tapahtua myös teknologian avulla.

Fyysinen väkivalta ilmenee henkilön ruumiillisen koskemattomuuden tahallisen loukkauksena. (Bildjuschkin ym., 2020) Esimerkkejä fyysisestä väkivallasta ovat esimerkiksi töniminen, lyöminen, potkiminen, tukistaminen, kuristaminen, raapiminen, repiminen, ravistelu tai fyysisellä väkivallalla uhkailu (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2024).

Seksuaaliväkivalta ilmenee henkilön seksuaalisen koskemattomuuden tai itsemääräämisoikeuden tahallisen loukkauksena. (Bildjuschkin ym., 2020). Nuorten Exit (2024) mukaan seksuaaliväkivallan tekoja voivat olla esimerkiksi, seksuaaliseen, sukupuoleen ja kehoon liittyvä kommentointi, luvaton koskettelu, häirintä, ahdistelu, pakottaminen ja painostaminen seksuaalisiin tekoihin, seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaaminen kuvilla tai videoilla.

Taloudellinen väkivalta on esimerkiksi itsenäisen rahankäytön estäminen, taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estäminen, pakottaminen omien rahojen antaminen toisen käyttöön sekä taloudellisella väkivallalla uhkailu tai kiristäminen (Bildjuschkin ym., 2020). Taloudellinen väkivalta voi näkyä myös taloudellisen hyväksikäyttönä, esimerkiksi yhteisten varojen käyttämisenä omaan tarkoitukseen tai taloudellisesta vastuunkannosta kieltäytymisenä (Nylen & Yli-Kätkä, 2024, 3).

Digitaalisessa väkivallassa ihmistä loukataan, kontrolloidaan, tarkkaillaan tai vahingoitetaan tieto- ja viestintäteknologian välityksellä (Bildjuschkin ym., 2020). Naisten linjan (ei pvm.) antamia esimerkkejä digitaalisesta väkivallasta ovat esimerkiksi jatkuva yhteydenpito puhelimitse, vastaamatta jättämisestä suuttuminen, viestien lukeminen, toisen tekemisten jatkuva tarkkaileminen (*”stalkkaaminen”*) sosiaalisessa mediassa, sijaintitietojen seuraaminen ja sosiaalisen median kontaktien rajoittaminen.

Välineellinen väkivalta ilmenee henkilön läheisiin tai omaisuuteen kohdistuvana vahingontekona. Se voi ilmetä esimerkiksi omaisuuden tuhoamisena, kotieläinten vahingoittamisena tai siten, että sillä tavoitellaan toisen henkilön toimintamahdollisuuksien rajoittamista. (Bildjuschkin ym., 2020.)

Kulttuuriin liittyvä väkivalta tarkoittaa kulttuuriin sidoksissa olevan henkilön itsemääräämisoikeuden tai koskemattomuuden tahallista loukkaamista, rajoittamista tai koskemattomuuden rikkomista. Esimerkkejä kulttuuriin liittyvästä väkivallasta ovat esimerkiksi yhteisön ulkopuolelle sulkeminen, pakkoavioliitto sekä naisten sukuelinten silpominen. Uskontoon liittyvä väkivalta on osa kulttuuriin liittyvää väkivaltaa, jossa uskontoon sidoksissa olevaa henkilöä tahallisesti loukataan tai rajoitetaan. (Bildjuschkin ym., 2020.)

Kunniaan liittyvä väkivalta ilmenee henkilön tai henkilöryhmän psyykkisenä painostuksena tai fyysisenä voimankäyttönä tilanteessa, jossa henkilöä epäillään yhteisöllisten siveysperiaatteiden loukkaamisesta (Bildjuschkin ym., 2020). Kunnian ajatellaan olevan perheen tai suvun yhteinen asia, ja kaikilta odotetaan tietynlaisen seksuaalimoraalin mukaista käytöstä. Käytännön esimerkkejä kunniaan liittyvästä väkivallasta ovat esimerkiksi kontrollointi ja eristäminen, uhkailu ja pakottaminen, fyysisen väkivallan käyttäminen rangaistuksena, neitsyyden korjausleikkaus sekä avioliittoon pakottaminen tai painostaminen. (Monikanaiset, ei pvm.)

Laiminlyönti on väkivaltaa, jossa henkilö jätetään vaille apua, hoitoa, huolenpitoa tai muuta perustarpeiden tyydyttämistä tilanteissa, joissa hän on näistä riippuvainen (Bildjuschkin ym., 2020). Tutkittaessa nuorten naisten väkivallan kokemuksia on tärkeää huomioida myös laiminlyönti väkivallan muotona, sillä lapset ja nuoret ovat riippuvaisia aikuisten huolenpidosta.

Kemiallinen väkivalta ilmenee henkilön fyysisen tai psyykkisen hyvinvoinnin tahallisenä vahingoittamisena esimerkiksi lääkkeillä, päihteillä ja kemikaaleilla (Bildjuschkin ym., 2020).

2.2.2 Sukupuolistunut väkivalta

Fawcett ja kumppanit (1996) toteavat, että väkivallan juurisyitä on etsitty kautta aikojen esimerkiksi biologiasta, psykologiasta, sosiaalipsykologiasta, sosiologiasta ja politiikan tutkimuksesta. Monet tutkijat ovat päätyneet selittämään väkivaltaa sukupuolisuhteiden kautta. On kuitenkin tärkeää muistaa, että väkivallan selittämiseen liittyy myös muita psykologisia, psykoanalyttisiä ja sosiaalipsykologisia näkökulmia.

Keskisen (2011, 243–246) mukaan sukupuolen ja väkivallan välisistä yhteyksistä kiinnostuttiin angloamerikkalaisessa feministisessä tutkimuksessa 1970-luvulla. Tuolloin keskiössä oli miesten naisiin kohdistama väkivalta. Myöhemmin 1980-luvulla keskustelu laajeni yksittäisistä väkivallan muodoista heteronormatiivisiin käytäntöihin ja kulttuurisiin käsityksiin, jotka oikeuttavat väkivaltaa normalisoimalla sitä. Suomessa sukupuolistunutta väkivaltaa alettiin tutkia myöhemmin, vasta 1990-luvun puolivälissä.

Sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksessa keskeistä on tutkia, kuinka väkivalta kytkeytyy sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja valtasuhteisiin. Sukupuoli vaikuttaa merkittävästi siihen, miten väkivalta ymmärretään ja esitetään, sekä siihen, miten yhteiskunnallisia toimia väkivallan torjumiseksi suunnitellaan. Sukupuolistuneen väkivallan käsite kattaa esimerkiksi naisten lapsiin tai naiskumppaneihin kohdistaman väkivallan, seksuaalivähemmistöihin kohdistuvat viharikokset ja kunniaväkivallan. On tärkeää huomioida, että vaikka väkivaltaa esiintyy kaikkia sukupuolia kohtaan, väkivallan kokemukset voivat olla sukupuolen mukaan erilaisia. Mies-nais-jaottelussa on ongelmia, sillä näiden tulkintojen läpi on vaikeaa tehdä ymmärrettäväksi monia totuttuja käsityksiä murttavia ilmiöitä, esimerkiksi naisten toisiin naisiin kohdistamaa seksuaaliväkivaltaa. Feministinen väkivaltatutkimus on perinteisesti tarkastellut miesten naisiin kohdistuvaa väkivaltaa eriarvoisten valta-asemien kautta. Viime vuosina tutkijat ovat kuitenkin laajentaneet teoreettista viitekehystä käsittämään myös naisten käyttämän väkivallan sekä väkivallan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen suhteissa. (Keskinen, 2011, 243–246, 251.)

Naisen ruumis esitetään suomalaisessa kulttuurissa yhä usein hyväksikäytön ja väkivallan kohteena, kun taas miehet esitetään usein hyväksikäyttävänä ja väkivaltaisena sukupuolena. Yhä useammin naisetkin nähdään yhtä lailla väkivaltaan kykenevinä, mutta edelleen väkivallan käyttö usein maskulinisoidaan ja uhriksi joutuminen feminisoidaan. (Karkulehto & Rossi, 2017, 10.) Tämän tiedostaminen on tärkeää, sillä sukupuoleen liittyvät merkitykset voivat myös johtaa väkivallan ohittamiseen tai sivuuttamiseen. Esimerkiksi eri ammattilaisten, kuten sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden, poliisin tai oikeuslaitoksen käytännöllä on iso merkitys väkivaltaan liittyvien prosessien kannalta. (Keskinen, 2011, 243–244.)

2.2.3 Nuorten naisten kokema väkivalta

Kouluterveyskyselyn (2023) tuloksista ilmenee (taulukko 1.), että tyttöjen väkivallan ja häirinnän kokemukset ovat yleisiä nuorten keskuudessa. Lukiossa opiskelevista tytöistä fyysistä uhkaa vuoden aikana oli kokenut yli 8 % ja ammattikoulussa opiskelevista tytöistä noin 12 %. Lähes puolet lukiossa opiskelevista ja ammattikoulussa opiskelevista tytöistä oli kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana. Lähes 12 % lukiolaisista ja 17 % ammattikoululaisista oli kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana. Noin 10 % ammattikoululaisista tytöistä oli kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana. Henkisen väkivallan kokemukset olivat huomattavasti tätäkin yleisempiä, ja niitä oli kokenut lähes 40 % nuorista.

Taulukko 1. Lukiossa ja ammattikoulussa opiskelevien tyttöjen kokema väkivalta kouluterveyskyselyissä 2023 (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2023).

	Lukio	Ammattikoulu
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	8,4 %	12,1 %
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana	47,5 %	49,1 %
Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana	11,5 %	16,8 %
Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana	9,6 %	9,7 %
Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana	40 %	36,9 %

WHO:n (2021) raportin mukaan maailmanlaajuisesti yleisin naisiin kohdistuvan väkivallan muoto on miespuolisen intiimin kumppanin käyttämä henkinen, fyysinen tai seksuaalinen väkivalta. Naisten lähisuhdeväkivallan kokemukset alkavat jo nuorina. Arviolta lähes joka neljäs 15–19-vuotiaista tytöistä oli kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa kumppaniltaan ainakin kerran elämässään. 16 % 15–24-vuotiaista nuorista naisista oli kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana.

Heiskasen ja Piisan (1998) kattavan kyselytutkimuksen mukaan Suomessa sukupuolittavan ja sukupuolittuneen vihan ja väkivallan kohteena ovat useimmiten 18–29-vuotiaat nuoret naiset. Elämänsä aikana parisuhdeväkivaltaa oli kokenut 33 %

naisista. Vaikka naisiin kohdistuva väkivalta on kansainvälisesti tunnistettu ihmisoikeusongelma, johon on pyritty löytämään ratkaisuja monin eri keinoin tilastot eivät ole juuri muuttuneet viime vuosikymmeninä. Tilastokeskuksen raportin mukaan kolmasosa naisista oli kohdannut elämänsä aikana fyysisiä väkivallan tekoja kumppaninsa taholta vähintään kerran ja henkistä väkivaltaa oli kokenut noin puolet naisista (Attila ym., 2021).

Kansainvälisessä tarkastelussa EU:n sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa koskevan tutkimuksen tuloksista nähdään, että vuosina 2020–2024 joka kolmas nainen EU:ssa oli kokenut fyysistä väkivaltaa, seksuaalista väkivaltaa tai uhkailua.

Lähisuhdeväkivaltaa kotona oli kokenut joka viides nainen. (FRA, EIGE, Eurostat, 2024.) Ulkomaiset tutkimukset yhdistävät parisuhdeväkivallan usein naisten taloudelliseen riippuvuuteen. Suomessa naisten lisääntynyt ansiotyö ja koulutus ovat kuitenkin vähentäneet tätä riippuvuutta. Vaikka taloudellinen riippuvuus on vähentynyt, parisuhdeväkivalta on edelleen yleistä. Tämä herättää kysymyksiä naisten parantuneen aseman vaikutuksesta väkivaltaan. (Piispa, 2004, 15.)

Piispan (2004, 26–27) tutkimuksen tulokset osoittivat, että nuoret naiset raportoivat kokemastaan väkivallasta lievempinä muotoina kuin vanhemmat naiset. Heidän ilmoittamansa lievän väkivallan määrä oli jopa kaksi kertaa korkeampi sellaisten väkivaltakokemusten osalta, joista ei ole tullut lainkaan fyysisiä vammoja. Nuoret naiset myös puhuivat kokemastaan väkivallasta enemmän, mikä viittaa sukupolvien välisiin muutoksiin väkivallan merkityksissä. On kuitenkin tärkeää huomata, että väkivallan kokemukset voivat muuttaa naisten käsityksiä väkivallasta ja itsestään, eikä kaikkien naisten välttämättä ole helppoa tunnistaa lievempiä väkivallan muotoja, varsinkaan jos ne ovat toistuvia. Nuoret naiset olivat vanhempiin verrattuna paremmassa asemassa väkivallan käsittelemisessä resurssiensa ansiosta, mikä lyhensi väkivallan kestoja ja vähensi sen kielteisiä vaikutuksia heidän elämäänsä. Väkivallan vaikutukset naisen elämän kuitenkin vaihtelivat iän lisäksi suuresti riippuen naisten yksilöllisistä resursseista, väkivallan luonteesta sekä elämäntilanteesta. Piispan (2004) tulos on kuitenkin ristiriidassa tilastokeskuksen tutkimuksen kanssa, jonka mukaan vanhemmat naiset kertoivat väkivallasta viranomaiselle tai muulle henkilölle nuoria naisia useammin (Attila ym., 2021).

Korkmazin ja kumppaninen (2022, 546) mukaan voidaan sanoa, että vaikka sekä miehet että naiset kokevat väkivaltaa, naisille on yleisempää kohdata toistuvaa ja

vakavaa väkivaltaa. Väkivallan toistuvuuden ja sen vakavuuden takia naisilla on usein enemmän palvelutarpeita liittyen väkivallan kokemuksiin.

2.2.4 Nuorten naisten käyttämä väkivalta

Nuorten naisten käyttämästä väkivallasta on yhä vähän tutkittua tietoa. Iso osa nuorten naisten käyttämää väkivaltaa koskevista suomalaisista tutkimuksista ovat opinnäytetöitä (esim. Kavakka, 2017; Federley, 2016). Tammi-Moilasen (2020) mukaan huomionarvoista on se, että Suomessa naisvankien yleisin rikostyyppi on väkivaltarikos. Tämä on kansainvälisesti poikkeuksellista.

Venäläinen (2015) tutki väitöskirjassaan naisten tekemää väkivaltaa. Naisten tekemä väkivalta herättää usein voimakkaita ja ristiriitaisia reaktioita juuri siksi, että se on tilastollisesti harvinaista. Tutkimuksissa on havaittu, että julkisessa keskustelussa naisten väkivaltateot esitetään usein poikkeuksellisina ilmiöinä, jotka nähdään sukupuolirooleja rikkovina. Näissä esitystavoissa korostuvat yksinkertaistavat ja stereotyyppiset luokittelut, jotka kaventavat ilmiön ymmärtämistä.

Eri tutkimukset antavat erilaista tietoa siitä, miten väkivaltaisista naiset ja miehet ovat lähisuhteissaan. Esimerkiksi Heiskasen ja Ruuskasen (2010, 5) tutkimuksen mukaan miehet ja naiset olivat kokeneet fyysistä väkivaltaa nykyisen kumppaninsa tekemänä melkein yhtä usein. Wincentakin ja Conollyn (2019) Yhdysvalloissa tekemä tutkimus seurusteluväkivallasta osoitti, tyttöjen fyysinen väkivalta kumppaneitaan kohtaan oli yleisempää kuin samanikäisten poikien. Yksi neljästä tytöstä ilmoitti syyllistyneensä fyysiseen seurusteluväkivaltaan, kun taas pojista näin raportoi vain yksi kahdeksasta.

Federleyn (2016) tutki Pro gradu- työssään miesten kokemuksia naisten käyttämästä väkivallasta. Tutkimuksen mukaan naiset kohdistivat miehiin väkivaltaa erityisesti henkisellä, sosiaalisella ja taloudellisella tasolla. Henkinen väkivalta ilmeni esimerkiksi nimittelynä, uhkailuna, syyllistämisenä ja mykkäkoulun pitämisenä. Sosiaalinen kaltoinkohtelu sisälsi perättömien tietojen levittämistä, julkista vähättelyä sekä ristiriitatilanteissa miehen puolen hylkäämistä. Miehet kokivat naisten käyttäytymisen kontrolloivaksi muun muassa jatkuvan mustasukkaisuuden ja uskottomuudesta syyttämisen takia. Kontrolloivia tapoja olivat esimerkiksi viestien tarkistamisen ja eristäminen. Lisäksi miehet kuvasivat vainoa, jossa nainen ilmaantui esimerkiksi miehen työpaikalle. Väkivallaksi koettiin myös muun muassa miehen

taloudellinen hyväksikäyttö ja lapsen tai lemmikkieläimen käyttäminen kontrollin välineenä.

Naisten käyttämää väkivaltaa tutkittaessa naisen väkivaltaa on pidetty epänormaalina ja selityksiä sille on haettu esimerkiksi naisen biologiasta tai psyykkisistä syistä. Väkivaltaa käyttäneen naisen on ajateltu olevan esimerkiksi sairas, hullu tai paha. Nykyään kuitenkin naisten väkivaltaa tutkittaessa naisen omia väkivallan kokemuksia pidetään merkittävänä. Feministinen rikollisuuden tutkimus on tuonut ajatteluun mukaan näkökulman, joka selittää naisen käyttämää väkivaltaa tämän omien uhrikokemusten kautta. Väkivalta nähdään usein itsepuolustuksena tai sen juurien ajatellaan olevan naisen kokemassa traumassa. Latun löytämiä syitä naisten käyttämälle väkivallalle olivat itsepuolustus ja kokemus miesten käyttämästä väkivallasta sekä keino ratkaista konfliktitilanteita tai mustasukkaisuuden ohjaama pyrkimys kontrolloida kumppania. Lisäksi päihtymys liittyi osaan tilanteista, joissa nainen käytti väkivaltaa. (Lattu, 2016, 21–22, 213–215.)

2.2.5 Lapsiin ja nuoriin kohdistuva perheväkivalta

Vaikka tutkimukseni kohteena ovat 18–24-vuotiaat nuoret naiset, tutkimukseni voi tuottaa tietoa myös lapsiin kohdistuvasta väkivallasta, sillä nuoret voivat tulla puhumaan chattiin myös aikaisemmista kokemuksistaan. Ronkainen (2008, 388–390) alleviivaa, että hyvinvointivaltion toiminnan kannalta on tärkeää huomata, että lasten ja nuorten kokemasta väkivallasta tiedetään suhteellisen vähän, sillä heidän kokemaansa väkivaltaa ei tilastoida rutiininomaisesti. Säännöllisimmin lasten ja nuoren kokemaa väkivaltaa tutkitaan osana nuorisoriikollisuustutkimusta sekä kouluterveyskyselyä.

Tilastokeskuksen julkaiseman rikos- ja pakkokeinoraportin (2024) mukaan vuonna 2023 vanhempien lapsiinsa kohdistamaa väkivaltaa ilmoitettiin 10 % edellisvuotta enemmän, yhteensä 2900 tapausta. Alaikäisistä väkivallan uhreista 53 % oli tyttöjä. Heiskasen & Piispan tutkimuksen (1998, 14) mukaan alle 15-vuotiaana väkivallan tai seksuaalisesti uhkaavan käyttäytymisen uhriksi oli joutunut 29 % naisista. Yleensä lapsuuden väkivallantekijät olivat lapsen perhepiiristä tai tuttuja. Alle 15-vuotiaana väkivaltaa kokeneilla henkilöillä oli myös aikuisiällä tuntuvasti enemmän väkivaltakokemuksia verrattuna tutkittaviin, jotka eivät olleet kokeneet lapsena väkivaltaa.

Humppi ja Ellonen (2010, 67–79) ovat tutkineet lapsiin kohdistuvan väkivaltaa ja sen tunnistamisen vaikeuksia. Lapsiin kohdistuva väkivalta on usein näkymätöntä rikollisuutta, joka tapahtuu yksityisesti kodin seinien sisällä. Perinteisesti lapsiin kohdistuva väkivalta on nähty kasvatuksellisenä toimenpiteenä. Vanhempien kuritusoikeus kiellettiin Suomessa vasta 1984 voimaan tullessa laissa. Asenteiden muuttamisessa on vieläkin tehtävää, sillä vuonna 2007 26 % ihmisistä hyväksyi lapsen ruumiillisen kurituksen ainakin poikkeustapauksissa. Uhritutkimuksista tiedetään, että valtaosa lasten väkivalta- ja hyväksikäyttötapauksista menee viranomaisilta ohi. Lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi on tehty erilaisia poliittisia linjauksia, toimintaohjeistuksia sekä lakimuutoksia. Merkittävä lakiuudistus oli vuonna 2008 voimaan tullut lastensuojelulaki (417/2007), joka velvoittaa lasten parissa työskenteleviä viranomaisia ilmoittamaan lapsen pahoinpitelyyn tai hyväksikäyttöön liittyvän epäilyn ilman salassapitosäännöksiä.

Hibbardin ja kumppanien (2012, 372) mukaan lapsiin kohdistuva henkinen väkivalta on yleisin lapsien ja nuorten kokema kaltoinkohtelun ja laiminlyönnin muoto länsimaissa. Lapsen vanhemman tai muun hoivaajan käyttämä henkinen väkivalta voi olla sanallista tai sanatonta. Sanallisen väkivallan lisäksi henkinen väkivalta voi näyttäytyä lapsen huomiotta jättämisenä tai hylkäämisenä.

2.2.6 Seurusteluväkivalta

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2024) mukaan seurusteluväkivalta on lähisuhdeväkivallan muoto, joka ilmenee erityisesti nuorten parisuhteissa. Erityistä nuorten seurusteluväkivallassa on se, että nuorten kognitiiviset ja emotionaaliset taidot ovat edelleen kehittymässä, mikä voi vaikeuttaa heidän kykyään erottaa, minkälainen käyttäytyminen on hyväksyttävää ja mikä puolestaan ylittää toisen rajoja ja on väkivaltaa.

Ensi- ja turvakotien liitto toteutti vuonna (2019) kyselytutkimuksen, joka käsitteli suomalaisten nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta. Tutkimukseen vastanneista nuorista 75 % ilmoitti kokeneensa väkivaltaa seurustelusuhteessaan. Väkivallan kokemukset voivat siirtyä sukupolvelta toiselle, ja mikäli nuori ei ole saanut nuoruudessaan esimerkkiä turvallisesta parisuhteesta, voi hänellä olla merkittäviä vaikeuksia tunnistaa väkivallan ilmenemistä. Kahdella kolmesta vastaajasta oli ollut väkivallan kokemuksia lapsuudessaan.

Myös Korkmazin ja kumppaneiden (2022, 536–545) Ruotsissa tehdyssä tutkimuksessa havaittiin, että perheväkivallan kokeminen sekä kiusaamiskokemukset voivat lisätä riskiä joutua seurusteluväkivallan kohteeksi. Toisaalta esimerkiksi vanhempien kulttuurisella taustalla tai koulumenestyksellä ei näyttänyt olevan yhteyttä seurusteluväkivallan kokemuksiin.

Barter ja kumppanit (2022) tutkivat seurusteluväkivaltaa viidessä eri Euroopan maassa. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että 14–17-vuotiaista pojista 38 % ja tytöistä 45 % raportoi käyttäneensä itse jonkinlaista henkistä väkivaltaa, tytöistä 10 % ja pojista 6 % kertoi fyysisen väkivallan käytöstä. 20 % pojista ja 4 % tytöistä ilmoitti käyttäneensä seksuaalista väkivaltaa, kuten painostusta tai fyysistä pakottamista.

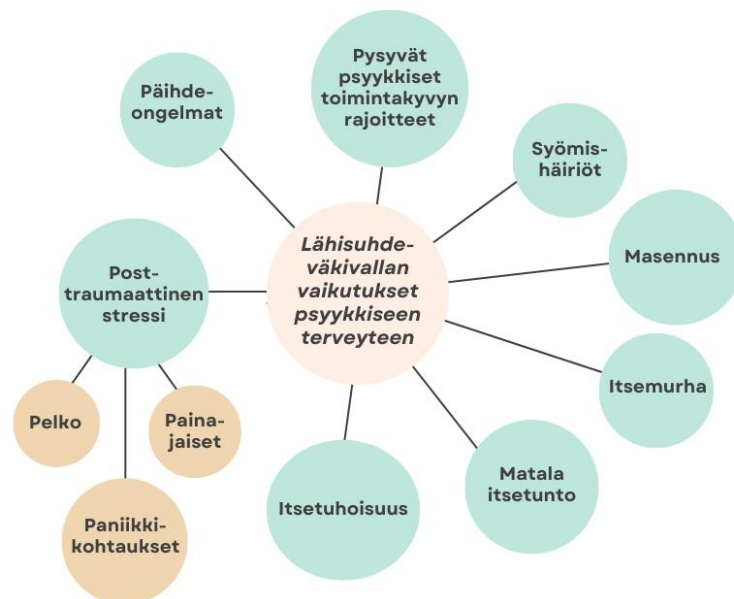
2.2.7 Lähisuhdeväkivallan vaikutukset nuorten naisten hyvinvointiin

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2024) mukaan lähisuhdeväkivallan seuraukset voivat olla fyysisiä vammoja, tunne-elämään ja käyttäytymiseen liittyviä haasteita, seksuaaliterveyteen liittyviä ongelmia, masennusta, ahdistuneisuutta sekä syömis- ja unihäiriötä. Pitkäaikaisia seurauksia voivat olla esimerkiksi posttraumaattinen stressihäiriö, paniikkihäiriö, päihteiden ongelmakäyttö, itsetuhoisuus tai oma väkivaltainen käyttäytyminen. Hibbardin ja kumppanien (2012, 372) mukaan lapsena koettu henkinen väkivalta voi vaikuttaa negatiivisesti lapsen kognitiiviseen, sosiaaliseen, emotionaaliseen ja fyysiseen kehitykseen. Henkinen väkivalta on liitetty tutkimuksissa myös esimerkiksi kiintymyssuhdehäiriöihin, vaikeuksiin sosiaalisessa elämässä sekä häiritsevään käyttäytymiseen.

Viidessä Euroopan maassa tehdyn seurusteluväkivaltaa koskevan tutkimuksen mukaan tytöt raportoivat enemmän pelkoa ja loukkaantumisia väkivallan seurauksena kuin pojat. Tulosten mukaan tyttöjen kokema väkivalta johtaa useammin vakaviin mielenterveyden haasteisiin, kuten esimerkiksi masennukseen, syömishäiriöihin ja itsetuhoisiin ajatuksiin. Tutkijat ovat ajatelleet tämän johtuvan siitä, että pojat reagoivat väkivaltaan usein vähättelemällä sen merkitystä, esimerkiksi sen huumorisoinnilla. (Barter ym., 2017.) Myös suomalaisessa tutkimuksessa on todettu parisuhde- ja seurusteluväkivallan vaikuttavan kokijan hyvinvointiin. Heiskasen ja Piispan (1998, 4, 26) tutkimuksen mukaan parisuhdeväkivalta vaikutti lähes aina sen kokijan henkiseen hyvinvointiin. 85 % parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista arvioi väkivallasta seuranneen vihaa,

ahdistusta ja muita kielteisiä tunteita. Ensi- ja turvakotien liiton (2019) tekemään 15–29-vuotiaille suunnattuun verkkokyselyyn vastanneista seurusteluväkivaltaa kohdanneista nuorista lähes jokainen oli kokenut ahdistuneisuutta, syyllisyyttä sekä pelkoa.

Myös Hester & Radford (2006, 22–26) kirjoittavat teoksessaan lähisuhdeväkivallan vaikutuksia naisen terveyteen. Alla olevaan kuvaan 1. on koottu lähisuhdeväkivallan vaikutukset naisen psyykkiseen terveyteen mukailien Hesteria ja Radfordia. Kuviosta jätettiin pois lähisuhdeväkivallan muut vaikutukset terveyteen. Lähisuhdeväkivallan aiheuttamia psyykkisiä oireita voivat olla pelko, masennus, ahdistus tai itsetuhoisuus. Post-traumaattisesta stressistä kärsivät ihmiset tuntevat usein ahdistusta, avuttomuutta, pelkoa, häpeää ja vihaa. He kärsivät usein keskittymisvaikeuksista, painajaisista, unettomuudesta, paniikkikohtauksista sekä takaumista. Lisäksi heillä voi olla erilaisia fyysisiä oireita, kuten pahoinvointia tai päänsärkyä. Naisilla, jotka ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa, on myös usein itsetuntovaikeuksia. Lisäksi heillä on suurentunut riski päihteiden väärinkäyttöön.

Kuva 1. Lähisuhdeväkivallan vaikutukset naisen psyykkiseen terveyteen. Mukailien Hester & Radford (2006, 22–23)

2.3 Nuorille suunnatut matalan kynnyksen chat-palvelut

Tutkimukseni kohdistuu Z-sukupolveen (vuonna 1997 tai sen jälkeen syntyneet). Takalan ja Huhdan (2022, 70) mukaan Z-sukupolven arjessa digitaaliset laitteet ja

tietoverkot ovat muodostuneet keskeisiksi kommunikaatiovälineiksi. Digitaalisten sovellusten merkitys nuorten tukemisessa on lisääntynyt, sillä ne tarjoavat luontevan tavan auttaa ja tukea nuoria esimerkiksi mielen hyvinvointiin liittyvissä haasteissa.

Nuorten aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden riittämättömyys ja palveluihin pääsemisen vaikeus sekä alueellinen epätasa-arvo ovat olleet esillä julkisessa keskustelussa viime vuosina (Mäkilä ym., 2022, 5). Ratkaisuja palveluiden riittämättömyyteen ja nuorten aikuisten mielenterveyden haasteisiin on etsitty yhä enenevässä määrin digitaalisista palveluista. Pitkäsén ja kumppanien (2022, 17) mukaan COVID-19-pandemia kuormitti nuorten mielenterveyttä, mutta toisaalta se edesauttoi ja vauhditti digitaalisten palveluiden kehittämistä.

Aalto-Setälän ja kumppanien laatiman toimenpidesuosituksen (2023, 1–2) mukaan monella aikuistuvalla nuorella on kesken nuoruusiän kehitys ja heillä on tarve nuorille suunnattuihin erityispalveluihin, jotka huomioivat heidän kehitysvaiheensa. Palvelujärjestelmä ei tällä hetkellä vastaa riittävän hyvin mielenterveysongelmista kärsivien lasten ja nuorten tarpeisiin. Toimenpidesuosituksessa otetaan esille lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden epäkohtia, kuten esimerkiksi palvelujen sirpaleisuus, yhteistyön puute sekä epätasa-arvoisuus palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Toimenpidesuosituksen yksi ehdotuksista on matalan kynnyksen palvelujen parantaminen digitaalisuutta hyödyntäen.

Brodyn ja kumppanien (2020, 1–2) mukaan erilaisia tukipuhelimia on käytetty kansainvälisesti yli 50 vuoden ajan, ja niiden avulla ihmiset ovat voineet saada apua erilaisiin kysymyksiin virka-aikojen ulkopuolella, kun muut palvelut eivät ole olleet saavutettavissa. Nykyään erilaiset chat-palvelut ovat kasvavissa määrin tulleet käyttöön tukipuhelimien ohelle ja niiden suosio on selkeässä kasvussa. Chat-palvelut voivat olla houkuttelevimpia tietyille käyttäjille, sillä chatissä voidaan kertoa asioista, joiden ääneen sanominen tuntuu haastavalta. Chat-palveluiden käyttäminen ei myöskään vaadi käyttäjältä samanlaista yksityistä tilaa kuin tukipuheluiden käyttäminen. Eri maissa tehdyt tutkimukset osoittavat, että chat-palvelut ovat tehokas keino tukea ihmisiä myös arkaluontoisissa kysymyksissä, kuten esimerkiksi seksuaaliterveyteen ja riippuvuuksiin liittyvissä ongelmassa. Lisäksi he tuovat esille, että chat-palvelut sopivat hyvin emotionaalisen tuen tarjoamiseen.

Pelastakaa lapset ry:n ylläpitämä Netari-verkkosivusto (ei pvm) kokoaa yhteen nuorille suunnattuja chat-palveluita Suomessa. Matalan kynnyksen chat-palveluita nuorille tarjoavat erityisesti kolmannen sektorin järjestötoimijat. Nuorille suunnatut chat-palvelut auttavat nuoria monenlaisissa tilanteissa. Chat-keskusteluissa tarjotaan apua esimerkiksi kiusaamiseen, syömishäiriöihin, läksyihin, seksuaalisuuteen sekä vähemmistöstressiin. Ensi- ja turvakodit ja Maria Akatemia ry tarjoavat apua lähisuhdeväkivallan kysymyksiin.

Matalan kynnyksen chat-keskusteluita tutkimalla voidaan saada lisätietoa nuorten naisten lähisuhdeväkivallan kokemuksista ja sen vaikutuksista hyvinvointiin. Sekaisin-vuosiraportin 2023 mukaan 25 % keskusteluista liittyivät nuorten pahaan oloon sisältäen ahdistuneisuuden, masentuneisuuden, pelot, syömishäiriöt ja psyykkisen kivun. Ihmissuhdeongelmat ovat toiseksi suurin syy hakeutua keskusteluihin ja 13 % keskusteluista liittyy näihin. (Raappana & Huhanatti, 2023.)

2.3.1 Sekasin-chat

Sekasin-chat on valtakunnallinen usean eri järjestön ylläpitämä palvelu, joka on suunnattu 12–29-vuotiaille nuorille. Nuoret voivat hakea chatista apua mielenterveyteen ja muihin elämänhaasteisiin. Sekasin-kollektiivin muodostavat MIELI Suomen mielenterveys ry., Suomen Punainen Risti, Setlementtiliitto ja SOS-lapsikylä. Vuonna 2023 palvelussa käytiin Sekasin-vuosiraportin (Raappana & Huhanatti, 2023) mukaan 37 028 keskustelua.

Sekasin-chat-aineistosta on aikaisemmin tutkittu esimerkiksi mielenterveysongelmien stigmaa (Pöntinen, 2019), nuorten psyykkistä hyvinvointia (Heikkinen, 2019), tyttöjen mielen hyvinvointia ja avun hakemisen esteitä (Väistö, 2024) itsetuhoisuutta (Helfer, 2025) sekä nuoren toimijuutta ja avun saamisen oikeutusta (Takala, 2025). Aineistosta ei ole tutkittu aikaisemmin lähisuhdeväkivallan ilmiötä.

Alapartasen ja kumppaneiden (2023) mukaan Sekasin-chat päivystäjät ovat sosiaali-, terveys- ja nuorisoalan ammattilaisia sekä koulutettuja vapaaehtoisia. Vapaaehtoisilta ei edellytetä aikaisempaa koulutusta tai työkokemusta. Vapaaehtoisia tuetaan päivystystyössä purkukeskusteluilla, työnohjauksella, jatkokoulutuksilla sekä yhteisillä tapaamisilla. Sekasin-vuosiraportin (Raappana & Huhanatti, 2023) mukaan

vuoden 2023 keskusteluista 72 % oli vapaaehtoistyöntekijöiden tai opiskelijoiden käymiä. Loput keskusteluista kävi palkattu työntekijä. Tässä tutkimuksessa käytetään vapaaehtoistyöntekijöistä, opiskelijoista ja työntekijöistä nimitystä päivystäjä.

Vapaaehtoisten verkkokoulutus antaa päivystäjille eväitä nuorten kohtaamiseen ja tukemiseen verkkovälitteisessä työssä. Koulutuksessa perehdytään verkkoauttamiseen, kohtaamiseen sekä syvennyttään käytännönläheisesti erilaisiin avunhakemisen syihin. Koulutus suoritetaan omatoimisesti Moodle-oppimisympäristössä ja se on pituudeltaan noin 10 tuntia. Lisäksi päivystäjä osallistuvat chat-päivystyksen harjoitteluvuoroon. (Mieli ry, ei pvm.)

2.3.2 Sekasin-chat-päivystäjiä ohjeet

Sekasin Kollektiivi on julkaissut Alapartasen ja kumppanien (2023) kokoaman Sekasin-päivystäjän oppaan tukemaan päivystäjiä koulutusta ja päivystystyötä. Sekasin-chattiin otetaan usein yhteyttä erilaisten ihmissuhdeongelmien vuoksi, joten myös lähisuhdeväkivallan ilmiö näkyy keskusteluissa. Oppaassa annetaan päivystäjille konkreettisia ohjeita, kuinka toimia tilanteissa, joissa keskustelu koskee lähisuhdeväkivaltaa. Ohjeet sisältävät positiivisen palautteen antamisen nuorelle asian esiin tuomisesta, syyllistämisen välttämisen sekä tarkentavien kysymysten esittämisen väkivallan luonteesta. Päivystäjiä kehoitetaan selvittämään, onko nuori itse väkivallan uhri vai tekijä ja nimeämään väkivalta selkeästi sekä väkivallaksi että rikokseksi. Nuorta ohjataan kertomaan asiasta luotettavalle läheiselle, ja päivystäjä voi laatia turvasuunnitelman väkivaltatilanteiden varalle yhdessä nuoren kanssa.

Lähisuhdeväkivallan luvussa (emt) käsitellään myös tilanteita, joissa nuori itse kertoo käyttäneensä väkivaltaa. Päivystäjiä ohjataan antamaan nuorelle positiivista palautetta asian esiin tuomisesta ja kertomaan nuorelle väkivallan olevan aina väärin. Tilanteissa, joissa nuori vähättelee omia tekojaan tai syyllistää uhria, nuorelle kerrotaan hänen olevan itse vastuussa omasta käytöksestään. Lisäksi nuorelta kehoitetaan kysymään väkivallan käytöstä seuranneista tunteista, kuten häpeästä, ahdistuksesta, syyllisyydestä ja hämmennyksestä. Nuorelle tulisi oppaan mukaan kertoa mahdollisuudesta hakea apua käyttämäänsä väkivaltaan väkivaltatyön palveluista.

Seksuaaliväkivalta on omana lukunaan päivystäjän oppaassa. Seksuaaliväkivallan tullessa ilmi keskustelussa ohjeistukset ovat osin samankaltaiset kuin lähisuhdeväkivaltaa kohdatessa. Nuorta kiitetään kertomisesta ja tekijän vastuuta tapahtuneesta korostetaan. Päivystäjän tulee korostaa, että kaikki seksuaaliset teot ilman suostumusta ovat seksuaaliväkivaltaa. Seksuaaliväkivallan kohtaamisen ohjeistuksessa korostuu nuoren tuen tarpeen kartoittaminen ja ohjaaminen esimerkiksi terveystalvveluihin tai Seri-tukikeskukseen. Päivystäjän tulee myös arvioida lastensuojeluilmoituksen tai rikosilmoituksen tekoa yhdessä Sekasin-tiimin työntekijän kanssa. Tiimin työntekijät ovat reaaliaikaisesti tavoitettavissa tällaisia tilanteita varten. (Alapartanen ym., 2023.)

2.4 Tutkimuksen näkökulmat

Maisterintutkielmassa yhdistyvät kaksi erilaista lähestymistapaa: objektiivinen faktanäkökulma sekä konstruktionistinen näkökulma. Väkivaltaa siis tarkastellaan sekä määrällisenä mitattavana ilmiönä että sosiaalisesti ja kulttuurisesti rakentuneena käsitteenä, joka voi vaihdella eri konteksteissa.

2.4.1 Faktanäkökulma

Lähisuhdeväkivallan esiintymistä tarkastellaan keskusteluissa mahdollisimman objektiivisesti nojaten aikaisempaan teoriaan lähisuhdeväkivallan muodoista. Faktanäkökulmaisessa analyysissä hyödynnetään tulosten kvantifiointia, jotta lähisuhdeväkivallan esiintymisestä keskusteluissa saataisiin mahdollisimman todenmukainen kuvaus. Jokisen (2021) mukaan faktanäkökulmassa tutkimuksen kohteena ovat tosiasiat ja asiantilat. Objektiivinen analyysi pyrkii olemaan yksilöiden näkemyksistä riippumaton. Faktanäkökulmaisesta analyysin tavoitteena on dokumentoida ja selittää lähisuhdeväkivallan kysymysten esiintymistä Sekasin-keskusteluissa. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, kuinka usein lähisuhdeväkivaltaan liittyvät kysymykset nousevat esiin Sekasin-keskusteluissa sekä siitä, minkälaista väkivaltaa nuoret naiset ovat kokeneet tai käyttäneet ja kuka väkivaltaa käytti. Lisäksi faktanäkökulmaisesta analyysistä tarkastellaan, minkälaisia psyykkisiä vaikeuksia nuoret naiset itse kuvailevat chat-keskusteluissa.

2.4.2 Sosiaalinen konstruktionismi

Tutkittaessa miten päivystäjät kohtasivat nuoria lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä kysymyksissä, hyödynnetään konstruktionistista näkökulmaa. Konstruktionismi tarjoaa menetelmän tarkastella väkivaltaa kulttuurisesti ja sosiaalisesti rakentuvana ilmiönä. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita juuri siitä, miten väkivallan tekoja sanallistetaan chat-keskusteluissa. Päivystäjien käyttämistä puhetavoista osa voivat olla tietoisia valintoja, joihin vaikuttavat verkkokeskusteluiden luonne sekä päivystäjien saamat ohjeet. Puhetapoihin voivat vaikuttaa myös tiedostamattomat asiat, kuten päivystäjien kulttuuriset taustat tai omat asenteet, joiden läpi väkivaltaa tulkitaan.

Saaranen-Kauppinen & Puusniekan (2009, 45–46) mukaan ydinajatuksena sosiaalisessa konstruktionismissa on, että sosiaalinen todellisuus rakentuu sosiaalisessa ja kielellisessä vuorovaikutuksessa. Kielellistä vuorovaikutusta on erityisen tärkeää tutkia, sillä sen ajatellaan rakentavan sosiaalista todellisuutta. Metodologia sopii tämän tutkimuksen viitekehyykseksi, sillä sosiaalisessa konstruktionismissa kieli ymmärretään suhteelliseksi, käyttäjästä riippuvaiseksi, tilannesidonnaiseksi, seurauksia tuottavaksi ja sosiaalisen elämän kannalta erittäin merkitykselliseksi.

Konstruktionistinen lähestymistapa auttaa ymmärtämään, että väkivalta ei ole yksiselitteinen tai staattinen käsite, vaan se voi vaihdella kulttuurien, aikakausien ja yksilöiden välillä. Väkivalta ei ole objektiivinen ilmiö, vaan kielen kautta se saa muotoja, jotka vaikuttavat siihen, miten ihmiset kokevat ja tunnistavat väkivallan. Esimerkiksi se, minkälaisin sanoin väkivaltaa kuvataan, vaikuttaa siihen, miten se nähdään oikeutettuna tai hyväksyttävänä. Tutkimalla, millaisia puhetapoja väkivallasta käytetään, voidaan ymmärtää, miten väkivaltaa määritellään, normalisoidaan, oikeutetaan tai kyseenalaistetaan yhteiskunnassamme. Yhteiskunta voi reagoimalla joko vahvistaa tai vähentää väkivallan normalisoitumista.

Konstruktionismi auttaa myös ymmärtämään, millaisia seurauksia erilaisilla puhetavoilla on. Esimerkiksi, jos väkivaltaa ei tunnisteta tai määritellä väkivallaksi, se voi jäädä huomiotta ja normalisoitua. Konstruktionistinen näkökulma sopii juuri päivystäjien ja nuorten välisten keskusteluiden tutkimiseen, sillä kiinnostukseni on ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja toiminnassa, jossa todellisuutta luodaan

vuorovaikutuksen keinoin. Jokisen (2021) mukaan konstruktionistisen analyysin tarkoituksena ei ole tehdä yleistyksiä, eikä tuloksia voida soveltaa suoraan aineiston ulkopuolelle; sen sijaan ne tarjoavat ikään kuin otoksia todellisuudesta.

3 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus kohdistuu verkossa käytyihin anonyymeihin matalan kynnyksen keskusteluihin, joissa nuoret keskustelevat koulutettujen päivystäjien kanssa. Keskusteluista tutkitaan nuorten naisten lähisuhdeväkivallan kysymyksiä ja sitä, miten he tulevat kohdatuksi väkivaltaan liittyvien kokemusten kanssa.

3.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Minkälaista lähisuhdeväkivaltaa nuoret naiset kertovat kokeneensa tai käyttäneensä?
2. Millaisia psyykkisiä vaikeuksia nuoret naiset kuvasivat väkivaltaan liittyvissä chat-keskusteluissa?
3. Miten päivystäjät kohtasivat nuoria väkivaltaan liittyvissä chat-keskusteluissa?

3.2 Tutkimusaineisto

Nuorisotutkimusseuran CHAT-Youth- ja Ulos epätoivosta -tutkimushankkeiden kautta sain käyttööni Sekasin-chat-keskusteluista muodostuvan aineiston. Tutkimusaineistona toimivat chat keskustelut, joille nuori ja päivystäjä ovat antaneet tutkimusluvan ajalta 21.12.2022-10.2.2023. Aikarajausta mietittäessä keskusteluja haluttiin ottaa mukaan mahdollisimman monipuoliselta aikaikkunalta niin, että mukana on arkea, juhlapyyhiä ja lomia. Juhlapyyhiin ja tapahtumiin saattaa liittyä monenlaisia tunteita ja lisääntyntä päihteiden käyttöä, jotka taas voivat lisätä väkivallan esiintymistä. Tutkimusaineiston ajankohtaan sisältyi joulun ja uuden vuoden aika.

Sekasin-chat-aineisto sopii juuri nuorten naisten lähisuhdeväkivallan kokemusten tutkimiseen, sillä Brodyn ja kumppanien (2020, 5, 2010) mukaan kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että chat-palveluiden käyttäjät ovat todennäköisemmin 12–24-vuotiaita ja sukupuoleltaan naisia. Useimmat chat-pohjaisia tukipuhelimia käyttäneet henkilöt etsivät kiireellistä tukea haastaviin tilanteisiin. Chat-pohjaiset palvelut voivat siis olla erityisen tärkeitä ihmisille, jotka ovat erilaisissa kriisitilanteissa.

Keskustelun alussa nuori voi rastittaa oman sukupuolensa sekä ikä kategorian. Tutkimuksen kohdistuessa nuoriin naisiin aineiston rajauksessa mukaan otettiin vain

ne keskustelut, joissa nuori ilmoitti iäkseen 18–24-vuotta ja sukupuolekseen tyttö. Tutkimusaineiston rajaukset tehtiin SPSS-ohjelmalla.

Chat-keskustelut aineistona muodostavat luonnollisen aineiston, eli tutkija ei ole itse vaikuttanut sen syntymiseen. Juhilan (2023) mukaan luonnollisissa aineistoissa konteksti on aina läsnä, ja se on otettava huomioon sekä aineiston analyysissä että tulkinnessa. Tutkimuksessa konteksti huomioitiin tutustumalla ja kuvaamalla työn lukijalle Sekasin-chat-ympäristö sekä päivystäjien saamat ohjeet mahdollisimman tarkasti. Aineiston analyysissä pohdittiin ja refleктоitiin, miten konteksti vaikutti siihen, miten asiat on sanottu, mitä on jätetty sanomatta ja mitä merkityksiä eri tekijöillä voi olla.

Laukkasen (2010) mukaan verkosta kerätyt aineistot ovat yleistyneet huomattavasti viime vuosikymmeninä. Verkosta kerättyjen aineistojen suosiota nostaa esimerkiksi se, että aineistot ovat valmiiksi digitaalisessa muodossa ja kerättävissä analyysiin kohtalaisen pienellä vaivalla. Laukkanen kuvailee internetistä kerättyjä aineistoja värikkäiksi ja merkitysrikkäiksi.

3.3 Analyysimenetelmät

Laadullisten tutkimusmenetelmien avulla oli mahdollista tarkastella monipuolisesti erilaisia nuorten naisten väkivaltakokemuksia kokemuksia sekä niihin liittyviä psyykkisistä vaikeuksista. Juhilan (2023) mukaan laadulliset tutkimusmenetelmät sopivat kvalitatiivisen aineiston käsittelyyn. Vaikka analyysi on laadullinen, siinä hyödynnettiin myös laskemista. Yksinkertaisten asioiden laskeminen ja muuttaminen numeeriseen muotoon voi tukea ja tarkentaa laadullista analyysiä. Tavoitteena ei ole selittää tuloksia esimerkiksi vain sillä, miten monessa keskustelussa väkivalta nousi esiin.

Laadullisen tutkimuksen kohteena ovat usein yhteiskunnallisesti ajankohtaiset kysymykset. Nuorten naisten heikentynyt hyvinvointi ja lähisuhdeväkivalta ovat ajankohtaisia kysymyksiä. Jos haluamme lisätietoa näistä ilmiöistä, tutkijan tulee ikään kuin irrottaa itsensä ennako-oletuksista ja syventyä tutkimusaineistoon saadakseen ymmärrystä näistä ilmiöistä ja niiden yhteydestä toisiinsa. Laadulliselle tutkimukselle on ominaista keskittyä toimintaan, jolla tarkoitetaan, että tutkimuksen keskiössä ovat tavat, joilla ihmiset tuottavat merkityksiä ja sosiaalista järjestystä.

(Juhila, 2023.) Keskusteluista voidaan siis paikantaa toimintaa, jossa pienetkin yksityiskohdat tuottavat sosiaalista järjestystä. Esimerkiksi chat-päivystäjän kysymät kysymykset ja nuorten vastaukset ovat tutkimuksen kohteena olevaa toimintaa.

Laadullinen lähestymistapa mahdollisti myös päivystäjien tarjoaman verkkovälitteisen tuen tarkastelun, jota määrälliset menetelmät eivät olisi tavoittaneet. Tutkimuksen aineistona käytettiin anonyymejä chat-keskusteluita, joissa nuoret kertoivat usein ensimmäistä kertaa vaikeista väkivaltakokemuksistaan. Tällainen aineisto vaatii menetelmän, joka kykenee tavoittamaan kielen sävyt, tunneilmaisut ja myös epäsuorat viestit. Laadullinen sisällönanalyysi tarjosi mahdollisuuden tutkia sitä, miten nuoret naiset itse jäsentävät väkivaltakokemuksiaan ja millaisia psyykkisiä haasteita he toivat esiin. Laadullinen lähestymistapa siis täydentää aikaisempia määrällisiä tutkimuksia tarjoamalla nuorten kokemuksellisen näkökulman lähisuhdeväkivallan ilmiöön, joka ei näyntydy kokonaisuudessaan viranomais- tai tilastotiedoissa.

3.3.1 Tutkimuskysymykset ja analyysimenetelmät

Tutkimuksen analyysimenetelmänä käytetään sisällönanalyysiä ja sen eri muotoja. Tutkimuskysymykset ja analyysimenetelmät, jolla niitä lähestytään ovat kuvattuna alapuolella olevassa taulukossa 1.

Taulukko 1. Tutkimuskysymykset ja analyysimenetelmät

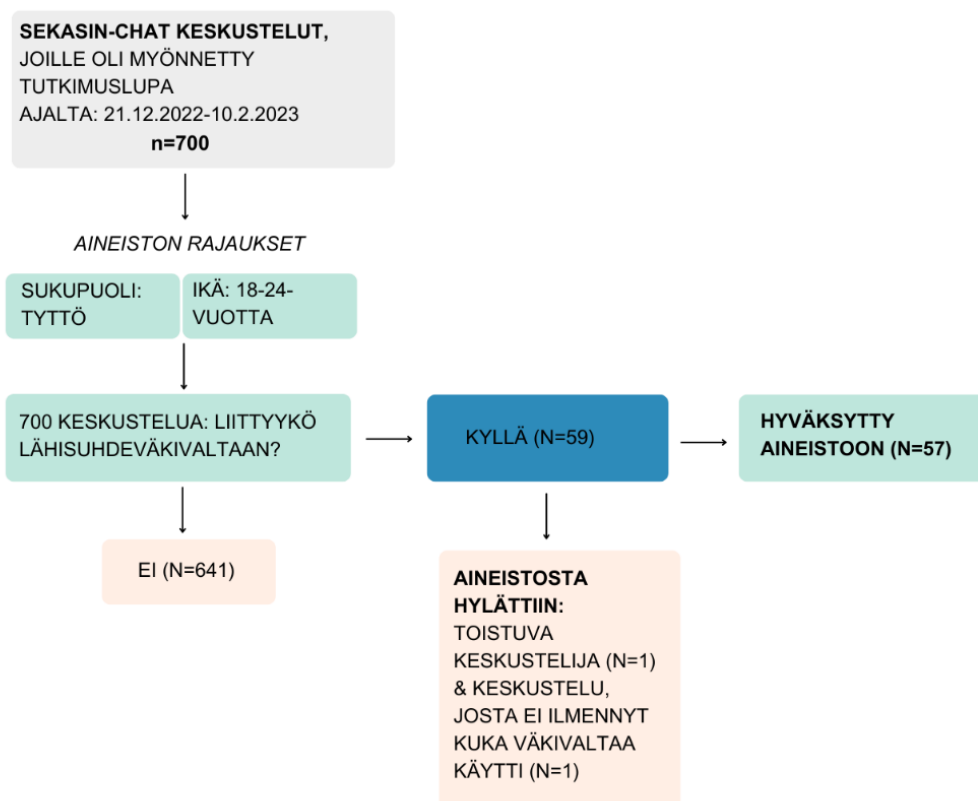
Tutkimuskysymykset	Analyysimenetelmä
Minkälaista lähisuhdeväkivaltaa nuoret naiset ovat kokeneet tai käyttäneet?	Teoriaohjaava kvantifioiva sisällönanalyysi
Millaisia psyykkisiä vaikeuksia nuoret naiset kuvasivat väkivaltaan liittyvissä chat-keskusteluissa?	Kvantifioiva sisällönanalyysi
Miten päivystäjät kohtasivat nuoria väkivaltaan liittyvissä keskusteluissa?	Sisällönanalyysi

3.3.2 Sisällönanalyysi

Aineiston analyysi aloitettiin SPSS-ohjelman hakusanatoiminnolla. Aineiston rajausta ei voitu tehdä hyödyntäen pelkästään hakusanatoimintoa, sillä

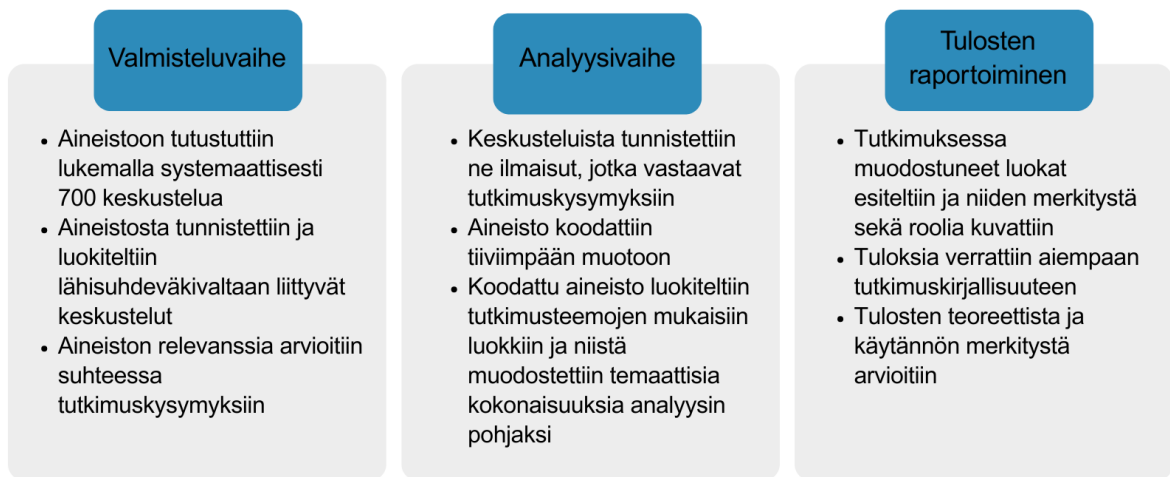
tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita myös niistä keskusteluista, joista väkivallasta puhuttiin implisiittisesti. Hakusanatoiminnon avulla haettiin vahvistusta sille, että aineistosta löytyisi tutkimuskysymyksen kannalta analyysiin sopivia keskusteluita. Analyysiyksiköiksi on hyvä valita useampia sanoja tai lauseita, ettei analyysistä tule liian yksinkertainen (Elo ym., 2022). Hakusanoina käytettiin esimerkiksi sanoja: väkivalta, löin, haukuin, mustasukkainen, riitelin, satutan, uhka. Sisällönanalyysiä varten aineisto vietiin Excel-tiedostoon, jossa aloitettiin keskustelujen analyysi.

Aineiston rajaus on kuvattu tarkemmin alla (kuvio 2.). Tutkimusta varten luettiin 700 keskustelua, joista koodattiin lähisuhdeväkivaltaan liittyvät keskustelut. Yhteensä tekstiä oli 27 995 Excel-riviä. Laadulliseen analyysiin otettiin mukaan 59 keskustelua tarkempaan tarkasteluun, joista rajattiin vielä pois toistuvat keskustelijat (n=1) ja keskustelu, josta ei ilmennyt, kuka väkivaltaa oli kotona käyttänyt (n=1). Aineistoon hyväksyttiin 57 keskustelua. Excelissä tämä oli 2748 riviä.

Kuvio 2. Vuokaavio aineiston rajauksesta

Analysoitaessa tutkimuskysymyksiä koskien nuorten naisten kokemia ja käyttämiä lähisuhdeväkivallan muotoja sekä heidän kuvailemiaan psyykkisiä vaikeuksia, hyödynnettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä sekä tulosten kvantifiointia. Taustateorianä käytettiin tietoa väkivallan muodoista sekä psyykkisistä vaikeuksista, jotka kuvattiin tutkielman teoriaosuudessa. Sisällönanalyysiin kuuluu Elon ja kumppanien (2022) mukaan valmistelu-, analysointi- ja raportointivaiheet, jotka kuvataan kuvassa 3. Kuvassa on peilattu Elon ja kumppanien kuvailemien vaiheiden etenemistä tähän maisterintutkielmaan peilattuna.

Kuva 3. Sisällönanalyysin vaiheet, mukailten Elo ym. (2022).

Seuraavassa vaiheessa tein Excelissä taulukot, joihin merkitsin, kuka väkivaltaa käytti ja mitä väkivallan muotoja aineistosta nousi esiin. Näin sain helposti laskettua, kuka väkivaltaa yleensä käytti ja minkälaista väkivallan muotoa keskustelussa kuvattiin. Elon ja kumppaneiden (2022) mukaan sisällönanalyysin tarkoituksena on tutkittavan ilmiön kuvaaminen. Sisällönanalyysi mahdollistaa myös aineiston kvantifioinnin, jonka myötä tutkimuksen tulosten yleistettävyyttä voi parantua. Sisällönanalyysin tavoitteena on saada kuvattua aineisto tiivistetyssä ja yleisessä muodossa.

Eskola ja Suoranta (2015) toteavat, että luokittelukehikoiden muodostamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Omassa työssäni luokittelukehikot ja taulukot koskien lähisuhdeväkivaltaa pohjautuvat aikaisempaan teoriaan lähisuhdeväkivallan käyttäjistä ja muodoista. Taulukko 2. esittää, miten luokittelukehikot muodostettiin. Aineiston koodaus lähti aikaisemmasta teoriasta koskien lähisuhdeväkivaltaa. Kategorisointi on tärkeä osa sisällönanalyysiä, ja eri väkivallan muotojen kattotermit, kuten esimerkiksi henkinen väkivalta tai fyysinen väkivalta, muodostivat nämä

kategoriat. Kirjoitin samaan Excel-taulukkoon tarkemman kuvauksen väkivallan teosta.

Taulukko 2. Esimerkki lähisuhdeväkivallan muotojen luokittelusta

Kuka väkivaltaa käytti	Väkivallan muoto	Väkivallan teko
<i>Isä</i>	<i>Henkinen väkivalta</i>	<i>Haukkuminen</i>

Eskola ja Suoranta (2015) kirjoittavat teoksessaan laadullisen aineiston analyysitavoista. Laadullisessa analyysissä voidaan hyödyntää määrällistä analyysiä eli kvantifioivaa laadullista analyysiä. Kvantitatiivinen tekstianalyysi tuottaa mielenkiintoisia numerotietoja tutkittavasta ilmiöstä. He kuitenkin muistuttavat, että kvantifioivassa sisällönanalyysissä ei lasketa ainoastaan mainintoja, esimerkiksi sitä, miten usein väkivalta sanaa käytettiin, vaan tutkija analysoi ja tulkitsee aineistoa syvällisesti.

Aineistoa tarkasteltiin myös määrällisen tekstianalyysin näkökulmasta, laskettaessa sanojen esiintymistiheyttä. Tutkimuksessa laskettiin esimerkiksi, miten usein väkivallasta puhuttiin eksplisiittisesti tai miten usein rikos-sanaa käytettiin. Eskola ja Suoranta (2015) toteavat, että määrällinen tekstianalyysi voi toimia apuna aineiston hahmottamisessa. Määrällinen tekstianalyysi ei kuitenkaan ollut analyysini keskiössä, vaan vain yksi osa kvantifioivaa sisällönanalyysiäni.

Seuraavaan tutkimuskysymykseen ”Millaisia psyykkisiä vaikeuksia nuoret naiset kuvasivat väkivaltaan liittyvissä chat-keskusteluissa?” vastattiin kvantifioivalla sisällönanalyysillä, jonka tarkoituksena oli saada tietoa siitä, minkälaisista psyykkisistä vaikeuksista väkivaltaa kokeneet tai käyttäneet nuoret naiset kertoivat keskusteluissa ja miten yleisiä nämä vaikeudet olivat. Tulosten raportointi perustuu nuorten naisten kuvauksiin omista psyykkisistä vaikeuksistaan, eikä keskusteluista käy ilmi, onko nuorelle annettu lääkärin tekemä diagnoosi kuvaamiinsa vaikeuksiin liittyen. Tutkimus voi myös tuottaa tietoa psyykkisistä vaikeuksista, kuten itsetuhoisuudesta tai itsetuntovaikeuksista, joita ei yleensä todeta kliinisesti.

Aloitin analyysin lukemalla aineiston läpi ja merkitsemällä ne keskustelut, joissa nuori kuvaili psyykkisiä vaikeuksia. Seuraavaksi tein taulukon, johon merkitsin, mistä vaikeudesta nuori kertoi. Kuvaukset psyykkisistä vaikeuksista perustuivat nuoren omiin kuvauksiin ja sanavalintoihin. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden

nuorten psyykkisistä vaikeuksista muodostettiin yhdeksän kategoriala ja lähisuhdeväkivaltaa käyttäneiden vaikeuksista muodostettiin seitsemän kategoriala, jotka nimettiin nuoren käyttämien sanavalintojen mukaan. Päädyin tekemään omat kategoriat mielenterveysongelmista, joita ei avattu tarkemmin, sekä post-traumaattisen stressin kuvauksista. Post-traumaattisen stressin kategorialaan sisällytettiin aikaisemman teorian (luku 2.2.7) perusteella paniikkikohtaukset, takauumat, dissosiaatio, unettomuus sekä pelon kuvaukset.

Viimeisen tutkimuskysymyksen analyysi oli aikaa vievin. Tutkimuskysymykseen ”Miten päivystäjät kohtasivat nuoria väkivaltaan liittyvissä keskusteluissa?” vastattiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, jonka etenemisvaiheita Sarajärvi ja Tuomi (2017) kuvaavat teoksessaan. Aineistolähtöisen sisällönanalyysini tavoitteena oli tunnistaa samankaltaisuuksia ja eroja päivystäjien ilmauksissa. Ensimmäisessä vaiheessa aineistoa redusoiitiin siten, että tutkimuskysymyksen kannalta epäolennaiset elementit poistettiin. Redusointi tarkoittaa aineiston tiivistämistä ja pelkistämistä niin, että tutkimuskysymykselle olennaiset asiat tulevat selkeästi esiin (Sarajärvi ja Tuomi, 2017). Tämän tutkimuskysymyksen kannalta olennaisia olivat päivystäjien alkuperäisilmaisut, jotka kuvastivat väkivallan kohtaamista, kun nuori kertoi väkivallasta. Keskustelut olivat pitkiä ja ne saattoivat sisältää myös monia muita puheaiheita. Päivystäjien väkivallan kohtaamista kuvaavat puheenvuorot alleviivattiin eri korostusväreillä.

Tässä tutkimusvaiheessa aineiston analyysi eteni redusoinnin jälkeen klusterointiin, eli alkuperäisilmaisuja ryhmiteltiin ensin erilaisiin ala- ja yläluokkiin, jotka yhdistettiin edelleen laajemmiksi ja kattavammiksi luokiksi (Sarajärvi & Tuomi, 2017). Siirsin päivystäjien käyttämät korostusvärillä merkatut ilmaukset erilliseen Word-tiedostoon, jossa jatkoin analyysin syventämistä. Ryhmittelin samankaltaiset ilmaukset taulukkomuotoon. Systemaattisen tarkastelun avulla muodostin lopulta kahdeksan erilaista puhetaapa, jotka kuvasivat väkivaltaa kokeneiden nuorten kohtaamista. Väkivaltaa käyttäneiden nuorten naisten kohtaamista kuvaavia puhetaapoja löytyi neljä, mikä voi selittyä sillä, että näitä keskusteluja oli aineistossa vähemmän.

Seuraavaksi muodostettiin kokonaisvaltaisia käsitteitä puhetaavoista, jotka tiivistivät analyysin löydökset. (Sarajärvi ja Tuomi, 2017.) Puhetaapoja ei nimetty pohjauten aikaisempaan teoriaan, mutta nimien muodostumiseen on voinut vaikuttaa

työkokemukseni väkivaltatyön parista. Tavoitteenani oli nimetä puhettavat niin, että ne kuvaisivat mahdollisimman tarkasti päivystäjän käyttämiä keinoja.

Analyysin viimeisessä vaiheessa muodostin päivystäjien alkuperäisilmaisuista tyyppitarinoita, eli tyypiteltyjä lainauksia, jotka koostuivat vähintään kolmesta eri päivystäjän puheenvuoroista. Nämä tyyppitarinat eivät ole suoria sitaatteja yksittäisiltä henkilöiltä, vaan esityksiä, jotka kokoavat yhteen useiden päivystäjien ilmaisuja tietystä puhettavasta. Tyyppitarinoiden tarkoituksena on havainnollistaa lukijalle konkreettisesti, miten kukin puhetapa näyttäytyi päivystäjien puheessa. Ne toimivat esimerkkikertomuksina, jotka kuvaavat puhetapojen luonnetta, sävyä ja sisältöä. Tyyppitarinoiden avulla lukija voi paremmin ymmärtää, millaisista palasista analyysin yläluokat rakentuvat ja miltä nämä puhettavat kuulostavat käytännössä. Tyyppitarinat tukevat analyysin läpinäkyvyyttä.

3.4 Tutkimuseettiset kysymykset

Väkivalta tutkimusaiheena on äärimmäisen sensitiivinen. Nuorisotutkimusseura on hakenut Sekasin-aineistosta tehtäville tutkimustöille eettisen ennakoarvion Lapsuuden ja nuoruuden tutkimuksen eettiseltä toimikunnalta. Tutkimuslupa myönnettiin kesäkuussa 2021. Tutkimusluvan saamisen edellytyksenä Sekasin-kollektiivilta oli se, että aineistosta ei käytetä suoria lainauksia. Tämä on tärkeää, sillä nuoria ei saa tunnistaa tutkimuksesta.

Aineistosta käytetään tyypiteltyjä lainauksia, joita on muunneltu niin, että kolme tai useampi puheenvuoro on yhdistetty yhdeksi lainaukseksi. Lisäksi puheenvuoroista on poistettu murre sanoja ja muita tunnistetietoja. Elon ja kumppanien (2022) mukaan sisällönanalyysissä on tyypillistä poimia aineistosta alkuperäisilmaisuja ja pelkistää niitä esimerkiksi poistamalla täytesanoja ja muokkaamalla murre sanoja. Ilmaisujen pelkistäminen ei saa muuttaa sisältöä. Myös kvantitatiivisessa sisällönanalyysissä huomioitiin aiheen sensitiivisyys. Tapauksissa, joissa otanta oli pienempi kuin kolme, tapaukset merkittiin tunnisteella < 3, jotta yksittäistä nuorta tai päivystäjää ei voida tunnistaa keskustelusta.

Nuorten kokemista väkivaltatilanteista ei julkaista yksityiskohtaisia tietoja, sillä esimerkiksi tutkittavan lähipiiri voisi tunnistaa näistä tutkittavia.

Lähisuhdeväkivaltaan liittyvässä tutkimuksessa on äärimmäisen tärkeää huomioida

tämä riski ja sen mahdolliset seuraukset. Eskolan ja Suorannan (2015) mukaan mitä arkaluontoisemmasta tutkimusaiheesta on kyse, sitä tiukemmin tutkittavan anonymiteettiä tulee vaalia. Läpi tutkimuksen avataan kuitenkin selkeästi, minkälaisia valintoja analyysiprosessin aikana on tehty ja miten tutkimustuloksiin on päädytty.

Laukkasen (2010) mukaan internettiin pohjaavien tutkimusten tutkimuseettiset käytännöt eivät ole vakiintuneita ja tutkijat päätyvät tutkimuksissaan hyvin erilaisiin ratkaisuihin liittyen tutkimuslupiin, yksityisyyden suojaan sekä tutkittavien informointiin. Tutkijoilla on sitä pienempi vastuu suojella keskustelijoiden yksityisyyttä, mitä julkisempi aineisto on. Tutkimuksessa tutkittavia voidaan suojella jättämällä julkaisematta viestit, joista henkilöllisyys voisi paljastua. Tässä tutkimuksessa kaikilta tutkimukseen osallistuneilta chat-päivystäjiltä ja nuorilta on kysytty tutkimuslupa. Tutkimuksessa keskustelijoiden yksityisyyden suojeluntarvetta korostaa kuitenkin se, että chat-keskustelut eivät ole julkista-aineistoa. Lisäksi nuorten tutkittavien haavoittuvaisuus sekä aineiston intiimiys liittyen väkivaltaan lisäävät oleellisesti suojelun tarvetta

Aineistoa säilytettiin suojatulla muistitikulla ja sitä käsiteltäessä varmistettiin, ettei kukaan muu nähnyt aineistoa. Kun aineistoa käsiteltiin, tietokone kytkettiin pois internet-yhteydestä, ettei aineisto lataudu verkkoon. Sekasin-chat-keskusteluiden yhteydessä jokaiselta nuorelta ja päivystäjältä oli pyydetty lupa keskustelun luovuttamisesta tutkimuskäyttöön. Kysymyksen yhteydessä heille tarjottiin lisätietoa tutkimuksesta. Tämä tutkimuseettinen käytäntö on voinut rajata aineistosta pois keskusteluita, joissa esimerkiksi päivystäjä koki epävarmuutta tai nuori ei halunnut antaa tutkimuslupaa esimerkiksi aiheen sensitiivisyyden vuoksi. Takalan (2025) mukaan välillä 21.12.2022-25.5.2023 tutkimuslupa myönnettiin vain vajaalle kolmanneksesta keskusteluista.

Eettistä pohdintaa aiheuttaa myös väkivallan määrittely ja tunnistaminen keskusteluista. Vakava väkivalta on määritelty rikoslaissa, mutta lievempään vakavaltaan liittyy paljon määrittelyeroja (Heiskanen, 2002, 19). Väkivallan tunnistamisessa nojataan aikaisempaan teoriaan, joka on esitelty aikaisemmin tässä tutkielmassa.

3.4.1 Tutkijan positio

Tyttötutkimuksessa pyritään reflektiivisyyteen, jolla tarkoitetaan Ojasen ja kumppanien (2011, 20–21) mukaan, että tutkija selventää tutkimuksessaan omaa taustaansa niiltä osin, kuin se on tutkimuksen kannalta olennaista. Reflektiivisyys merkitsee siis käytännössä sitä, että tutkija pohtii, miten hänen oma sosiaalinen taustansa vaikuttaa hänen uskomuksiinsa ja miten nämä uskomukset voivat vaikuttaa siihen, miten tutkija havainnoi asioita, nimeää merkityksiä ja tulkitsee toimintaa tutkimuksen aikana.

Tutkimusaihe kiinnostaa minua erityisesti työhistoriani kautta. Kiinnostukseni väkivallan ilmiöön on syntynyt pitkän työkokemukseni myötä mielenterveyspalveluissa ja rikosseuraamusalalla. Viimeiset kolme vuotta olen toiminut nuorten naisten ehkäisevän väkivaltatyön asiantuntijana järjestösektorilla, mikä on vahvistanut ammatillista suuntautumistani juuri nuorten naisten hyvinvointiin ja väkivallan ilmiöön liittyvien vaikeuksien tutkimiseen.

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää tiedostaa, tunnistaa ja hyväksyä tutkijan oma subjektiivisuus. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija ei ole vain ulkopuolinen tarkkailija. Vaikka tutkija ei vaikuta aineiston keruuseen, tutkija vaikuttaa tutkimustuloksiin esimerkiksi aineiston analyysillä. Tutkijan on tärkeää olla tietoinen omien kokemusten ja ennakoasenteiden vaikutuksesta tutkimukseen. (Juhila, 2023.) Oma työkokemukseni naisten käyttämän väkivallan parissa vaikutti esimerkiksi tutkimuskysymysten muotoiluun, jossa halusin ottaa mukaan sekä nuorten naisten kokeman että käyttämän väkivallan.

Reflektiivisyys on tietoisuutta valtasuhteista. Tutkimus on aina hierarkkinen, sillä tutkija määrittelee tutkimusaiheen ja ohjaa tutkimusprosessia. Tutkittaessa nuoria valta-asetelman on vielä ilmeisempi tutkittavien iän ja institutionaalisten asemien vuoksi. Vallan eliminoiminen tutkimuksesta kokonaan on mahdotonta, mutta tutkijana tämän epätasa-arvon tiedostaminen on tärkeää. (Ojanen ym., 2011, 20–21.)

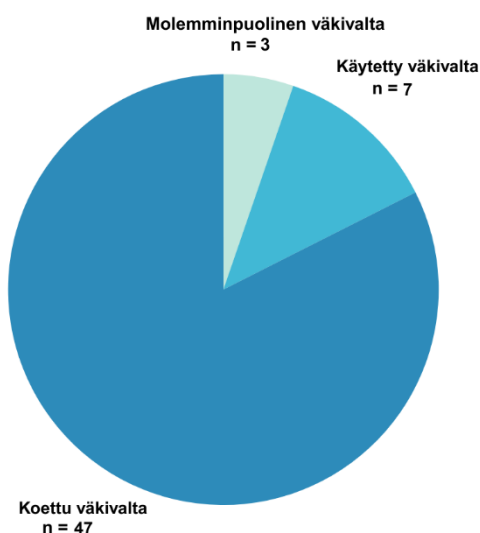
Koska aihe on kuormittava, reflektoin myös omia tunnetilojani aineiston käsittelyn aikana. Aineistoa läpikäydessäni kirjoitin ylös omia havaintojani ja aineiston nostattamia tunteita. Tutkimusprosessin aikana olen saanut arvokasta vertaistukea muilta Sekasin-tutkijaryhmän muilta tutkijoilta, jotka työskentelevät saman aineiston parissa.

4 Tulokset

Tulosten esittely alkaa aineiston kartoittavalla ja kvantifioivalla analyysillä, joka tarjoaa yleiskuvan väkivaltaan liittyvien keskustelujen sisällöstä ja nuorten yhteydenottojen taustoista. Tämän jälkeen syvennyttään laadulliseen analyysiin, jossa tarkastellaan lähisuhdeväkivallan kohtaamista chat-keskusteluissa. Seuraavat alaluvut on jäsennelly tutkimuskysymysten mukaan.

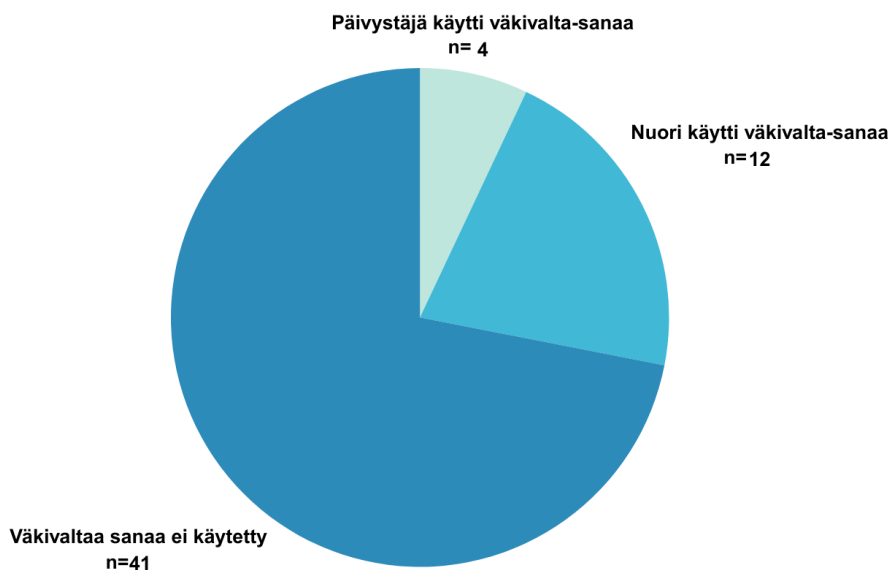
Tutkimusta varten luettiin 700 keskustelua, joista lähes 9 % käsitteli lähisuhdeväkivaltaa. Analyysiin otettiin mukaan keskustelut, joiden tunnistettiin käsittelevät itse koettua tai käytettyä lähisuhdeväkivaltaa (n=59). Lopuksi lähisuhdeväkivaltaan liittyvistä keskusteluista rajattiin vielä pois toistuvat keskustelijat (n=1) ja keskustelu, josta ei ilmennyt kuka väkivaltaa oli käyttänyt (n=1). Aineistoon otettiin lopulta mukaan 57 keskustelua.

Yleisimmin nuoret naiset kertoivat chat-keskusteluissa kokemastaan väkivallasta, mutta he hakivat apua myös omaan väkivaltaiseen käyttäytymiseensä. Lisäksi muutamassa keskustelussa nousi esiin seurustelusuhteessa tapahtunut molemminpuolinen väkivalta, jossa kumpikin osapuoli oli sekä tekijä että kokija. Alla oleva kuva 5. havainnollistaa, kuka väkivaltaa oli käyttänyt, kun nuori kertoi siitä chat-keskusteluissa.

Kuva 4. Lähisuhdeväkivaltaan liittyvät keskustelut jaoteltuna väkivallan käyttäjän mukaan (n=57)

Väkivalta-sanaa käytettiin eksplisiittisesti nuoren tai päivystäjän toimesta vain osassa keskusteluita. Sen sijaan suurimmassa osassa keskusteluista väkivallasta puhuttiin epäsuoraan ilman, että väkivalta-sanaa käytettiin. Väkivallasta kerrottiin esimerkiksi kuvailemalla sen ilmenemismuotoja, kuten fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa tai kuvaamalla tekoja kuten lyömistä, huutamista tai painostamista. Kuva 5. havainnollistaa, miten usein väkivalta tuli määritellyksi ja sanallistetuksi keskusteluissa ja kenen aloitteesta.

Kuva 5. Kokemusten määrittely väkivallaksi keskusteluissa (n=57).

Kokonaisuutena analyysi osoitti, että väkivallasta puhuttiin monissa keskusteluissa ilman, että sitä varsinaisesti nimettiin väkivallaksi. Kun väkivalta-sanaa käytettiin, aloitteen teki yleensä nuori itse. Päivystäjä puolestaan nimesi toiminnan väkivallaksi oma-aloitteisesti vain neljässä keskustelussa.

Tulokset osoittavat myös, että väkivallan nimeäminen vaihteli merkittävästi sen mukaan, puhuttiinko kokemuksista väkivallan käyttäjänä vai kokijana. Koettua väkivaltaa käsittelevissä keskusteluissa väkivalta-sanaa käytettiin useammin ja se nimettiin väkivallaksi viidessätoista tapauksessa. Sen sijaan silloin, kun keskustelu koski omaa väkivallan käyttöä, sana "väkivalta" mainittiin vain kerran, ja silloin nuori itse käytti oma-aloitteisesti sitä. Tulokset osoittivat, että väkivallan tunnistaminen ja nimeäminen väkivallaksi oli haastavaa varsinkin silloin, kun kyse oli nuoren omasta

väkivallan käytöstä. Kun nuori oli itse käyttänyt väkivalta-sanaa, myös päivystäjän oli helpompi käyttää sitä.

Kun väkivalta-sana mainittiin eksplisiittisesti, kyse oli useimmiten henkisestä väkivallasta (n=7) tai fyysisestä väkivallasta (n=6) (Liite 1.). Seksuaaliväkivalta nimettiin väkivallaksi kolmessa keskustelussa. Lisäksi viidessä keskustelussa käytettiin väkivalta-sanaa epätarkasti niin, ettei väkivallan muoto käynyt ilmi. Tällöin nuori kertoi kokeneensa väkivaltaa avaamatta tarkemmin, mitä oli tapahtunut. Rikokseksi väkivaltaa kutsuttiin kuudessa keskustelussa, jotka kaikki liittyivät nuorten naisten kokemaan väkivaltaan.

Useimmiten nuoret eivät kuvanneet väkivaltaa yksittäisenä tapahtumana, vaan he kertoivat sen toistuneen useamman kerran tai olevan jatkuvaa (n=45). Vain harvemmissa tapauksissa keskustelu keskittyi yhteen ainoaan väkivaltatilanteeseen (n=12). Nuoret siis hakeutuivat keskustelemaan usein vasta silloin, kun väkivalta oli jatkunut pidempään tai muuttunut osaksi heidän ihmissuhteitaan.

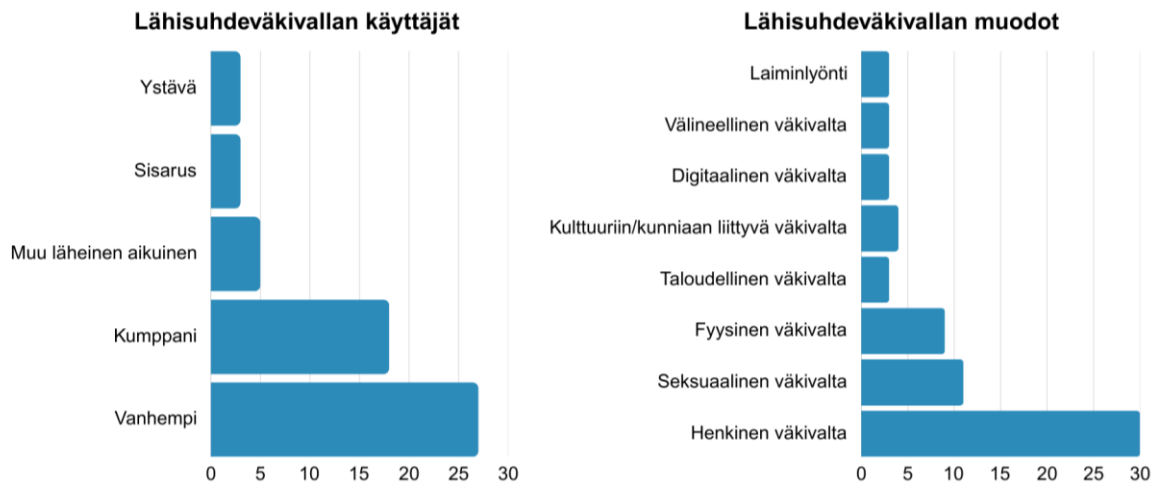
4.1.1 Nuorten naisten kokema lähisuhdeväkivalta

Nuoret naiset kertoivat ja kuvailivat kokeneensa useita eri väkivallan muotoja. Väkivallan muodot, joita keskusteluista etsittiin, pohjasivat aikaisempaan kirjallisuuteen (luku 2.2.1.) Tuloksia tulkittaessa on myös huomioitava, että moni nuorista koki useampaa väkivallan muotoa samanaikaisesti.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että nuorten naisten lähisuhdeväkivaltakokemukset olivat moninaisia ja sisälsivät eri väkivallan muotoja (kuva 6). Kolme yleisintä nuorten naisten kokemaa lähisuhdeväkivallan muotoa olivat henkinen väkivalta, seksuaalinen väkivalta sekä fyysinen väkivalta. Kulttuuriin ja kunniaan liittyvästä väkivallasta, muodostettiin yksi ryhmä. Näissä tapauksissa nuoret kertoivat kohtaamastaan väkivallasta, joka liittyi perheen tai suvun asettamiin odotuksiin, kuten tiukkoihin käyttäytymissääntöihin, pakottamiseen tai liikkumisvapauden rajoittamiseen. Lisäksi pienempinä ryhminä esiin nousi taloudellista väkivaltaa, digitaalista väkivaltaa, välineellistä väkivaltaa ja laiminlyöntiä.

Yleisimmin nuoret olivat kokeneet vanhempien käyttämää väkivaltaa sekä seurustelukumppanin käyttämää väkivaltaa (Kuva 6.). Lisäksi nuoret naiset olivat kokeneet muiden läheisten aikuisten käyttämää väkivaltaa, sisarusten käyttämää

väkivaltaa sekä ystävän käyttämää väkivaltaa. Huomionarvoista oli myös se, että osa nuorista oli kokenut väkivaltaa useamman eri läheisen taholta. Tämä kertoo siitä, että väkivaltakokemukset eivät välttämättä rajoittuneet yhteen ihmissuhteeseen, vaan ne saattoivat esiintyä monissa elämänpiireissä samanaikaisesti. Joillekin nuorille väkivalta saattoi olla osa arkea sekä perheessä että seurustelusuhteessa, mikä teki tilanteesta erityisen kuormittavan.

Kuva 6. Lähisuhdeväkivallan käyttäjät ja lähisuhdeväkivallan muodot (n=48)

Yleisimmin nuoret naiset olivat kokeneet väkivaltaa vanhempiensa tai kumppaninsa tekemänä. Taulukko 3. havainnollistaa vanhempien ja kumppanin käyttämää väkivaltaa sekä tutkimusaineistossa kuvattuja väkivallan muotoja ja niihin liittyviä konkreettisia tekoja. Taulukko havainnollistaa, miten eri väkivallan muodot ilmenivät arjessa ja millaisia tekoja niihin liittyi.

Taulukko 3. Vanhempien ja kumppanin käyttämä väkivalta

Väkivallan muoto	Väkivaltainen teko
Vanhempien käyttämä väkivalta (n=27)	
Henkinen väkivalta (n=14)	Huutaminen, raivoaminen, haukkuminen, mykkäkoulun pitäminen, manipulointi, uhkailu, sosiaalisten kontaktien rajoittaminen, kontrollointi, häpäisy, painostaminen, itsensä satuttamisella uhkailu, ulkonäön haukkuminen, vaino, toisen tunteille nauraminen, vähäinen lämpö, jäykät odotukset, uhkailu, seksuaalisen suuntautumisen arvostelu tai kieltäminen
Digitaalinen väkivalta (n=3)	viestien lukeminen, puhelimen tutkiminen
Fyysinen väkivalta (n=7)	pahoinpitely, lyöminen, hiuksista repiminen
Kulttuuriin liittyvä väkivalta ja kunniaan liittyvä väkivalta (n=5)	Itsemääräämisoikeuden rajoittamista, painostaminen, sosiaalisten suhteiden rajoittaminen, hylkäämisellä uhkaaminen, uskonnollinen väkivalta, puhelimen tutkiminen vedoten kunniaan, avioliittoon painostaminen, kontrollointi ja eristäminen, vapaa-ajan ja ystäväpiirin rajoittaminen
Välineellinen väkivalta (n= < 3)	Tavaroiden heittäminen
Kaltoinkohtelu ja laiminlyönti (n=< 3)	Lapsen jättäminen vailla tarvittavaa terveydenhuoltoa ja apua, hoidon laiminlyönti
Ei kertonut väkivallan muotoa (n=3)	
Kumppanin käyttämä väkivalta (n=18)	
Henkinen väkivalta (N=11)	Mykkäkoulu, itsen satuttamisella uhkailu, manipulointi, uhkailu, vaino, kontrollointi, kontrolloiva mustasukkaisuus
Fyysinen väkivalta (N=< 3)	Pahoinpitely, lyömisen yritys
Seksuaalinen väkivalta (N=5)	Raiskaus, pakottaminen, painostaminen, raiskauksen yritys
Taloudellinen väkivalta (N=< 3)	Taloudellisesta vastuunkannosta kieltäytyminen
Digitaalinen väkivalta (N=< 3)	Sosiaalisen median seuraajien poistamiseen pakottaminen, sosiaalisen median tekemisten stalkkaaminen
Välineellinen väkivalta (N=< 3)	Tavaroiden heittäminen

Vanhempien sekä kumppanin käyttämässä väkivallassa, on nähtävissä sisällöllisiä eroja. Vanhempien käyttämä väkivalta näyttäytyi laajempaan ja monimuotoisempaan kokonaisuuteen. Vanhempien käyttämässä väkivallassa korostui henkinen väkivalta ja siihen sisältyi muun muassa huutamista, uhkailua, häpäisyä, kontrollointia ja toisen tunteiden vähättelyä. Vallankäyttö oli usein monikerroksista ja siihen sisältyi sosiaalista ja käytännön kontrollia. Digitaalinen väkivalta näyttäytyi osana henkistä väkivaltaa nuoren kontrollointina. Vanhemmat esimerkiksi lukivat täysi-ikäisen nuoren aikuisen henkilökohtaisia viestejä. Kulttuuriin ja kunniaan liittyvä väkivalta nousi esiin vain vanhempien käyttämän väkivallan yhteydessä. Tähän sisältyi esimerkiksi painostaminen avioliittoon, sosiaalisten suhteiden rajoittaminen ja uskonnollinen kontrolli. Myös kunniaan liittyvän väkivallan apuvälineenä käytettiin digitaalista väkivaltaa. Lisäksi vanhempien väkivallassa esiintyi kaltoinkohtelua ja laiminlyöntiä, kuten terveydenhuollon tarpeiden sivuuttamista tai hoidon laiminlyöntiä.

Äidin käyttämä väkivalta oli nuorten mukaan usein henkistä väkivaltaa sekä laiminlyöntiä. Isän käyttämä väkivalta oli usein henkistä, fyysistä sekä välineellistä. Chat-keskusteluissa nuoret kuvasivat myös vaikeammin tunnistettavia väkivallan muotoja, kuten vanhemmilta saatua vähäistä lämpöä, jäykkiä odotuksia sekä nuoren tunteiden pilkkaamista tai niille nauramista. Lisäksi nuoret kuvasivat keskusteluissa passiivista väkivaltaa, kuten heidän tarpeidensa laiminlyöntiä.

Kumppanin käyttämässä väkivallassa korostuivat erityisesti henkinen, seksuaalinen ja digitaalinen väkivalta. Pienempinä ryhminä nuoret naiset olivat kokeneet fyysistä väkivaltaa, taloudellista väkivaltaa, välineellistä väkivaltaa sekä digitaalista väkivaltaa. Seksuaalinen väkivalta ilmeni useimmiten kumppanisuhteissa ja se oli luonteeltaan vakavaa. Kumppanin käyttämä seksuaalinen väkivalta piti sisällään muun muassa raiskauksia, painostamista ja raiskauksen yrityksiä. Digitaalinen väkivalta puolestaan viittasi usein sosiaalisen median kautta tapahtuvaan kontrolliin, kuten seuraajien poistamiseen pakottamiseen tai stalkkaamiseen.

Seurustelusuhteissa ilmenevä henkinen väkivalta näyttäytyi liittyvän usein liialliseen mustasukkaisuuteen johtaen uhkailuun ja kontrollointiin. Itsen satuttamisella uhkailu näkyi siinä, että seurustelukumppani uhkasi esimerkiksi tekevänsä itsemurhan, mikäli nuori haluaisi erota suhteesta.

4.1.2 Nuorten naisten käyttämä lähisuhdeväkivalta

Nuorten naisten käyttämä väkivalta nousi esiin keskusteluissa harvemmin kuin koettu väkivalta. Väkivallan kohteena oli lähes aina seurustelukumppani.

Muutamassa keskustelussa nuoret naiset kuvasivat myös ystävänsä kohdistuvaa väkivaltaa. Useimmiten nuoret kertoivat käyttämästään fyysisestä väkivallasta sekä henkisestä väkivallasta. Nuorten naisten käyttämä fyysinen väkivalta oli luonteeltaan vakavaa pitäen sisällään lyömistä, tönimistä, läpsimistä ja potkimista. Henkinen väkivalta puolestaan näyttäytyi erityisesti parisuhteessa tapahtuvana vallankäyttönä, jossa korostuivat kontrolli, mustasukkaisuus ja uhkailu sekä syyttely. Lisäksi muutamissa keskusteluissa nuori kuvasi käyttämänsä digitaalista väkivaltaa. Digitaalinen väkivalta keskusteluissa näyttäytyi henkisenä väkivaltana, jonka apuvälineenä käytettiin verkkoa.

Usein väkivaltainen toiminta kuvattiin omien tunteiden, kuten epävarmuuden, mustasukkaisuuden, suuttumuksen tai loukatuksi tulemisen kautta. Lisäksi niiden yhteydessä korostettiin omia haasteita, kuten omia väkivallan kokemuksia lapsuudessa tai nuoruudessa, heikkoa itsetuntoa tai ahdistuneisuutta, joka johti väkivallan käyttöön. Kolmessa keskustelussa väkivalta oli molemmin puoleista ja osassa näitä keskusteluita omaa väkivaltaa selitettiin reaktion toisen käyttämään väkivaltaan. Nuorten naisten käyttämän väkivallan muodot ovat kuvattuna alla taulukossa 4.

Taulukko 4. Kuvailu nuorten naisten käyttämästä väkivallasta (n=9)

Väkivallan muoto	Väkivaltainen teko
Fyysinen väkivalta (n=5)	Lyöminen, töniminen, läpsiminen, potkiminen
Henkinen väkivalta (n=3)	Haukkuminen, syyttely, kontrolloiva mustasukkaisuus, erolla uhkailu, huutaminen, uhkailu
Digitaalinen väkivalta (n= <3)	Stalkkaaminen, toisen puhelimen tutkiminen, kontrolloiva mustasukkaisuus

4.2 Nuorten naisten kuvailemat psyykkiset vaikeudet

Nuoret naiset kuvailivat monenlaisia psyykkisiä vaikeuksia lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä keskusteluissa. Lähisuhdeväkivallan kokemuksiin liittyvät psyykkiset

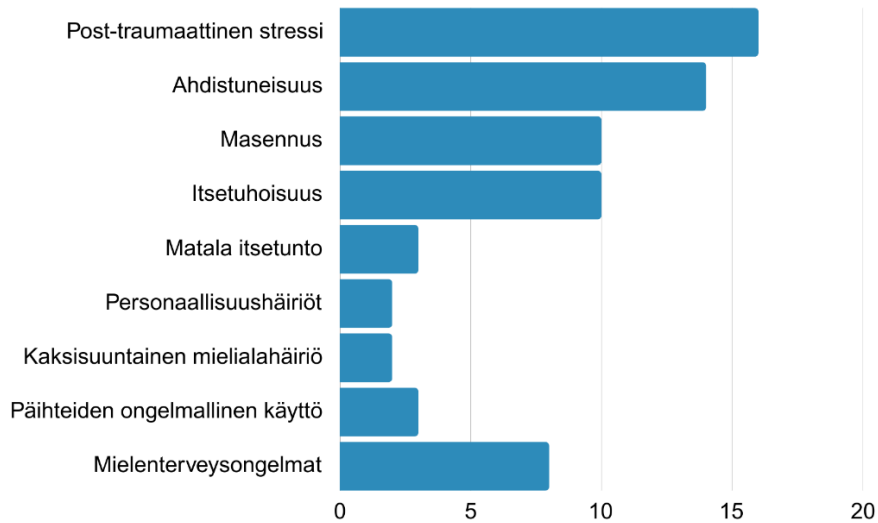
vaikeudet olivat huomattavan usein syy tulla juttelemaan chatiin. On huomioitavaa, että kaikista keskusteluista ei selvinnyt, oliko nuorella naisella lääkärin tekemää diagnoosia mielenterveyden ongelmista, vaan tulokset perustuvat nuorten naisten omiin kuvauksiin ja kokemuksiin. Keskusteluista ei myöskään ilmennyt, kärsikö nuori vaikeuksista jo ennen kokemaansa lähisuhdeväkivaltaa vai oliko oireilu alkanut väkivallan kokemusten jälkeen.

4.2.1 Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden psyykkiset vaikeudet

Lähisuhdeväkivaltaa kokeneet nuoret naiset kuvasivat keskusteluissa monenlaisia psyykkisiä vaikeuksia, jotka kuvautuivat vakavina vaikuttaen nuoren elämänlaatuun ja toimintakykyyn (kuva 7.). Tyypillisesti nuori kuvasi kärsivänsä monista eri vaikeuksista samanaikaisesti. Huomattavan useassa keskustelussa nuoret puhuivat yleisesti kärsivänsä mielenterveysongelmista avaamatta tarkemmin ongelmien laatua.

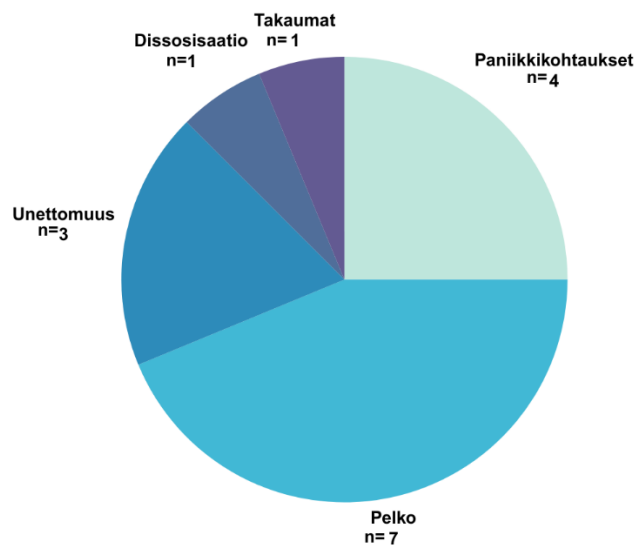
Yleisimmin nuoret naiset kuvasivat post-traumaattisen stressin oireistoa. Lisäksi nuoret kertoivat kärsivänsä ahdistuneisuudesta ja masennuksesta. Itsetuhoiset ajatukset yhdistyivät usein syvään toivottomuuteen liittyen omiin vaikeisiin kokemuksiin ja pitkään jatkuneisiin mielenterveysongelmiin. Itsetuhoisen käyttäytyminen oli vakavaa ja se piti sisällään esimerkiksi itsemurhayrityksiä tai itsen satuttamista esimerkiksi viiltelemällä. Toisaalta itsetuhoista käyttäytymistä kuvattiin myös haitallisena tunnesäätelykeinona, johon nuori turvautui ahdistuksen keskellä.

Lisäksi muutamissa keskusteluissa esiin nousivat päihdeongelmat, itsetunnon ongelmat, persoonallisuushäiriöt sekä mielialahäiriöt. Myös haitallista päihteiden käyttöä kuvattiin tapana lievittää pahaa oloa.

Kuva 7. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden nuorten naisten kuvailemat psyykkiset vaikeudet (n=48).

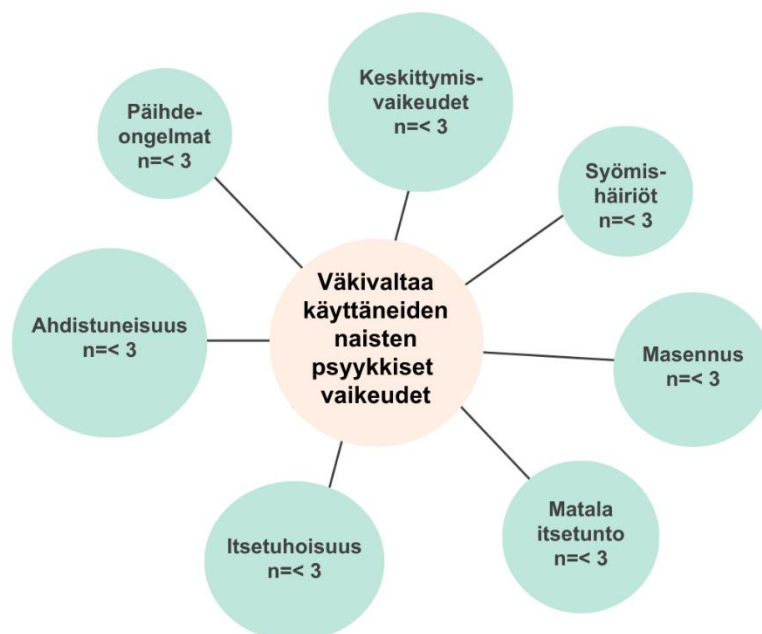
Psyykkisistä vaikeuksista erikseen tarkasteltiin post-traumaattisen stressin oireita (kuva 8.), sillä yleisimmin nuoret naiset kuvailivat keskusteluissa näitä. Nuoret kuvailivat yleisimmin pelkoa, paniikkikohtauksia ja unettomuutta. Lisäksi nuoret kuvasivat kärsivänsä väkivaltaiseen muistoon liittyvistä takaumista tai dissosiaatiosta. Esimerkiksi jatkuva pelon tunteen tai unettomuuden koettiin heikentävän mahdollisuuksia selvittää arjesta, kuten koulunkäynnistä tai töissä käymisestä. Nuoret myös kuvasivat välttelevänsä oireiden takia sosiaalisia tilanteita tai esimerkiksi väkivaltaa käyttäneen läheisen tapaamista.

Kuva 8. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden nuorten naisten kuvailema post-traumaattinen stressi (n=16).

4.2.2 Lähisuhdeväkivaltaa käyttäneiden psyykkiset vaikeudet

Väkivaltaa käyttäneiden nuorten naisten kuvailemat psyykkiset vaikeudet ovat kuvattuna alla kuvassa 9. Huomionarvoista on, että toisin kuin väkivaltaa kokeneet nuoret, väkivaltaa käyttäneet nuoret naiset kertoivat tyypillisesti vain yhdestä tai kahdesta psyykkisestä vaikeudesta. Keskusteluissa lähisuhdeväkivaltaa käyttäneiden nuorten naisten kuvaamia psyykkisiä vaikeuksia olivat syömishäiriöt, ahdistuneisuus, keskittymisvaikeudet, lisääntynyt päihteiden käyttö, itsetuntovaikeudet, masennus sekä itsetuhoisen käyttäytyminen. Erona väkivaltaa kokeneiden psyykkisiin vaikeuksiin väkivaltaa käyttäneet toivat esiin myös syömishäiriöitä sekä keskittymisvaikeuksia.

Kuva 9. Lähisuhdeväkivaltaa käyttäneiden nuorten naisten kuvailemat psyykkiset haasteet (n=9)

4.3 Nuorten naisten tukeminen lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä keskusteluissa

Analyysissä chat-keskusteluista löydettiin kahdeksan toistuvaa puhetapaa, jotka kuvaavat päivystäjien tapoja kohdata nuoria, kun he kertoivat omista väkivallan kokemuksistaan chat-keskusteluissa. Nuorten naisten käyttämää väkivaltaa koskevista keskusteluista löytyi neljä toistuvaa puhetapaa. Osassa puhetavoista ilmeni yhteneväisiä piirteitä, jotka voivat heijastaa päivystäjien saamaa koulutusta

nuorten kohtaamista chat-keskusteluissa. Toiset puhuvat taas voivat ilmentää laajempia yhteiskunnallisia asenteita lähisuhdeväkivaltaan liittyen. Näiden asenteiden voidaan myös ajatella olevan osin tiedostamattomia.

4.3.1 Päivystäjien käyttämät puhuvat väkivaltaa kokeneiden nuorten kohtaamisessa

Taulukkoon 7. on koottu tyyppiesimerkkien kautta päivystäjien käyttämät yleisimmin toistuvat puhuvat. Taulukko tekee näkyväksi, mitä on tarkoitettu milläkin puhetavalla ja miten yläluokat sekä pääluokat ovat analyysissä muodostuneet. Luottamuksen rakentaminen, vahvistaminen ja tunteiden validointi sekä vastuun korostaminen olivat keskusteluissa useimmin esiintyneitä puhetapoja. Sisällönanalyysissä löydettyjä puhetapoja käytettiin lomittain eli yhdessä keskustelussa saatettiin käyttää useita eri puhetapoja.

Puhetapojen nimitykset ovat muodostettu osana analyysiprosessia, tavoitteena luoda mahdollisimman kuvaavia ja aineistolähtöisiä käsitteitä päivystäjän käyttämille vuorovaikutuksellisille keinoille. Tavoitteena oli, että pääluokat ilmentävät analyysissä esiin nousseita toiminnan muotoja ymmärrettävästi ja systemaattisesti. Käsitteet eivät perustu valmiisiin luokitteluihin, vaan ne ovat tulkinnan kautta rakentuneita nimityksiä, jotka pyrkivät tavoittamaan päivystäjän puhetapojen keskeisen merkityksen nuoren kokemuksen sekä tunteiden kohtaamisessa.

Taulukko 5. Päivystäjien käyttämät puhettavat väkivaltaa kokeneiden nuorten kohtaamisessa

Tyypiesimerkit	Yläluokat	Pääluokat
<p>Kiitos kun sä kerroit mulle kokemuksistasi. Olen pahoillani, että sinuun on kohdistettu väkivaltaa etkä saanut olla turvassa lapsena. Näiden asioiden kantaminen yksin sisällä on rankkaa. Usein näiden kokemusten pukeminen sanoiksi voi jo auttaa hetkeksi. Täällä sinulla on lupa kertoa kokemuksistasi, ettet jää kantamaan niitä yksin! Kaikki mitä kerrot on luottamuksellista.</p>	<p>kiittäminen, luottamuksellisuuden korostaminen, rohkaiseminen, empaattisuus, lisäkysymysten esittäminen väkivaltatapahtumasta</p>	<p>Luottamuksen rakentaminen</p>
<p>Kiitos, että uskalsit kertoa, mä otan sun huolen tosissani ja olen ylpeä susta. Sun ei pitäisi joutua pelkäämään sun turvallisuuden puolesta. Tuossa kokemuksessa ei ole mitään väheksyttävää! Aikuisena sinä saat itse päättää tuosta asiasta. Kertoisitko minulle tarkemmin mitä sen jälkeen tapahtui?</p>		
<p>Tosi hyvä, että tulit tänne juttelemaan. Oikeuttasi koskemattomuuteen on rikottu, sillä et ollut antanut suostumusta tapahtumiin. Se mitä olet kokenut ei ole oikein eikä kenenkään tulisi joutua kokemaan tuollaista. Se on täysin ok itkeä. Tunteesi ovat inhimillisiä ja luonnollisia seurauksia tapahtuneesta. Väkivalta ei ikinä missään olosuhteissa ole hyväksyttävää.</p>	<p>tunteiden validointi, nuoren kertoman peilaaminen, myötätuntoisuus, nuoren kokemuksen vahvistaminen, väkivalta-sanankäyttäminen</p>	<p>Vahvistaminen ja tunteiden validointi</p>
<p>Olen pahoillani, että olet kokenut väkivaltaa ja haluan sanoa, että reaktiosi ei ole ylimitoitettu. Kenelläkään ei ole oikeutta sanoa tai tehdä noin. Kaikki tapahtunut on ollut väärin sinua kohtaan. Monenlaiset tunteet ovat ymmärrettäviä ja on hienoa, että annat itsesi tuntea tunteita. Tarvitset nyt apua, jotta väkivalta loppuu.</p>		
<p>Ehkä ero on ihan hyvä ja joskus myös terveellinen ratkaisu. Sinun olisi nyt hyvä ajatella itseäsi ja voisitte nähdä toisianne vasta myöhemmin. Voit itse vaikuttaa omaan hyvinvointiisi ja ansaitset parempaa! Voisitko muuttaa vanhemillesi hetkeksi?</p>	<p>rajojen asettaminen suhteessa väkivallan tekijään, eroamiseen kannustaminen,</p>	<p>Irrottautumiseen kannustaminen</p>

<p>Voisitko kieltäytyä yhteydenpidosta? Voit sanoa, ettet ehdi pitämään yhteyttä. Voit asettaa itse omat rajasi. Suhteesta, jossa väkivaltaa on usein vaikea lähteä. Voisit miettiä, miten voisit itse parantaa tilannetta. Pystyisitkö ottamaan omaa aikaa läheistesi kanssa?</p>	<p>asumisratkaisuiden muuttamiseen kannustaminen, tukiverkoston kartoittaminen</p>	
<p>Olet arvokas ja se mitä tapahtui, on rikos. Vastuu on aina tekijällä ja hän ei olisi saanut tehdä noin. Yllättävissä tilanteissa omaan reaktioon ei aina pysty vaikuttamaan. Kehollasi voi kestää pidempään toipua tapahtumasta. Henkilökohtaista koskemattomuuttasi on rikottu ja kellään ei ole oikeutta käyttää väkivaltaa. On hyvä, muistaa, että vallankäyttö voi olla myös mykkäkoulun pitämistä. Usein väkivallan tekijä voi saada toisen tuntemaan syyllisyyttä. Tiedäthän, että sinä et ole syyllinen tapahtumiin?</p>	<p>jokaisen yksilön vastuun alleviivaaminen, väkivallan kokijan syyllisyyden lieventäminen, psykoedukaatio, väkivallan kokijan vastuuttaminen</p>	<p>Vastuun korostaminen</p>
<p>Sinun ei kuulu olla vastuussa tästä asiasta. Kaikki vastuu oli hänellä. Sä et ole tehnyt mitään väärää. Kuulen kertomassasi vallankäyttöä ja kontrollointia. On täysin ymmärrettävää, että väkivaltaa kokeneena et pysty nyt menemään sinne. Olet vastuussa vain omista tunteistasi ja hyvinvoinnistasi, et muiden. Sun ei tarvitsisi tuntea syyllisyyttä. Saako hän sinut usein tuntemaan noin?</p>		
<p>Olen pahoillani, että hän käyttäytyy sua kohtaan noin. Kaikissa suhteissa tulee joskus riitoja. Jokainen voi joskus käyttäytyä noin, jos on vaikeaa. Vihaisena ihmiset sanovat ikäviä asioita, joita he eivät aina tarkoita tosissaan. Hän tuskin tahallaan reagoi noin, hän ei vain osannut toimia paremmin. Kuulostaa silti inhottavalta.</p>	<p>väkivallan inhimillistäminen, väkivallan normalisointi</p>	<p>Väkivallan normalisointi</p>
<p>Oot rohkea, kun hait apua! Vaikka tunteet tuntuvat pahalta, niin ne eivät kestä ikuisesti. Näiden asioiden kanssa ei tarvitse jäädä yksin, vaikka apua pitääkin hieman etsiä. On monia eri tahoja, joista saa apua. Haluaisitko kertoa missä asut? Voisin</p>	<p>palveluohjaus, toivon luominen, yksinäisyyden lieventäminen, toivon korostaminen</p>	<p>Toivon luominen</p>

katsoa, minkälaisia palveluita paikkakunnallasi on saatavilla. Toivoa paremmasta on aina!

Tilanne kuulostaa kyllä epämiellyttävältä ja hurjalta! Olen pahoillani tästä harmillisesta kokemuksesta. Kuulostaa siltä, että olet joutunut kokemaan ja kantamaan paljon jo noin nuorena. Voi ei, ompa todella tyhmää käytöstä häneltä. Ikävää, että hän reagoi noin. Täällä voidaan yhdessä pysähtyä hankalien tunteiden äärelle ja pohtia yhdessä näitä haastavia tilanteita.	väkivalta-sanan välttäminen, väkivallan kutsuminen toisella nimellä, lisäkysymysten ohjaaminen pois päin väkivallasta	Vaikeneminen
--	---	--------------

Hienoa, että sinulla on tuollainen harrastus. Minkälaisia keinoja sinulla on olosi rauhoittamiseen, jotta voisit jatkaa siellä illan viettoa? Mikä auttaisi sinua pärjäämään? Olisi hyvä, ettei ahdistus valtaisi oloasi kokonaan ja saisit syötyä ja nukuttua.	keskustelun ohjaaminen nykyhetkeen, tunnesäätelykeinojen kartoittaminen	Vakauttaminen
---	---	---------------

Luottamuksen rakentaminen

Luottamuksen rakentaminen näyttäytyi tässä aineistossa puhetapana, jota päivystäjä käytti heti keskustelun alussa. Kun nuori kertoi kokemastaan väkivallasta, päivystäjä kiitti nuorta siitä, että nuori tuli keskusteluun kertomaan vaikeasta kokemuksestaan. Tässä puhettavassa päivystäjä myös rohkaisi nuorta keskusteluissa käyttämällä sanavalintoja, kuten *”Olet rohkea, kun kerrot kokemuksestasi”*.

Lisäksi päivystäjä kertoi keskustelun olevan luottamuksellinen.

Luottamuksellisuuden ja vaitiolovelvollisuuden korostaminen päivystäjän toimesta on olennaista nuoren luottamuksen rakentamisessa. Tämä vakuuttaa nuorelle, että heidän kertomuksensa jäävät yksityisiksi ja ettei heidän tarvitse pelätä seurauksia, jos he puhuvat avoimesti vaikeista asioista. Kielellisesti tämä ilmenee lauseilla kuten *”kaikki mitä kerrot on luottamuksellista”*.

Luottamuksen vahvistamisen puhettavassa päivystäjä suhtautui nuoren kertomaan empaattisesti, joka näkyi siinä, että nuoren kokemuksia ei vähätelty. Kun nuori pohti keskustelussa, onko hänen tunteensa oikeutettu, päivystäjä sanoitti, että hänen kokemuksensa ei ole mitään vähäteltävää. Tämän lähestymistavan voidaan nähdä auttavan nuorta tuntemaan, että hänen tunteensa ansaitsevat tulla kuulluiksi.

Kiittäminen ja nuoren kokemusten merkityksellisyyden korostaminen loivat ilmapiirin, jossa nuori saattoi kokea itsensä ymmärretyksi ja tuetuksi.

Luottamuksen rakentamisen puhettavassa päivystäjä ei ohjaa keskustelua pois väkivaltateemasta, vaan hän kysyy siitä lisäkysymyksiä. Tämä on tärkeää, jotta nuori uskaltaa ottaa seuraavat askeleet kohti avun saamista. Luottamuksen rakentaminen heti keskustelun alussa on tärkeää, sillä sen avulla nuori voi rohkaistua kertomaan lisää tilanteestaan keskustelussa sekä mahdollisesti myös muissa palveluissa.

Vahvistaminen ja tunteiden validointi

Vahvistamisen ja tunteiden validoinnin puhettavassa päivystäjä ei vain kuunnellut, vaan pyrki aktiivisesti tunnistamaan sekä myöntämään nuoren väkivaltakokemuksia. Vaikeuksien tunnistamiseen ja myöntämiseen liittyi myös väkivalta-sanan käyttäminen rohkeasti. Tällöin päivystäjä nimesi väkivallan itse väkivallaksi. Näillä keinoilla päivystäjä vahvisti nuoren väkivallan kokemuksia sekä validoi väkivallan herättämiä tunteita.

Opetushallituksen (ei pvm) mukaan tunteen validointi tarkoittaa sitä, että toiselle henkilölle tai itselle (itsevalidointi) osoitetaan myötätuntoa ja hänelle sanoitetaan, että hänen tunteensa ovat luonnollisia ja ymmärrettäviä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että nuorelle sanoitetaan, että kuka tahansa vastaavassa tilanteessa voisi kokea samankaltaisia tunteita.

Tässä puhettavassa päivystäjä käytti kieltä luodakseen ympäristön, jossa nuori voi kokea itsensä kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi. Tämä on keskeistä, koska väkivaltaa kokeneet nuoret toivat keskusteluissa esiin häpeää, epävarmuutta ja pelkoa siitä, etteivät heidän kokemuksensa ole "riittävän vakavia". Toistamalla nuoren kertomusta, päivystäjä tekee nuoren kokemuksen ymmärrettäväksi ja tunnustetuksi. Tämä luo nuorelle vahvan viestin siitä, että hänen kokemuksensa on oikeutettu.

Kulttuuriset ja yhteiskunnalliset tekijät voivat vaikuttaa siihen, miten nuoret kokevat omat vaikeutensa. Nuoret voivat olla epävarmoja siitä, mikä on *riittävän vakavaa* väkivallan suhteen. Tässä puhettavassa päivystäjä sanallistaa, että nuoren kokemukset ovat merkittäviä avun saamiseksi. Tällainen sanoittaminen auttaa nuorta tuntemaan,

että hänen tunteensa eivät ole "liioiteltuja" tai "vääränlaisia", vaan ne ovat luonnollisia ja ymmärrettäviä reaktioita väkivaltaan.

Irrottautumiseen kannustaminen

Irrottautumiseen kannustamisen puhettavassa päivystäjä tarjosi nuorelle mahdollisuuksia tilanteensa muuttamiseksi. Tässä puhettavassa päivystäjä pyrki vahvistamaan nuoren omaa toimijuutta ja kannustamaan heitä ottamaan aktiivinen rooli omassa tilanteessaan, esimerkiksi harkitsemalla eroa väkivaltaisesta parisuhteesta tai asettamalla rajoja perheenjäseniään kohtaan.

Irrottautumisen puhettavan tavoitteena saattoi olla auttaa nuorta ottamaan vastuuta omasta turvallisuudestaan ja hyvinvoinnistaan. Tällöin nuorelle annettiin vaihtoehtoja, kuten mahdollisuus palata vanhempien luo tai miettiä väkivaltaisen suhteen päättämistä. Tämä puhetapa ilmeni esimerkiksi lauseissa, kuten *"Voit itse vaikuttaa omaan hyvinvointiisi"*, *"Ansaitset parempaa"*, *"Joskus ero on ihan hyvä ja terveellinen ratkaisu"*. Lauseilla pyrittiin siis antamaan nuorelle tunne siitä, että hän voi itse vaikuttaa tilanteeseensa.

Karkulehdon ja Rossin (2017, 34–35) mukaan väkivalta ja sen seuraukset nähdään liian usein kulttuurissamme uhrin ongelmina. Tämä tarkoittaa, että väkivaltaa ei aina tunnisteta yhteiskunnallisena ja rakenteellisena ongelmana, vaan sen katsotaan olevan yksilön vastuulla. Tässä ajattelutavassa uhreilta odotetaan usein toimijuutta, kuten kykyä irrottautua väkivaltaisista suhteista tai perhesuhteista ilman tukea.

Irrottautumiseen kannustaminen voi siis kääntyä haitalliseksi. Puhettavan kääntöpuolena voi olla se, että väkivaltaa kokeneelle annetaan liian suuri vastuu omasta tilanteestaan, mikä voi pahentaa hänen kokemustaan. Vaikka nuoren toimijuuden vahvistaminen on tärkeää, vastuun asettaminen väkivaltaa kokeneelle väkivallan loppumisesta on haasteellista. Yhteiskunnassa väkivallan lopettamisen tulisi aina olla väkivallan tekijän vastuulla, eikä väkivallan uhreilta tulisi odottaa, että heidän oma aktiivinen toimijuutensa ratkaisee ongelman. Väkivaltaa kokeneelta ei tulisi siis vaatia sellaista vastuuta, joka kuuluu väkivallan tekijälle ja yhteiskunnalle. Tämä saattaa myös vahvistaa kulttuurista oletusta siitä, että väkivaltaa kokeneen on aina pystyttävä irrottautumaan ja toimimaan itsensä suojelemiseksi, vaikka se ei ole aina mahdollista. Husso ja kumppanit (2021, 352) muistuttavat, että lähisuhdeväkivalta heikentää oleellisesti sen kokijoiden elämää ja

toimintamahdollisuuksia. Myös pelko väkivallan lisääntymisestä eron yhteydessä voi estää irtautumisen.

Väkivaltaa kokenut ei aina ole henkisesti tai fyysisesti kyvykäs irtautumiseen ilman riittävää tukea. Esimerkiksi ulkopuolelta eroamiseen ohjaamalla tai kannustamalla ei usein saavuteta realistisia ratkaisuja. Puhetavan riskinä on, että nuori saattaa kokea itsensä epäonnistuneeksi, jos hän ei pysty toteuttamaan irrottautumista odotetulla tavalla.

Vastuun korostaminen

Vastuun korostamisen puhetavassa päivystäjä tunnisti väkivallan dynamiikkaa ja keskittyi alleviivaamaan vastuun kysymyksiä. Puhetavan tavoitteena näyttäytyi olevan nuoren syyllisyyden ja ahdistuksen lieventäminen. Tässä puhetavassa väkivaltaa kokeneille nuorille sanoitettiin, että väkivalta ei ole heidän syytään, ja heillä on oikeus elää turvallisessa ympäristössä. Tämä puhetapa näyttäytyi tärkeänä, sillä aineistossa nuoret kokivat usein syyllisyyttä siitä, että he ovat väkivaltaisessa suhteessa. He saattoivat myös ajatella, että he ovat jollain tavalla ansainneet väkivallan. Vastuun korostamisen puhetapa voi auttaa nuorta ymmärtämään, että hän ei ole vastuussa väkivallan tapahtumisesta.

Nuoret, jotka olivat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa, saattoivat ajatella, että heidän olisi pitänyt pystyä estämään väkivalta tai että heidän olisi pitänyt tehdä enemmän väkivallan loppumiseksi. Kun päivystäjät puhuivat nuorelle ja vahvistivat, ettei tapahtunut ole nuoren syytä, he tukivat samalla nuorta tämän kokeman syyllisyyden ja häpeän käsittelyssä. Väkivaltaa käyttäneen henkilön vastuun korostaminen näyttäytyi keskusteluissa äärimmäisen tärkeänä tapana tukea nuoria.

Vastuun korostamisen puhetavassa päivystäjä käytti hyödykseen myös psykoedukaatiota. Kaikkosen (2024) mukaan psykoedukaatiota on tiedon jakaminen väkivallasta ja sen seurauksista. Tässä puhetavassa päivystäjät auttoivat nuorta tunnistamaan väkivaltaa ja sen haastavammin tunnistettavia muotoja, sekä kertoi väkivallan tyypillisistä seurauksista. ”*Kuulen kertomassasi vallankäyttöä ja kontrollointia. On täysin ymmärrettävää, että väkivaltaa kokeneena et pysty nyt menemään sinne.*”

Väkivallan normalisointi

Puhetapa, jossa väkivaltaa inhimillistettiin, näkyi siinä, että nuoren väkivaltaista kokemusta selitettiin osana ihmisen inhimillistä käyttäytymistä. Tässä puhettavassa väkivalta ei ollut poikkeuksellista tai tuomittavaa, vaan se nähtiin osana arkista vuorovaikutusta, jossa ihmiset tekevät virheitä tai sanovat asioita, joita eivät tarkoita. Tällöin väkivallan teot saivat pehmeämmän sävyn. Riskinä on, että tällöin nuori voi alkaa pitää niitä vähemmän vakavina. Esimerkiksi päivystäjän lauseet kuten *"vihaisena ihmiset sanovat ikäviä asioita"* tai *"hän tuskin tahallaan reagoi noin"* saattavat luoda nuorelle kuvan siitä, että väkivallassa ei ole mitään poikkeuksellista.

Väkivallan normalisoinnin puhetapa, jossa väkivaltateot tulkittiin osaksi lähi-ihmissuhteissa tapahtuvaa vuorovaikutusta, saattaa olla vahingollinen. Toisaalta se voi tarjota nuorelle ymmärrystä, mutta toisaalta se voi antaa vaikutelman siitä, ettei väkivallan käyttäminen ole vakavaa. Tällöin se voi myös heikentää nuoren kykyä arvioida, millainen käytös on väkivaltaa. Tämä puhetapa voi johtaa siihen, että nuori tulkitsee väkivallan normaaliksi vuorovaikutukseksi, jolloin väkivallan seuraukset jäävät huomiotta ja nuoren avun hakeminen hankaloituu.

Toivon luominen

Toivon luominen oli keskeinen puhetapa nuorten kohtaamisessa, kun nuori oli kokenut lähisuhdeväkivaltaa. Tämän puhettavan avulla päivystäjä pyrki vahvistamaan nuorten uskoa muutoksen mahdollisuuteen ja korostamaan, että apua on saatavilla ja tukea voi hakea, vaikka tilanne tuntuisi toivottomalta. Toivon luomisen voidaan nähdä tukevan nuorten kykyä nähdä itsensä selviytyjinä vaikeista olosuhteista huolimatta.

Aineistossa toivon luominen yhdistettiin käytännön tukeen, jolloin nuori ei jää pelkän optimismin varaan. Nuorelle tarjottiin konkreettisia välineitä ja tukea muutokseen. Keskusteluissa päivystäjät yhdistivät toivon puhettavan konkreettiseen palveluohjaukseen.

Puhetapa on tärkeä, koska se tuo esiin nuorten mahdollisuudet selviytyä ja saada apua, vaikka he ovat monien haasteiden keskellä. Tällöin päivystäjän tuoma toivon

näkökulma voi toimia voimaannuttavana elementtinä, joka auttaa nuorta näkemään, että muutokset ovat mahdollisia.

Vaikeneminen

Vaikenemisen puhetapa ilmeni siinä, mitä päivystäjä ei sanonut tai kysynyt keskusteluissa. Nämä tiedostamattomat hiljaisuudet voivat muokata nuoren kokemusta ja käsitystä väkivallasta. Vaikenemiseen liittyvät päivystäjän sanavalinnat ja se, millaisia tekoja määritellään väkivallaksi. Tämä puhetapa voi ilmentää laajempia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia normeja, jotka vaikuttavat siihen, miten väkivalta ymmärretään ja tunnistetaan.

Vaikeneminen ilmeni keskustelun kielellisissä valinnoissa. Esimerkiksi väkivalta-sanan välttäminen ja sen sijaan puhuminen *"epämiellyttävästä"* tai *"harmillisesta"* voi estää nuorta tunnistamasta teon väkivaltaiseksi. Väkivallan nimittäminen *"harmiksi"* saattaa myös viestiä nuorelle, että teko ei ole vakava, mikä taas voi estää nuorta etsimästä apua.

Vaikenemisen puhetapa näkyi myös siinä, että päivystäjät eivät aina kysyneet tarkentavia kysymyksiä nuoren kokemasta väkivallasta. Nuorilta ei esimerkiksi aina kysytty, minkälaista väkivaltaa nuori oli kokenut, miten usein, kenen toimesta ja onko hän yhä vaarassa altistua väkivallalle. Tämä voi johtua useista tekijöistä, kuten epävarmuudesta siitä, miten lähestyä vaikeaa tai arkaluonteista aihetta, mutta myös siitä, että väkivallan tunnistaminen voi olla vaikeaa tai jopa epämukavaa myös päivystäjälle. Riskinä on, että jos nuori ei itse tunnista omaa kokemustaan väkivallaksi, keskustelu ei syvenny väkivaltaongelmaan, mikä taas voi estää tarvittavan tuen tarjoamisen.

Vaikeneminen voi liittyä päivystäjän omiin tiedostamattomiin asenteisiin ja kulttuurisiin oletuksiin väkivallasta, erityisesti sukupuoleen liittyen. Päivystäjällä saattaa olla alitajuisia käsityksiä siitä, mitä on "normaali" käyttäytyminen ja kuka on "väkivallan tekijä". Esimerkiksi äitien käyttämä väkivalta jäi joissain keskusteluissa huomioimatta. Tämä voi liittyä kulttuuriseen oletukseen siitä, että nainen ei ole fyysinen väkivallan tekijä, vaan sen kokija. Toisaalta myös chat-keskustelujen konteksti kuten keskusteluiden kesto ja se, ettei päivystäjällä ole ennakkotietoja nuoresta, voi vaikeuttaa arvion tekemistä väkivallan kokemuksesta.

Chat-keskustelut ovat usein lyhyitä, ja esimerkiksi tarve vakauttaa nuoren oloa voi vaikuttaa siihen, ettei väkivallasta ehditä kysyä tarkentavia lisäkysymyksiä.

Vakauttaminen

Vakauttamisen puhetavassa päivystäjä keskittyi auttamaan nuorta tunteiden säätelyssä ja nykyhetkeen keskittymisessä. Puhetavan tavoitteena oli auttaa nuorta löytämään keinoja rauhoittaa itseään ja hallita tunteitaan kriisitilanteissa.

Keskusteluissa, jotka keskittyivät vakauttamisen puhetapaan, ei niinkään pyritty syventymään menneisiin tapahtumiin tai analysoimaan väkivaltakokemuksia.

Päivystäjä pyrki keskittymään siihen, mitä nuori voi tehdä tässä ja nyt parantaakseen oloaan ja estääkseen ahdistuksen tai säädelläkseen tunteiden voimakkuutta.

Vakauttaminen ei ole pelkästään tunteiden säätelyä, vaan tässä puhetavassa päivystäjä auttoi nuorta miettimään, mitkä ovat nuoren voimavaroja, tukiverkostoja, harrastuksia tai muita keinoja, jotka auttavat häntä käsittelemään vaikeita tunteita.

4.3.2 Päivystäjien käyttämät puhetavat väkivaltaa käyttäneiden nuorten kohtaamisessa

Väkivaltaa käyttäneiden nuorten kohtaamisesta löydetyt puhetavat ja niiden muodostumiseen johtaneet yläluokat esitellään taulukossa 8. Väkivaltaa käyttäneiden nuorten kanssa käydyistä keskusteluista löydettiin neljä eri puhetapaa, jotka toistuivat eri keskusteluissa. Lähes kaikki keskustelut liittyivät nuoren naisen itse käyttämään seurusteluväkivaltaan, joka oli tyypillisesti fyysistä, henkistä tai digitaalista väkivaltaa.

Taulukko 6. Päivystäjien käyttämät puhettavat väkivaltaa käyttäneiden nuorten naisten kohtaamisessa

Tyypiesimerkit	Yläluokat	Pääloukat
<p>Kiitos kun rohkenit kertoa minulle tapahtumista, tämä on ensimmäinen askel. Kaikki meistä tuntee vihaa, vaikkei haluisikaan. On tärkeää, että olet pysähtynyt miettimään tätä ja tiedostat ongelman. Kerroit aikaisemmin, että olet itsekin satuttanut häntä. On todella tärkeää, että pyysit anteeksi. Huolesi ei ole pieni, ja siihen voi saada apua. Haluaisitko hakea apua tähän? Nopeasti jokin katsoin, mitä paikkakunnallasi olisi tarjolla...</p>	<p>Kiittäminen, nuoren kokemuksen vahvistaminen, huolen äärelle pysähtyminen, palveluohjaus, tunteiden validointi</p>	<p>Vahvistaminen ja tunteiden validointi</p>
<p>Joistain asioista on tosi vaikea puhua. Poikaystäväsi teot herättävät varmasti monia vaikeita tunteita. Se on normaalia, että reagoit voimakkaasti ja usein paha olo purkautuu lähimmäisiin. Se ei tee kenestäkään pahaa. Harvoin suhteessa vain toinen on syyppää. Et ole ainoa, joka pohtii näitä kysymyksiä! Jokainen ihminen tuntee vihaa ja se on normaalia. Jokaiselle voi sattua virheitä. Jos haet apua, ammattilaiset suhtautuvat tilanteeseesi varmasti ymmärtäväisesti. Parisuhteet ovat aina opettelua.</p>	<p>Häpeän tunnistaminen ja sanoittaminen, tunteiden validointi, väkivallan inhimillistäminen ja normalisointi</p>	<p>Häpeän hälventäminen</p>
<p>Kannattaa yrittää jutella asioista. Haluan muistuttaa, että teillä molemmilla on vastuu siitä, miten toimitte näissä tilanteissa. Toista ei voi muuttaa, mutta omaa toimintaa voi, ja mä kuulen, että haluat turvallisemman suhteen. Väkivalta ei lopu, ellei siitä puhuta avoimesti. Hakemalla apua autat itseäsi ja läheisiäsi. Kertoisitko vielä hieman lisää tuosta eilisestä tilanteesta?</p>	<p>Jokaisen aikuisen vastuun korostaminen, toimijuuden vahvistaminen, väkivalta-sanankäyttäminen</p>	<p>Toimijuuden vahvistaminen</p>
<p>Kuulostaapa epämuikavalta. Onpa inhottavaa, että noin pääsi tapahtumaan. Vuorovaikutusongelmiin voi hakea apua esimerkiksi terapiasta. Voit myös tulla tänne aina uudelleen juttelemaan!</p>	<p>Väkivallan kutsuminen toisella sanalla, väkivalta-sanankäyttäminen, välttäminen, lisäkysymysten esittämättä jättäminen</p>	<p>Vaikeneminen</p>

Vahvistaminen

Vahvistamisen puhetavassa päivystäjä suhtautui nuoren huoleen väkivallasta vakavasti ja tarjosi nuorelle tukea sekä keinoja käsitellä asiaa avoimesti ilman tuomitsemista tai toisaalta myöskään väkivallan hyväksymistä. Vahvistamisessa korostettiin nuoren rohkeutta ja kykyä kohdata omaa väkivaltaista käytöstä.

Päivystäjän lauseet kuten *"Kiitos, kun rohkenit kertoa minulle"* olivat keskeisessä osassa vahvistamista, koska niillä sanoitettiin nuorelle hänen rohkeutensa ja avun pyytämisen arvoa. Väkivaltaisen käytöksen myöntäminen keskusteluissa herätti nuorissa usein voimakasta häpeää ja syyllisyyttä. Nämä tunteet voivat pahimmillaan estää nuorta hakemasta apua tai puhumasta asiasta. Vahvistamisen voitiin nähdä auttavan nuorta ymmärtämään, että vaikeistakin asioista voi puhua, ja että puhuminen on askel kohti muutosta. Vahvistamisen puhetavassa päivystäjä ei vähätellyt nuoren väkivallan tekoa vaan suhtautui siihen vakavasti. Tämä puhetapa loi turvallisen ympäristön, jossa nuori voi tunnistaa oman väkivaltansa vakavuuden, mutta myös uskoa, että muutos on mahdollinen ilman, että hänet tuomitaan.

Vahvistaminen näkyi myös siinä, että päivystäjä ohjasi nuoren eteenpäin käytännön tukitoimiin, kuten ammattiavun piiriin tai keskustelemaan asiasta läheisten kanssa. Tällöin nuorelle annettiin konkreettisia keinoja toimia tilanteessa. Ammattiavun tarjoaminen voi auttaa nuorta ottamaan vastuuta omasta käytöksestään.

Häpeän hälventäminen

Häpeän hälventämisen puhetavassa päivystäjä validoi nuoren tunteita ja väkivaltaa inhimillistettiin. Puhetavassa voidaan nähdä olevan piirteitä, jotka voivat tukea nuorta vaikeassa tilanteessa, mutta samalla myös riskinsä. Puhetavassa tunnistetaan lähisuhdeväkivaltaan liittyvää häpeää. Lauseet kuten *"Tuntuu varmasti vaikealta tämä kaikki"* ja *"Et ole paha ihminen"* viestivät nuorelle, että hänen tunteensa ovat luonnollisia ja ymmärrettäviä. Häpeä voi estää nuorta hakemasta apua tai kertomaan omista väkivaltaisista teoistaan. Puhetapa pyrkii lievittämään häpeän tunnetta, mikä voi auttaa nuorta tuntemaan, että virheiden tekeminen on osa inhimillistä elämää. Tällöin nuori saattaa kokea, että hänen käyttäytymistään ei leimata, vaan se nähdään osana opettelua ja inhimillistä vuorovaikutusta.

Puhetavassa oli esillä väkivallan inhimillistämistä, joka voi johtaa sen normalisointiin. Lauseet kuten *”Parisuhteet ovat aina opettelua”* voivat lievittää nuoren kokemaa syyllisyyttä ja antaa ymmärrystä nuoren reaktiolle tai teolle. Samalla niillä on myös riskinsä, sillä väkivaltaa ei tulisi ikinä oikeuttaa toisen ihmisen toiminnalla. Vaikka nuorella olisi omia väkivallan kokemuksia, ne eivät poista tarvetta saada tukea omaan väkivaltaiseen käyttäytymiseen.

Kulttuurissamme väkivallan tekoja voidaan neutralisoida tai ohittaa ajattelemalla niiden olevan osa inhimillistä vuorovaikutusta lähisuhteissa. Väkivaltaisen teon voidaan ajatella olevan sattumaa tai ylireagointia. Riskinä on, että tällöin väkivallan tekijän oma toimijuus häviää, kun tekijää ei vastuuteta omista teoistaan. (Karkulehto & Rossi, 2017, 34–35.) Toisaalta tämä puhetapa voi myös heijastaa syvempiä yhteiskunnallisia asenteita, joissa naiselle ei usein myönnetä mahdollisuutta olla väkivaltainen osapuoli suhteessa. Väkivallan syitä saatetaan silloin etsiä enemmän kumppanin käyttäytymisestä kuin nuoren naisen omista toimista, mikä voi vähentää nuoren naisen vastuuta väkivallan käytöstä ja siten heikentää sen vakavuuden tunnistamista.

Toimijuuden vahvistaminen

Toimijuuden vahvistamisen puhetavassa päivystäjä vahvisti nuoren naisen omaa toimijuutta tilanteissa. Esimerkiksi tilanteissa, joissa väkivalta oli molemminpuoleista, päivystäjä korosti nuoren omaa vastuuta. Puhetavassa päivystäjä auttoi nuorta hahmottamaan, että väkivaltaan ei ole oikeutusta, vaan molemmilla on mahdollisuus valita toisin. Lause kuten, *”Kummallakin seurustelusuhteen osapuolella on vastuu asioista, joita he sanovat tai tekevät”* korostaa molempien osapuolten vastuuta. Tärkeää toimijuuden vahvistamisen puhetavassa on se, että väkivaltaa pidetään aina sen käyttäjän vastuulla olevana asiana eikä vastuuta siirretä väkivaltaa kokeneelle.

”Hakemalla apua autat itseäsi ja läheisiäsi” –lauseessa päivystäjä tarjoaa nuorelle mahdollisuuden toimia aktiivisena toimijana. Nuorelle kerrotaan, että apua hakemalla hän ottaa vastuuta omasta hyvinvoinnistaan sekä ympäristönsä hyvinvoinnista. Tämä voi vahvistaa nuoren käsitystä omasta toimijuudestaan ja kyvystään tehdä valintoja, jotka parantavat hänen hyvinvointiaan.

Vaikeneminen

Vaikeneminen näkyi myös väkivaltaa käyttäneiden nuorten kanssa käydyissä keskusteluissa siinä, mitä ei sanottu tai kysytty. Vaikenemiseen liittyvät päivystäjien tekemät sanavalinnat, kuten esimerkiksi se, että sanaa väkivalta ei eksplisiittisesti käytetä. Väkivaltasanan käytön sijaan päivystäjä puhui esimerkiksi ”*epämukavasta tapahtumasta*” tai ”*vuorovaikutusongelmista*”.

Nuoren kertoessa omista vihan, aggression ja mustasukkaisuuden tunteista heiltä ei aina kysytty, ovatko he itse pelänneet käyttävänsä väkivaltaa tai käyttäneet väkivaltaa. Keskusteluissa, joissa nuori kertoi molemminpuolisesta seurusteluväkivallasta tai omista aiemmista väkivallan kokemuksistaan, päivystäjä saattoi olla tunnistamatta kuvausta nuoren itse käyttämästä väkivallasta. Väkivallasta saatettiin myös puhua passiivissa määrittelemättä sen käyttäjää esimerkiksi lauseissa, kuten ”*noin pääsi tapahtumaan*”.

Naisten käyttämään väkivaltaan liittyvään vaikenemiseen voivat vaikuttavaa yhteiskunnalliset ja kulttuuriset normit ja oletukset, joissa nainen on totuttu näkemään väkivallan kokijana. Usein nuoren naisen kertoessa omasta vihasta, aggressiosta tai väkivallasta keskusteluissa nousi esiin myös heidän omia väkivallan kokemuksiaan, jolloin keskustelu usein siirtyi näihin. Esimerkiksi nuoren naisen seurustelukumppaniin kohdistamaa fyysistä väkivaltaa ei nosteta aina esiin, sillä nuoria naisia ei välttämättä pidetä fyysisesti voimakkaina. Vaikenemiseen liittyvät asenteet eivät välttämättä ole tiedostettuja eikä lisäkysymysten esittämättä jättäminen ole aina tarkoituksellista.

Riskinä vaikenemisessä on se, että nuori ei saa apua omiin väkivallan kysymyksiinsä. Väkivallan määrittelemättä jättäminen väkivallaksi saattoi vaikuttaa myös palveluohjaukseen, jossa nuorelle ehdotetaan esimerkiksi parisuhdeterapiaa tai muita palveluita väkivaltatyön palveluiden sijaan.

4.3.3 Palveluohjaus

Tässä alaluvussa esitellään nuorten naisten palveluohjausta anonyymeissä chat-keskusteluissa, sillä päivystäjät tukivat nuoria chat-keskusteluissa usein palveluohjauksen keinoin. Tulokset osoittivat, että päivystäjät ohjasivat lähisuhdeväkivallasta kertovia nuoria hakeutumaan pääasiassa julkisiin

terveyspalveluihin sekä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen tarjoaman tuen piiriin. Tulosten mukaan palveluohjaus väkivaltatyön palveluihin oli harvinaista.

Väkivaltaa kokeneita nuoria (n=48) ohjattiin hakemaan apua yhteensä 16 eri keskustelussa. Apua suositeltiin haettavaksi neljässä tapauksessa terveysasemalta ja kahdessa tapauksessa nuorisopalveluista. Yksittäisissä keskusteluissa nuoria ohjattiin Tukinaiseen, Tyttöjen talolle, Seri-tukikeskukseen, Rikosuhripäivystykseen, Nuorten turvataloon, Kriisikeskukseen, Kriisipuhelimeen, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöön sekä Ensi- ja turvakotien palveluihin.

Väkivaltaa käyttäneitä nuoria naisia ohjattiin neljässä eri keskustelussa hakemaan apua Kriisikeskuksesta, omasta terveyskeskuksesta, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöstä tai Maria Akatemia ry:n Naisenväkivalta.fi-palvelusta.

Varsinaisen suoran palveluohjauksen lisäksi nuoria kannustettiin yleisemmin ottamaan kokemuksia puheeksi omassa hoitosuhteissa sekä hakeutumaan terapiaan tai nettiterapiaan. Yhdessä keskustelussa nuorta muistutettiin soittamaan hätänumeroon hätätilanteissa.

5 Pohdinta

Maisterintutkielmassani olen kuvannut, millaisista lähisuhdeväkivallan kokemuksista 18–24-vuotiaat nuoret naiset kertovat anonyymeissä chat-keskusteluissa ja millaisia psyykkisiä vaikeuksista lähisuhdeväkivaltaa kokeneet tai käyttäneet nuoret naiset kuvailevat keskusteluissa. Väkivaltaa sekä psyykkisiä vaikeuksia tarkasteltiin nuorten naisten omien kertomusten avulla ja tavoitteena oli saada nuorten naisten oma ääni kuuluville. Lopuksi tarkastelin, millaisia keinoja koulutetut chat-päivystäjäät käyttivät keskusteluissa nuorten tukemiseen lähisuhdeväkivallan kysymyksissä.

Kahden eri lähestymistavan, faktanäkökulman ja sosiaalisen konstruktionismin, yhdistäminen mahdollisti monitahoisen tarkastelun nuorten naisten kokemasta ja käyttämästä väkivallasta. Faktanäkökulma mahdollisti ilmiön jäsentelyn ja kvantifioinnin, jolloin väkivallan esiintyvyys ja muodot saatiin kuvattua mahdollisimman objektiivisesti ja tilastollisesti tarkasti. Konstruktionistinen näkökulma auttoi tuomaan esiin, miten väkivallan merkitys muotoutuu vuorovaikutuksessa ja kielellisissä tulkinnoissa päivystäjien ja nuorten välillä.

5.1 Lähisuhdeväkivalta chat-keskusteluissa

Lähisuhdeväkivaltaan liittyvät kokemukset olivat merkittävä keskustelunaihe Sekasin-chatissa. Luetuista 700 keskustelusta lähes 9 % käsitteli näitä kokemuksia. Kaikenlaisen väkivallan käsittely oli yleisesti ottaen vieläkin yleisempää, mutta tutkimukseni rajautui nimenomaan lähisuhdeväkivallan tarkasteluun. Tuloksen lähisuhdeväkivallan yleisyydestä voidaan nähdä olevan linjassa Sekasin-vuosiraportin (2023) kanssa, jonka mukaan yleisimmät syyt ottaa yhteyttä Sekasin-chattiin olivat paha olo ja ihmissuhdeongelmat. Matalan kynnyksen chat-keskustelut näyttäytyvät siis paikkana, jossa nuori uskaltaa kertoa omista lähisuhdeväkivallan kysymyksistään sekä kokijana että tekijänä.

Sekasin-chatin kaltaisten chat-palveluiden vahvuuksia ovat joustavat aukioloajat ja vahva anonymitteetti. Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että nuoret kokevat voivansa kertoa lähisuhdeväkivallan kokemuksista anonyymisti ilman pelkoa leimautumisesta tai tuomitsemisesta. Tällaiset palvelut voivat toimia turvallisina tiloina, joissa nuori voi reflektoida ihmissuhteidensa vuorovaikutusta ja tunnistaa

väkivallan merkkejä ennen kuin tilanne kehittyy vakavammaksi. Anonyymit palvelut voivat tarjota nuorelle mahdollisuuden saada oikea-aikaista tukea ja ohjausta nopeasti ja helposti. Takalan ja kumppaneiden (2025) mukaan digitaaliset palvelut myös vähentävät eriarvoisuutta, sillä ne mahdollistavat avun saamisen matalalla kynnyksellä asuinpaikasta riippumatta.

Tulosten mukaan väkivallasta puhuttiin chat-keskusteluissa usein epäselvästi. Käytetty tai koettu väkivalta artikuloitiin isossa osassa keskusteluita epäselkeästi, eikä kokemuksista käytetty väkivalta-sanaa. Ronkaisen (2017) mukaan väkivalta-sana on arvoladattu, ja jos jokin tapahtuma nimetään väkivallaksi, kyse on negatiivisesta, paheksuttavasta tai väärästä teosta. Näin ollen väkivallan nimeäminen sisältää arvottavan ja myös moraalisen kannanoton. Väkivallasta ei aina puhuttu konkreettisella tasolla, vaan nuori kuvasi kokeneensa väkivaltaa avaamatta tarkemmin minkälaista tai kenen toimesta. Toisaalta epäselkeyden sietäminen tutkimuksessa liittyy myös luonnolliseen aineistoon, jossa tutkija ei voinut vaikuttaa aineiston syntyyn. Lisäksi epäselkeys voi liittyä matalan kynnyksen chat-keskusteluiden luonteeseen, jossa nuorella on lupa puhua subjektiivisesti ja kertoa kokemuksistaan juuri sen verran kuin itse haluaa. Samankaltaisia havaintoja teki myös Hiitola (2011, 8) tutkiessaan vanhempien käyttämää väkivaltaa huostaanottoasiakirjoissa. Hän kuvasi, että väkivalta jää usein lyhyiksi maininnoiksi muiden haasteiden joukkoon.

Väkivaltatutkimuksessa tutkijalla on suuri vastuu. Se, miten määrittelemme, mittaamme tai luokittelemme väkivaltaa vaikuttaa siihen, miten väkivalta ymmärretään. Tässä tutkimuksessa lähisuhdeväkivallaksi luokiteltiin kaikki teot, jotka sopivat aikaisempaan teoriaan lähisuhdeväkivallan muodoista. Lisäksi väkivallan tunnistamista auttoivat nuorten kuvaukset, jotka toivat esiin väkivallan olevan toistuvaa tai jatkuvaa ja sisältävän monia eri muotoja. Silti väkivallan tunnistaminen ja määrittely ei ollut aina yksinkertaista. Analyysin aikana esimerkiksi väkivallan tahallisuus ja tahattomuus herättivät paljon pohdintaa.

Julkisessa keskustelussa lähisuhdeväkivalta yhdistetään usein tahallisuuteen sekä pyrkimykseen satuttaa toista. Myös Ronkaisen (2017) mukaan väkivaltaa arvioitaessa voidaan pohtia teon tahallisuutta. Voidaan esimerkiksi kysyä, oliko tavoitteena satuttaa toista vai oliko kyse ymmärtämättömyydestä, jonka seurauksena tapahtui vahinkoa. Lähisuhdeväkivallan määrittelyissä on isoja eroja, ja esimerkiksi WHO:n

(2002) määritelmä korostaa lähisuhdeväkivallan määrittelyissään tekojen tahallisuutta: *”Kaikki, mikä on tahallaan tehty toisen satuttamiseksi tai mielen pahoittamiseksi, on väkivaltaa”* ja *”vallan väärinkäyttö ja toisen toistuva, tahallinen laiminlyöntikin ovat väkivaltaa”*. Tämä määritelmä asettavaa väkivallan selkeään intentionaaliseen valoon.

Toisaalta esimerkiksi Paavilaisen ja kumppanien (2022) laatima Hotus-hoitosuositus ja Sosiaali- ja terveysministeriön (2019) julkaisema Väkivallaton lapsuus – toimenpidesuunnitelma korostavat, että väkivalta voi olla myös tahatonta. Tahattomaksi väkivallaksi voidaan määritellä myös esimerkiksi henkisen väkivallan teot, jotka voivat vahingoittaa lapsen henkistä hyvinvointia.

Esimerkiksi seurusteluväkivallan tekoja arvioitaessa on muistettava, että nuoruusiässä aivot ovat kehitysvaiheessa, joka voi näyttäytyä tunteiden säätelyn vaikeutena. Nuorilla voi olla vaikeuksia arvioida tekojensa seurauksia pitkällä aikavälillä. (Hermanson & Sajaniemi, 2018; Kannisto & Kiuru, 2023.) Vaikka väkivaltainen teko ei olisi tietoisesti tehty satuttamistarkoituksessa, se voi silti olla väkivaltaa ja aiheuttaa vahinkoa kokijalleen. Jos väkivallan määrittely perustuu yksinomaan tahallisuuteen, vaarana on, että tahattomat, mutta vahingolliset teot jäävät huomiotta. Kun määrittely laajennetaan koskemaan myös tahattomia tekoja, voidaan väkivallan eri ilmenemismuodot tunnistaa laajemmin. Näin voidaan kehittää toimivampia tukitoimia ja ennaltaehkäiseviä keinoja, jotka huomioivat kaikki väkivallan osapuolet.

Analyysi osoitti, että päivystäjät nimesivät kokemuksia väkivallaksi oma-aloitteisesti vain neljässä eri keskustelussa ja rikokseksi kuudessa. Mikäli nuori käytti väkivalta-sanaa itse, myös päivystäjän oli helpompi puhua tapahtumista väkivaltana. Siltalan (2022) mukaan väkivaltaan puuttumisen esteitä ovat esimerkiksi puutteellinen koulutus lähisuhdeväkivallasta, kiire sekä epävarmuus siitä, miten asiakkaat reagoivat tilanteeseen. Jos väkivallasta puhutaan epäselkeästi, väkivallan teot, väkivaltaa käyttäneet ja väkivaltaa kokeneet jäävät erittelemättä ja nimeämättä. Tämä voi estää oikea-aikaisen tuen saamista.

Humpin ja Ellosen (2010, 67–79) mukaan moni lapsia ja nuoria kohtaava työntekijä kokee epävarmuutta väkivaltaan puuttumisessa, peläten virhearviointeja.

Tutkimuksen mukaan työntekijät totesivat, että väkivallan havaitseminen on

haastavaa ilman selkeitä fyysisiä merkkejä. Fyysinen väkivalta oli heidän mukaansa helpompi tunnistaa ja siihen puuttuminen koettiin yksinkertaisemmaksi. Henkinen väkivalta ja lapsen turvallisuuden laiminlyönti taas nähtiin monimutkaisempina tunnistaa ja niihin puuttuminen koettiin vaikeaksi.

Keskusteluissa, joissa nuoret naiset kertoivat itse käyttämästään väkivallasta, teko nimettiin väkivallaksi vain yhdessä keskustelussa. Naisten väkivaltakäyttäytymisen tunnistamisen vaikeuksia on käsitelty myös aikaisemmissa tutkimuksissa.

Esimerkiksi Keiski (2018, 82) on todennut, että naisten voi olla vaikea hakea apua, sillä naisten väkivaltakäyttäytymistä ei tunnisteta eri palveluiden piirissä.

Kohtaamistyötä tekevien ammattilaisten olisi tärkeää tarkastella omia ennakoasenteitaan, jotta myös väkivaltaa käyttäneiden naiset saisivat tarvitsemansa avun ja tulisivat kuulluiksi. Myös yhteiskunnalliset päätökset avata keskustelu naisten käyttämästä väkivallasta voisivat mahdollistaa kulttuurisen muutoksen.

Nuorten naisten yleisimmin kuvaama väkivallan muoto, jota he olivat kokeneet, oli henkinen väkivalta. Henkisen väkivallan yleisyys chat-keskusteluissa voi viitata siihen, että nuorille suunnatut anonyymit palvelut toimivat matalan kynnyksen palveluina, joihin nuori voi tulla pohtimaan ihmissuhdeongelmiaan jo ennen kuin väkivalta on muuttunut vakavammaksi. Vaikka henkisen väkivallan tunnistamiseen ajatellaan usein liittyvän haasteita, tässä tutkimuksessa sekä nuoret että päivystäjät käyttivät väkivalta-sanaa eksplisiittisesti juuri henkisestä väkivallasta puhuttaessa. Tämä voi kertoa nuorten naisten lisääntyneestä kyvystä tunnistaa henkistä väkivaltaa. Myös Piispan (2004, s. 26–27) mukaan nuoret naiset raportoivat tutkimuksessa lievemmästä väkivallasta kuin vanhemmat naiset. Tämä viittaa sukupolvien välisiin muutoksiin väkivallan merkityksissä.

Piispa (2004, 40) toteaa, että lähisuhdeväkivallassa väkivallanteot eivät yleensä rajoitu yksittäisiin tapahtumiin, vaan ne usein muodostavat sarjan toistuvia tapahtumia, jotka voivat sisältää erilaisia fyysisiä tai psyykkisiä tekoja. Myös tässä tutkimuksessa väkivallan kokemukset olivat yleensä pitkäkestoisia ja toistuvia. Tämä viittaa siihen, että väkivallan kokemuksista kertominen on nuorille haastavaa ja apua haetaan vasta pitkän ajan jälkeen. Tulokset ovat huolestuttavia, sillä pitkäkestoiset väkivaltakokemukset voivat vaikuttaa merkittävästi nuoren psyykkiseen

hyvinvointiin (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 2025.) Oikea-aikainen tuki voisi estää väkivaltatilanteiden muuttumista vakavammaksi.

Nuoret naiset kertoivat yleisimmin kokeneensa väkivaltaa vanhempiensa tekemänä ja väkivallan muoto oli useimmiten henkinen. Henkinen väkivalta kuvautui nuorten kertomuksissa erittäin monimuotoisena. Myös Lepistön ja Paavilaisen (2011) tutkimuksen mukaan perheväkivalta on yhä yleistä Suomessa, ja tytöt olivat poikia useammin perheväkivallan kohteena. Cohenin ja Thakurin (2021) mukaan vanhempien lapsiaan kohtaan käyttämä henkinen väkivalta ja laiminlyönti ovat laajasti tunnistettuja ongelmia. Juuri henkisen väkivallan ja laiminlyönnin kokemukset ovat yleisemmin ilmoitettuja väkivallan kokemuksia nuorten keskuudessa.

Analyysissä nousi esiin myös hienovaraisempia henkisen väkivallan muotoja, kuten nuoren tunteille nauramista tai nuoren hoitoon pääsyn rajoittamista. Hibbardin ja kumppanit (2012) kuvaavat, miten henkinen väkivalta voi ilmetä monin tavoin. Henkinen väkivalta voi olla hienovaraista ja haastavasti tunnistettavaa. Esimerkkejä hoivaajan käyttämistä henkisen väkivallan muodoista ovat lapsen henkinen alistaminen tai rakkauden ja huolenpidon puute. Hoivaajan kylmyys lasta kohtaan tai lapsen pääsyn rajoittaminen tarpeelliseen hoitoon ovat esimerkkejä passiivisesta väkivallasta. Myös hienovaraisemman väkivallan tunnistaminen on tärkeää, sillä vanhemman välinpitämättömyys tai lapsen tunteiden tukahduttaminen aiheuttavat pitkäaikaisia seurauksia nuoren hyvinvoinnille.

Vanhempien henkisen väkivallan tunnistaminen keskusteluista oli toisinaan vaikeaa, sillä sen rajat määräytyvät kontekstin, iän, perhesuhteiden ja kulttuuristen tekijöiden perusteella. Esimerkiksi puhelimen tutkiminen tai tiukat rajat voivat alaikäisten kohdalla olla huolenpitoa, mutta täysi-ikäisten tapauksessa vastaavat teot tulkittiin useammin kontrolloiviksi ja yksityisyyttä rikkoviksi. Nuoret hakivat keskusteluapua liittyen vanhempien toimintaan, koska he kokivat sen olevan satuttavaa ja vaikuttavan kielteisesti heidän hyvinvointiinsa.

Toiseksi yleisin nuorten naisten kokema vanhempien käyttämä väkivallan muoto oli fyysinen väkivalta, joka kuvautui pahoinpitelyinä, lyömisenä sekä hiuksista repimisenä. Tutkimuksen tulokset ovat linjassa myös kouluterveyskyselyn (2023) kanssa, jonka mukaan lukiossa ja ammattikouluissa opiskelevista nuorista lähes 10 %

on kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten käyttämää fyysistä väkivaltaa. Tulos vahvistaa käsitystä siitä, kuinka pysyviä hyväksyvät asenteet lasten ja nuorten fyysistä kuristusta kohtaan ovat. Lepistön ja Paavilaisen (2011, 224) mukaan hiuksista repiminen tai ”tukistaminen” kuvaavat traditionaalista kuritusväkivaltaa.

Chat-keskusteluissa nuoret naiset kuvailivat vanhempiensa tekoja, jotka sopivat määritelmään kulttuuriin tai kunniaan liittyvästä väkivallasta. Näihin kuuluivat esimerkiksi täysi-ikäisen nuoren itsemääräämisoikeuden rajoittaminen, sosiaalisten suhteiden kontrollointi vastakkaiseen sukupuoleen, nuoren eristäminen ystävistä, hylkäämisellä uhkailu, uskonnollinen väkivalta sekä avioliittoon painostaminen. Huomionarvoista on, että kulttuuriin tai kunniaan liittyvä väkivalta ei tullut tunnistetuksi tai nimetyksi väkivallaksi chat-keskusteluissa.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2021) mukaan kunniaan liittyvä lähisuhdeväkivalta on sukupuolittunutta ja se kohdistuu erityisesti tyttöihin ja naisiin. Kunniaan liittyvän väkivallan ennaltaehkäisy ja ongelmien varhainen tunnistaminen on tärkeää. Monissa tapauksissa väkivalta jää tunnistamatta, sillä väkivaltaa kokeneet eivät ole tietoisia oikeuksistaan ja väkivaltaa pidetään normaaliin elämään kuuluvana. Lisäksi yhteisöstä irtautuminen voi tarkoittaa perheen ja sosiaalisten verkostojen menettämistä, mikä tekee kokijasta erityisen haavoittuvan.

Tutkimus toi esiin myös nuorten naisten seksuaalisuuteen liittyvää kontrollia. Lidmanin (2016, 187, 290–293) mukaan nuoret naiset kohtaavat usein seksuaalisuuteen liittyvää kontrollia, jonka juuret ulottuvat pitkälle historiaan. Jo esimodernissa Euroopassa tyttärien elämää on vahdittu tarkemmin kuin perheen poikien. Patriarkaalisessa järjestelmässä tyttöjen seksuaalisuutta ei ole pidetty yksityisasiana, ja siveettömien tekojen on pelätty vaarantavan koko perheen tai yhteisön asemaa. Tällaiset asenteet altistavat nuoret naiset väkivallalle ja rajoittavat heidän itsemääräämisoikeuttaan. Vähemmistöryhmien sisäiseen väkivallaan liittyy Suomessa ylivarovaisuutta. Väkivallan tekoja voidaan perustella kulttuurisilla tekijöillä, eikä niistä aina uskalleta puhua. Moni pelkää syytöksiä rasismista tai toisaalta väkivallan kokijalle aiheutuvaa lisäkärsimystä. Tämä voi pahimmillaan johtaa vähemmistöryhmien väkivallan häivyttämiseen.

Toiseksi yleisin syy chat-keskusteluun hakeutumiseen oli koettu seurusteluväkivalta ja erityisesti henkisen väkivallan tunnistaminen keskusteluista vaati pohdintaa. Tavallisten ristiriitatilanteiden ja väkivallan välistä rajanvetoa auttoi se, että nuori kuvasi tapahtumien usein vaikuttaneen kielteisesti omaan psyykkiseen hyvinvointiinsa ja olevan useimmiten toistuvaa tai jatkuvaa. Seurusteluväkivalta kuvautui vahingoittavana ja toisen itsemääräämisoikeutta rikkovana. Aineistossa seurusteluväkivalta näyttäytyi yleisesti henkisenä väkivaltana, kontrollointina, voimakkaana mustasukkaisuutena ja mykkäkoulun pitämisenä. Toiseksi yleisimpänä esiin nousi seksuaalinen väkivalta. Aineistossa tuli jonkin verran esille myös digitaalista, taloudellista, fyysistä sekä välineellistä väkivaltaa.

Seurusteluväkivallan yleisyys tutkimusaineistossani on linjassa aikaempien tutkimusten kanssa. Esimerkiksi Korkmazin ja kumppanin (2022, 536–545) Ruotsissa tekemä tutkimus osoitti, että lähes 60 % on kokenut seurusteluväkivaltaa ainakin kerran. Tytöt raportoivat väkivallan kokemuksista useammin kuin pojat ja erityisesti seksuaaliväkivalta kohdistui selvästi useammin tyttöihin. Tutkimuksen mukaan yleisin seurusteluväkivallan muoto oli digitaalinen väkivalta, kun taas fyysinen väkivalta oli harvinaisinta.

Henkinen väkivalta oli siis selvästi yleisin seurusteluväkivallan muotona. Nuoruus on kehitysvaihe, jossa läheiset ihmissuhteet, itsetunto ja identiteetti ovat vasta rakentumassa. Tällöin seurustelusuhteissa tapahtuvat henkisen väkivallan muodot, voivat jäädä epäselviksi tai normalisoitua osaksi seurustelusuhteen dynamiikkaa. Seurusteluväkivallan tunnistamista haastaa se, että nuoret harjoittelevat ensimmäisissä suhteissaan parisuhteessa tarvittavia taitoja. Nuoren voi olla vaikea tunnistaa tai nimetä kokemuksiaan väkivallaksi ja kontrolloivaa käytöstä saatetaan pitää rakkauden osoituksena. Seurustelusuhteet ovat nuorille usein sosiaalisesti näkyviä ja merkityksellisiä, mikä voi nostaa nuoren kynnystä hakea apua tai puhua kokemastaan väkivallasta. Tämän vuoksi nuoret tarvitsevat Sekasin-chatin kaltaisia matalan kynnyksen palveluita, joissa he voivat kertoa aikuiselle anonyymisti kokemuksistaan. Lisäksi nuori tarvitsee aikuisen apua väkivallan tunnistamisessa.

Kanniston ja Kiurun (2023, 134) mukaan nuorten kokemukset seksuaaliväkivallasta ovat yleistyneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Myös tämän tutkimuksen mukaan nuorten kertoma seurustelusuhteessa tapahtunut seksuaalinen väkivalta oli vakavaa ja piti sisällään raiskauksia, pakottamista seksuaalisin tekoihin,

painostamista ja raiskauksen yrityksiä. Huomionarvoista on, että anonyymeissä chat-keskusteluissa nuoret uskaltautuivat kertomaan tuoreista seksuaaliväkivallan kokemuksistaan myös akuutisti. Chat-palveluiden voidaan siis katsoa madaltavan kynnystä kertoa kumppanin tekemästä seksuaaliväkivallasta, sillä Keski-Petäjän ja kumppanien (2023, 66–75, 135) mukaan parisuhteessa koetusta seksuaaliväkivallasta vaietaan usein ja uhreille suunnattuihin palveluihin hakeudutaan harvoin. Tutkimusten mukaan seksuaaliväkivallasta kerrotaan usein vasta pidemmän ajan kuluttua ja silloinkin yleensä läheisille ammattilaisen sijaan.

Tutkimustulokset ovat linjassa aikaisemman tutkimustiedon kanssa: seksuaaliväkivallan kokemukset ovat Suomessa yleisiä, erityisesti naisilla. Ikä on keskeinen selittävä tekijä seksuaaliväkivallan kokemuksissa. Nuoremmat ikäryhmät kertovat kokemastaan väkivallasta selkeästi useammin kuin vanhemmat. Kumppanin tekemä seksuaalinen väkivalta on melko yleistä ja tekemuotona on yleisimmin raiskaus. Lähes joka kymmenes naisista on tullut nykyisen tai entisen kumppanin raiskaamaksi. (Kannisto & Kiuru, 2023, 108.)

Aineistosta ei tullut esille seksuaaliväkivallan lievempiä muotoja, joka voi liittyä sen tunnistamisen haasteisiin. Hietamäen ja kumppanien mukaan (2023, 112) ihmiset eivät itse aina tunnista lievempiä väkivallan muotoja, kuten seksiin painostamista tai aktiivisen suostumuksen puutetta väkivallaksi. Tämän vuoksi on tärkeää tehdä näkyväksi myös seksuaaliväkivallan hienovaraisemmat muodot ja tukea niiden tunnistamista.

5.1.1 Nuorten naisten käyttämä lähisuhdeväkivalta

Nuorten naisten itse käyttämä lähisuhdeväkivalta tuli huomattavasti harvemmin esiin aineistossa kuin koettu väkivalta. Nuorten naisten käyttämä väkivalta oli lähes aina seurusteluväkivaltaa. Tämä tulos on linjassa aikaisemman tutkimuksen kanssa, sillä Barterin ja kumppanien (2017, 376–377) mukaan seurusteluväkivallan ilmiö näyttäytyy sukupuolineutraalina. Sekä tytöt että pojat käyttävät seurustelusuhteissaan väkivaltaa.

Tulokset ovat osittain ristiriidassa Kivelän (2020, 25) tutkimuksen kanssa, sillä hänen mukaansa miehet kohtaavat useimmiten henkistä väkivaltaa. Tässä tutkimuksessa, kun nainen tuli puhumaan keskusteluihin omasta väkivallastaan, hän

kertoi yleisimmin käyttämästään fyysisestä väkivallasta. Nuorten naisten käyttämä fyysinen väkivalta oli kuvauksissa vakavaa. Nuoret naiset kuvailivat lyöneensä, potkineensa, läpsineensä ja tönineensä kumppaniaan. On kuitenkin tärkeää huomioida, että tämä ei välttämättä tarkoita sitä, että fyysinen väkivalta olisi yleisin naisten käyttämä väkivallan muoto. Tulokset voivat osittain heijastaa sitä, että fyysinen väkivalta on helpommin tunnistettavaa kuin esimerkiksi henkinen väkivalta. Vakava fyysinen teko saattaa myös herättää nuorelle tarpeen käsitellä tapahtunutta ulkopuolisen henkilön kanssa.

Fyysisen väkivallan lisäksi nuoret naiset kertoivat teoista, jotka vastaavat henkisen ja digitaalisen väkivallan määritelmiä. Keskusteluissa kuvattiin esimerkiksi haukkumista, syyttelyä ja erolla uhkailua. Nuoret kuvasivat myös voimakasta mustasukkaisuutta, joka johti digitaaliseen väkivaltaan, kuten puhelimen luvattomaan tutkimiseen tai kumppanin tarkkailuun verkossa. Nämä havainnot ovat yhdenmukaisia Korkmazin ja kumppaneiden (2022, 536–545) tutkimuksen kanssa, jossa todettiin poikien kokevan seurustelusuhteissaan useimmiten digitaalista henkistä väkivaltaa.

Digitalisaation myötä monet ennestään tutut henkisen väkivallan muodot ovat siirtyneet verkkoon. Tässä tutkimuksessa rajanveto digitaalisen ja henkisen väkivallan välillä oli ajoittain haastavaa, sillä usein teknologiaa hyödynnettiin henkisen väkivallan käyttämiseen. Nuorten naisten käyttämää digitaalista ja henkistä väkivaltaa ei määritelty keskusteluissa väkivallaksi tai rikokseksi, vaikka toisen viestien lukeminen on Suomessa rikos. Rikoslain (38 luku 3 §) mukaan toisen viestien luvaton lukeminen voi täyttää viestintäsalaisuuden loukkaamisen tunnusmerkistön. (Finlex, 2001.) Nuoret tarvitsevat lisää tietoa siitä, mikä on parisuhteessa hyväksyttävää käytöstä ja missä kulkee väkivallan tai rikoksen raja.

5.1.2 Lähisuhdeväkivalta ja nuorten kuvailemat psyykkiset vaikeudet

Lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä keskusteluissa nuorten naisten kuvaamat psyykkiset vaikeudet olivat keskeisessä roolissa. Voisi jopa sanoa, että Sekasin-chattiin tultiin keskustelemaan lähisuhdeväkivallasta silloin, kun siihen liittyi psyykkisiä vaikeuksia. Tulokset osoittivat, että lähisuhdeväkivaltaa kokeneet nuoret naiset kuvasivat eniten post-traumaattisen stressin oireita, kuten pelkoa, paniikkikohtauksia, unettomuutta, dissosiaatiota ja takaumia väkivaltatilanteista. Keskusteluissa nousi myös esiin

lisääntynyt päihteiden käyttö, itsetunnon ongelmat, persoonallisuushäiriöt sekä mielialahäiriöt.

Molemmat ryhmät toivat esiin huomattavan usein itsetuhoisia ajatuksia sekä itsetuhoista käyttäytymistä. Tulos vahvistaa aikaisemman tutkimuksen tuloksia. Helfer ja kumppanit (2025) ovat tutkineet itsemurhaa käsitteleviä keskusteluja Sekasin-chat-aineistosta. Tutkimuksen mukaan itsemurhaa käsittelevät keskustelut olivat aineistossa yleisiä ja suurin osa keskustelijoista olivat tyttöjä. Epätoivoon johtivat usein pitkittyneet mielenterveyden ongelmat, sosiaaliset suhteet, arjen haasteet, yksinäisyys, riippuvuudet sekä väkivalta.

Tuloksia lukiessa on tärkeää huomioida, että suoria syy-seuraus-suhteita ei voida tehdä, sillä psyykkisten oireiden alkamisen ajankohtaa ei voida tietää lyhyiden chat-keskusteluiden perusteella. Vaikka syy-seuraussuhteet jäävät epäselväksi, tulokset antavat viitteitä siitä, että väkivaltaa kokeneilla ja käyttäneillä nuorilla naisilla on monenlaisia psyykkisiä vaikeuksia, joihin he tarvitsevat tukea. Toisaalta voidaan myös pohtia, altistavatko jo olemassa olevat mielenterveys- ja päihdeongelmat väkivallalle ja tekevätkö ne nuorista haavoittuvampia sen vaikutuksille.

Myös aikaisemmat tutkimukset tukevat tätä havaintoa. Esimerkiksi Oulasmaan ja kumppanien (2023) mukaan nuorilla, jotka kärsivät mielenterveyshäiriöistä, on suurempi todennäköisyys joutua väkivallan kohteeksi verrattuna muuhun väestöön. Väkivallalle altistavat erityisesti päihdeongelmat ja eksternalisoiva psyykinen oireilu.

On tärkeää huomata, että mielenterveysongelmat eivät ole syy väkivallan kokemiseen, mutta ne voivat lisätä haavoittuvuutta ja vaikeuttaa väkivaltaisesta ympäristöstä lähtemistä. Tästä syystä mielenterveyshäiriöiden hoitoa ja väkivallan ehkäisyä tulisi lähestyä kokonaisvaltaisesti, ei vain erillisinä ilmiöinä.

Lepistön ja Paavilaisen (2011, 232–233) tutkimuksessa tuodaan esiin, että perheväkivaltaa kokeneilla tytöillä oli usein haasteellisia selviytymiskeinoja. Vaikka tytöt hakevat yleensä poikia enemmän sosiaalista tukea, etenkin heikko kiintymyssuhde äitiin voi ehkäistä sosiaalisen tuen hakemista. Tytöt murehtivat, pitävät asiaa salassa ja vetäytyvät ihmissuhteista poikia useammin. Tytöt kokevat enemmän itsesyytöksiä ja yrittävät vetäytyä. Lisäksi heillä voi olla riskialtista

käyttäytymistä esimerkiksi päihteiden suhteen. Pitkittyessään tällaiset selviytymiskeinot saattavat lisätä masennusta ja itsetuhoisuutta.

Vertailu väkivaltaa kokeneiden ja väkivaltaa käyttäneiden nuorten naisten kuvailemista psyykkisistä vaikeuksista toi esiin mielenkiintoisen eron. Väkivaltaa kokeneet nuoret saattavat kokea laajemman kirjon psyykkisiä vaikeuksia, kun taas väkivaltaa käyttäneillä nuorilla tämä kirjo saattaa olla kapeampi, mutta mahdollisesti syvempi kussakin yksittäisessä vaikeudessa.

Psyykkisistä vaikeuksista ja itsetuhoisuudesta kertominen väkivaltakokemuksesta kertomisen yhteydessä voi osaltaan myös viestiä nuorten naisten voimakkaasta tuen tarpeesta. Lähisuhdeväkivallan vaikutukset hyvinvointiin voivat olla niin moninaisia, että matalan kynnyksen chat-keskusteluiden lisäksi nuoret naiset hyötyisivät vahvemmassa ohjautumisesta väkivaltatyön palveluihin tai tiiviimpään mielenterveyden tukeen. Tiivistettynä voidaan sanoa, että nuorilta, jotka kuvailevat psyykkisiä vaikeuksia tulisi kysyä myös mahdollisista väkivallan kokemuksista niin kokijana kuin tekijänäkin. Moniammatillinen yhteistyö, joka yhdistäisi väkivaltatyön ja mielenterveystyön ammattilaiset auttaisi nuoria saamaan tarvitsemansa tuen toipumiseen sekä väkivallasta irtautumiseen.

5.1.3 Kohtaaminen lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä chat-keskusteluissa

Päivystäjien vuorovaikutusta analysoitaessa keskusteluista tunnistettiin erilaisia puhetapoja, jotka heijastavat päivystäjien tapoja kohdata ja tukea nuoria lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä tilanteissa. Osa puhetavoista ilmensi yhteisiä piirteitä, jotka voidaan liittää päivystäjien saamaan koulutukseen ja sen tarjoamiin valmiuksiin. Toiset puolestaan heijastivat mahdollisesti laajempia, osin tiedostamattomia yhteiskunnallisia asenteita väkivaltaan ja sen käsittelyyn.

Analyysin perusteella chat-päivystäjillä on moninaisia ja pääosin toimiviksi arvioitavia keinoja tukea nuorta lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä verkkokeskusteluissa. Alapartanen ja kumppanit (2023, 10) kuvaavat Sekasin-päivystäjän oppaassa empaattisen, myötätuntoisen, hyväksyvän ja luottamuksellisen kohtaamisen olevan chat-keskusteluiden kulmakiviä. Luottamuksen rakentaminen, vahvistaminen ja tunteiden validointi sekä toivon luominen ovat linjassa päivystäjien saamien ohjeiden kanssa ja ne voivat heijastella Sekasin-kollektiivin asettamia chat-

keskusteluiden tavoitteita. Näiden puhetapojen voidaan myös nähdä auttavan nuoria kertomaan vaikeista kokemuksistaan.

Vastuun korostamisen puhettavan voidaan katsoa olevan hyvä keino tukea väkivaltaa kokenutta nuorta. Vastuun korostaminen pitää sisällään pyrkimyksen vähentää väkivallan kokijan syyllisyyttä sekä psykoedukaation. Tämä on oleellista, koska itsesyytökset ovat merkittävä osa perheväkivallan kokemusta ja ne vaikuttavat syvästi perheväkivaltaa kokeneen nuoren ajattelutapaan (Lepistö & Paavilainen, 2011, 234).

Tällaisen lähestymistavan voidaan katsoa olevan tehokas, sillä nuoruusikään liittyvä tiiviisti taipumus egosentrisyyteen. Egosentrisyys on yhteydessä liioiteltuun arvioon omasta kyvykkyydestä ja vaikutusmahdollisuuksista sekä kokemukseen haavoittumattomuudesta. Väkivallan kontekstissa egosentrisyys voi näyttäytyä siten, että nuori hakee itsestään tai toiminnastaan syytä tai selitystä väkivallalle. Tällöin nuori usein kokee, että väkivalta on ollut omaa syytä tai hän on ollut itse vastuussa tapahtuneesta. Psykoedukaatiosta on iso hyöty nuorille väkivaltaan liittyvien kokemusten syy-seuraussuhteiden käsittelyssä. Psykoedukaatiota tarvitaan, kun nuori reflektoi, miksi hän on joutunut seksuaaliväkivallan uhriksi ja mitä se tarkoittaa hänen tulevaisuutensa näkökulmasta. (Kannisto & Kiuru, 2023, 136–137, 260.)

Sen sijaan vaikenemisen puhettavassa väkivaltasanastoa välteltiin tai keskustelua ohjattiin pois väkivallan käsittelystä. Tämä voi viitata väkivallan tabuluonteeseen tai päivystäjien epävarmuuteen aiheeseen liittyen. Alapartanen ja kumppanit (2023) kuitenkin korostavat ohjeissaan väkivallan nimeämisen ja siitä suoraan kysymisen tärkeyttä, sekä kehottavat turvasuunnitelman laatimiseen. Näistä huolimatta aineistossa turvasuunnitelmat puuttuivat, ja väkivallan suoraa nimeämistä tapahtui vain harvoin.

Väkivallan puheeksi ottamista ja siihen puuttumista on käsitelty myös aikaisemmassa tutkimuksessa. Hietamäen ja kumppanien (2023, 112–113) mukaan haasteita aiheuttavat ammattilaisten puutteellinen koulutus, tiedon puute sekä epäselvät käytännöt. Väkivaltaan liittyvät asenteet vaikeuttavat edelleen aiheen käsittelyä. Tutkimuksissa on osoitettu, että systemaattisesti kysyttäessä väkivaltakokemuksista niitä tunnistetaan enemmän. Tämä viittaa siihen, että nuorilla voi olla vaikeuksia puhua väkivallasta, ellei siitä kysytä suoraan.

Yksi havaittu puhetapa oli väkivallan normalisointi, jossa väkivalta esitettiin vuorovaikutusongelmana tai ristiriitatilanteena. Tätä tukevat myös aiemmat tutkimukset, joissa on havaittu, että väkivaltaa on pyritty neutralisoimaan tulkitsemalla se väärinymmärrykseksi, sattumaksi tai ylilyönniksi (Karkulehto & Rossi, 2017, 22; Hiitola, 2011, 9–11). Tällaisessa puhetavassa väkivalta typistyy parisuhdeongelmaksi ja samalla sekä tekijät että kokijat jäävät sivuun. Normalisointi korostui erityisesti tilanteissa, joissa nuori nainen kertoi itse käyttäneensä väkivaltaa. Naisen käyttämää väkivaltaa on aikaisemman tutkimuksen mukaan vaikeampi ymmärtää, koska se ei istu kulttuurisesti rakentuneeseen naiskuvaan, johon liitetään hoiva ja äitiys (Lattu, 2008; Hiitola, 2011).

Latun (2016, 55) mukaan tyttöjen ja naisten käyttämä väkivalta on yhä tabu, josta on vaikea puhua, sillä se on kulttuurisesti kiellettyä ja normien vastaista. Tämä johtaa usein siihen, että naisten käyttämä väkivalta patologisoidaan, mikä lisää heidän kokemustaan häpeästä. Laitisen ja Pohjolan (2009, 10–14) mukaan tabut vaikeuttavat niin auttamistyötä kuin tutkimustakin. Ihmisten on haastavaa tunnistaa ja käsitellä julmuutta, kuten välinpitämättömyyttä toisten kärsimystä kohtaan. Vaikka parisuhdeväkivalta ymmärretään nykyään ongelmalliseksi, sen moniulotteinen tarkastelu on edelleen hankalaa. Arvolatautuneet ilmiöt, kuten väkivalta, herättävät vahvoja tunteita ja vastakkainasetteluja, kuten oikean ja väärän sekä syyllisten ja syyttömien määrittelyä. Tabut voivat synnyttää vihamielisyyttä, vaikenemista ja etäisyyttä, joka taas voi estää avoimen keskustelun, kohtaamisen sekä avunannon ja huolenpidon.

Keskusteluissa ilmennyt vaikeneminen voi kertoa myös päivystäjien omista asenteista liittyen lähisuhdeväkivaltaan. Nämä asenteet voivat olla tiedostamattomia ja piileviä. Lähisuhdeväkivallan kysymyksissä apua hakevia nuoria kohtaavat ammattilaiset voivat hyötyä omien väkivaltaan liittyvien asenteiden ja ennakkoluulojen sekä väkivallan kohtaamiseen liittyvien tunteiden reflektoinnista esimerkiksi päivystäjille suunnatussa työnohjauksessa.

5.1.4 Palveluohjaus chat-keskusteluissa

Nuorten ohjaus väkivaltatyön palveluihin oli keskusteluissa osittain puutteellista. Lepistön ja Paavilaisen (2011, 232) tutkimuksen mukaan nuoret eivät yleensä hae ammatillista tukea perheväkivaltaan, joten tukea tulisi tarjota heille aktiivisesti.

Suomessa suuri osa väkivaltatyön tukipalveluista tulee kolmannen sektorin organisaatioilta, ja palveluiden saatavuus vaihtelee paikkakunnittain. Palveluiden hajanaisuus voi vaikeuttaa päivystäjän mahdollisuuksia ohjata nuori oikeanlaisen avun piiriin lyhyen keskustelun aikana. Lisäksi se, että päivystäjä ei välttämättä tiedä nuoren kotikuntaa, voi hankaloittaa palveluohjauksen toteutumista. Päivystäjät voisivat kuitenkin hyötyä selkeistä ohjeista lähisuhdeväkivallan uhreille ja tekijöille tarjottavista palveluista. Moni kolmannen sektorin palvelu on matalan kynnyksen tukea, johon nuori voi ottaa yhteyttä, vaikka väkivallan luonne tai vakavuus jääkin epäselväksi keskustelun aikana. Anonyymeissä chat-keskusteluissa päivystäjillä on ainutlaatuinen mahdollisuus ohjata ja rohkaista nuorta puhumaan vaikeuksistaan myös kasvokkaisissa palveluissa.

Takala ja kumppanit (2025) pohtivat artikkelissaan digitaalisten ja kasvokkaisten palveluiden välisiä raja-aitoja. He peräänkuuluttavat toimintatapoja ja palvelupolkuja, joissa digiauttaja ohjaa ja saattaa nuoren seuraavaan palveluun. Myös Suurpään ja kumppaninen (2015) mukaan digitaalisten palvelujen kehittäminen on kriittisessä vaiheessa ja niihin liittyy monenlaisia kysymyksiä liittyen esimerkiksi riskiin siitä, että nuori joutuu itse selvittämään monimutkaisia palvelupolkuja tai toimimaan omana palvelukoordinaattorinaan.

Väkivaltaan liittyvä stigma saattaa vaikeuttaa nuoren hakeutumista väkivaltatyön piiriin. Lähisuhdeväkivaltaan liittyvissä palvelutarpeissa nuoret hyötyisivät palveluohjauksen lisäksi toimintatavoista, joissa digiauttaja saattaisi ja varmistaisi, että nuori löytää ja tavoittaa hänelle soveltuvan palvelun sekä uskaltautuu ensimmäiseen yhteydenottoon. Toisaalta on myös tärkeää muistaa, että chat-palveluiden mahdollisuudet ovat paljon muutakin kuin palveluohjaukselliset. Takala ja kumppanit (2025) painottavat, että kaikki chat-keskusteluihin hakeutuvat nuoret eivät ole kiinnostuneita neuvoista ja palveluohjauksista. Välillä nuoren suurin tarve on saada puhua ja tulla kuulluksi huolensa kanssa.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa on huomioitava, että kyseessä on laadullinen tutkimus, jossa analysoitiin 57 nuoren ja päivystäjän välillä käytyä keskustelua. Sekasin-chat keskustelut ovat kestoltaan maksimissaan 45 minuutin mittaisia. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että nuori tai

vapaaehtoinen päivystäjä on voinut kieltää keskustelun luovuttamisen tutkimuskäyttöön ja vain noin joka kolmannelle keskustelulle myönnetään tutkimuslupa (Takala ym., 2025). Aineiston rajallisuus tulee ottaa huomioon tuloksia tulkittaessa, eikä niitä voida yleistää käyttämäni aineiston ulkopuolelle.

Tutkimuksen aikana kohdattiin myös haasteita. Anonyymien chat-keskusteluiden käyttäminen aineistona ei ollut aina yksinkertaista. Aineistolainauksen käyttö tutkimuksessa on eettisesti ja metodologisesti haastavaa, erityisesti sensitiivisten aiheiden yhteydessä. Tutkimuksessa jouduttiin toimimaan kvalitatiivisen tutkimuksen perinteiden vastaisesti, sillä tutkimuslupaa suorien aineistolainauksien käyttöön ei saatu. Tämä herätti kysymyksiä siitä, miten aineistoa voidaan käsitellä eettisesti ja samalla säilyttäen sen tieteellisen luotettavuuden. Ratkaisuna tähän haasteeseen sisällönanalyysissä käytettiin tyyppilainauksia, joissa yhdistettiin kommentteja useammasta eri päivystäjän viestistä. Tämä lähestymistapa mahdollisti sen, että tutkimuksessa ei käytetty suoria lainauksia, mutta samalla keskustelujen alkuperäinen merkitys säilyi. Keskustelut saatiin siis esitettyä mahdollisimman tarkasti ja autenttisesti, mutta samalla ilman, että yksittäiset henkilöt olisivat tunnistettavissa. Tyyppilainauksista poistettiin murteellisia sanoja ja ilmaisuja niin, ettei keskustelun sisältö muuttunut oleellisesti.

Digitalisaation myötä tutkimusaineistot ovat yhä useammin verkossa, mikä tuo mukanaan omat eettiset haasteensa. Sensitiivisiä aiheita käsiteltäessä erityisesti nuorten tai muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tutkiminen vaatii erityistä huolellisuutta. Digitaaliset alustat tekevät aineistojen tallentamisesta ja jakamisesta helpompaa, mutta samalla kasvavat riskit tietosuojan ja yksityisyyden osalta. On tutkijan vastuulla varmistaa, ettei tutkimus aiheuta haittaa tutkittaville tai ettei heidän henkilöllisyytensä paljastu (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019).

Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2009) muistuttavat, että tutkimuksen aiheen arkaluonteisuus voi vaikuttaa siihen, miten vastaajat tai keskustelijat tuovat esiin kokemuksiaan. Arkaluontoisten aiheiden kuten väkivallan kohdalla, on mahdollista, etteivät vastaajat kerro tilanteestaan täysin avoimesti. Sen sijaan he saattavat pyrkiä vastaamaan tavalla, jonka he kokevat sosiaalisesti hyväksyttäväksi. Tämä on tärkeää huomioida aineiston luotettavuutta arvioitaessa, sillä se voi vaikuttaa siihen, kuinka kattavasti ja rehellisesti väkivallan kokemukset kokijana tai tekijänä tuodaan esiin.

Lisäksi analyysin tuloksiin voi heijastua tutkijan oma maailmankuva, johon vaikuttaa kiinteästi työkokemus väkivaltatyön kentältä. Aiemmasta osaamisesta oli merkittävästi hyötyä tutkimuksen ja analyysin näkökulmasta. Tutkimuksen edetessä on pyritty tiedostamaan omat ennakko-oletukset, ja väkivallan tunnistamiseen liittyvä sisällönanalyysi on kiinnitetty aikaisempaan teoriaan väkivallan muodoista. Tehdyt valinnat on avattu läpinäkyvästi tässä tutkimuksessa. Samalla on tärkeää tiedostaa, että toinen tutkija olisi voinut lähestyä väkivallan ilmiötä toisenlaisen teoreettisen kehyksen kautta tai tunnistaa aineistosta erilaisia puhetapoja.

5.3 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkossa matalan kynnyksen chat-aineistosta olisi perusteltua tutkia lasten ja nuorten näkemiä ja kuulemia perheväkivallan kokemuksia. Vaikka ilmiö nousi esiin myös tässä tutkimuksessa, se rajattiin tietoisesti tarkastelun ulkopuolelle. Aiheen ajankohtaisuutta korostaa vihreiden puheenjohtaja Sofia Virran tekemä lakialoite 41/2024, jossa ehdotetaan erillistä rikosnimikettä tilanteille, joissa lapsi tai nuori todistaa tai kuulee väkivaltaa. Ronkaisen (2017) mukaan väkivallan erilaisten muotojen kriminalisointi heijastaa yhteiskunnallista merkityskamppailua siitä, mitä pidetään rangaistavana ja vakavasti otettavana väkivaltana. Lakialoite nostaa siis esiin tärkeän kysymyksen siitä, miten lainsäädäntö ja yhteiskunta suhtautuvat lasten ja nuorten altistumiseen väkivallalle.

Tutkimusaineisto toi esiin myös sen, että seksuaalinen väkivalta, jossa tekijä ei ollut nuorelle tuttu, oli yleinen ilmiö. Lisäksi keskusteluissa korostui, että lähisuhdeväkivaltaa kokeneilla nuorilla naisilla oli usein myös muita väkivaltakokemuksia. Tämä viittaa väkivallan kokemusten kasaantumiseen, jota tulisi tutkia lisää, jotta voitaisiin paremmin ymmärtää väkivaltaa kokevien nuorten haavoittuvuuksia ja tuen tarpeita.

Aiemmassa tutkimuksessa on käsitelty lähisuhdeväkivallan vaikutuksia väkivaltaa kokeneiden psyykkiseen hyvinvointiin, mutta vähemmälle huomiolle on jäänyt lähisuhdeväkivallan käyttämisen yhteydet väkivallan tekijän mielenterveyteen. Tämän tutkimuksen aineistossa väkivaltaa käyttäneet nuoret naiset kuvasivat moninaisia psyykkisiä haasteita, kuten keskittymisvaikeuksia, syömishäiriöitä ja ahdistuneisuutta. Otoksen pienuuden vuoksi näitä tuloksia ei voida yleistää laajemmin.

6 Johtopäätökset

Tässä maisterintutkielmassa tarkasteltiin, minkälaisista lähisuhdeväkivaltaan liittyvistä syistä 18–24-vuotiaat nuoret naiset hakeutuivat keskustelemaan Sekasin-chatin matalan kynnyksen palveluun. Lisäksi selvitettiin, millaisia psyykkisiä vaikeuksia nuoret naiset kuvasivat väkivallan kokijoina tai käyttäjinä, sekä millaisia vuorovaikutuksellisia keinoja päivystäjät hyödynsivät heidän tukemisessaan. Tuloksia voidaan hyödyntää erityisesti nuorille suunnattujen tukipalveluiden kehittämisessä.

Lähisuhdeväkivalta nousi esiin yleisenä teemana chat-keskusteluissa. Nuoret kertoivat kokeneensa väkivaltaa useimmiten vanhempien tai seurustelukumppanin taholta, ja nuoret naiset käyttivät itse väkivaltaa erityisesti omissa seurustelusuhteissaan. Sekasin-chatin kaltaisten palveluiden joustavat aukioloajat ja vahva anonymiteetti madaltavat kynnystä hakea apua väkivaltatilanteissa sekä kokijana että tekijänä. Takalan (2025) mukaan chatin välityksellä auttamisessa on löydetty nuorille sopiva palvelumuoto, joka auttaa puhumaan vaikeistakin asioista ilman pelkoa siitä, ovatko huolet riittävän ”oikeanlaisia”. On tärkeää varmistaa, että matalan kynnyksen palveluihin suunnataan riittävästi yhteiskunnallisia resursseja, jotta nuorille voidaan tarjota oikea-aikaista tukea.

Tutkimuksen mukaan vanhempien käyttämä henkinen väkivalta oli yleisin syy, jonka vuoksi nuori tuli juttelemaan chattiin. Keskusteluissa nuoret naiset kuvasivat lapsuudessa ja nuoruudessa koettua perheväkivaltaa. Väkivallalla on taipumus periytyä ylisukupolisesti, ja perheväkivallan kokemukset ovat keskeisiä riskitekijöitä erityisesti väkivallan tekijyyden kannalta. Sosiaalisen oppimisen teorian mukaan perheväkivalta voi opettaa lapsille ja nuorille, että väkivalta on parisuhteessa normaalia, mikä voi johtaa haitallisten ja väkivaltaisten käyttäytymismallien toistumiseen omissa seurustelusuhteissa (Barter ym., 2022). Cohenin ja Thakurin (2021) mukaan lapsena tai nuorena koettu henkinen väkivalta voi aiheuttaa monia psyykkisiä vaikeuksia, kuten masennusta, ahdistusta sekä ongelmia sosiaalisissa suhteissa – esimerkiksi aggressiivisuutta tai valehtelua. Voidaan siis todeta, että ylisukupolvista väkivaltaa voitaisiin ehkäistä tehostamalla vanhemmille ja perheille tarjottavaa tukea sekä kiinnittämällä huomiota nuorten ensimmäisiin seurustelusuhteisiin.

Nuoria kohtaavien aikuisten on tärkeää muistaa, ettei lähisuhdeväkivalta ole perheen yksityisasiasia, josta ei saisi puhua. Lidmanin (2016) mukaan väkivaltaa pidetään yhä liian usein yksityisenä asiana. Myös Heinonen (2016, 10) toteaa väitöskirjassaan, että vaikka perheväkivallan esiin tuomisessa ja siihen puuttumisessa on edistytty, nähdään perhesuhteet ja intiimit suhteet yhä usein yksityisinä. Kynnys väkivaltaisten tekojen tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen on edelleen liian korkea. Keiski (2018, 81) tiivistää väitöskirjassaan, että lasten kokemaan perheväkivaltaan tulisi puuttua myös silloin, kun siitä ei ole jäänyt fyysisiä jälkiä.

Lähisuhdeväkivallan ketjun katkaiseminen on äärimmäisen tärkeää, ja vanhempien lapsen tai nuoreen kohdistaman väkivallan tunnistamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Vanhemmille suunnatun ennaltaehkäisevän väkivaltatyön tulisi olla helposti saavutettavaa ja tarjolla kaikilla paikkakunnilla. Lisäksi vanhemmille tulisi tarjota tietoa myös hienovaraisemmista henkisen väkivallan muodoista ja niiden vaikutuksista lapsen ja nuoren kehitykseen.

Tutkimuksen tulokset tukevat aikaisempaa tutkimusta siitä, että seurusteluväkivaltaa käyttävät kaikki sukupuolet. Naisten ja miesten käyttämässä väkivallassa on kuitenkin eroja. Naiset raportoivat kokevansa väkivaltaa useammin ja heillä on miehiä enemmän seksuaaliväkivallan kokemuksia (Korkmaz ym., 2020). Nuoret naiset kertoivat kokeneensa eniten henkistä väkivaltaa, joka ilmeni muun muassa uhkailuna ja kontrolloivana mustasukkaisuutena. Toiseksi yleisin kokemus oli seksuaalinen väkivalta, joka oli luonteeltaan vakavaa ja sisälsi raiskauksia, pakottamista ja painostamista.

Nuorten naisten itsensä käyttämä seurusteluväkivalta nousi keskusteluissa esiin hieman harvemmin kuin koettu väkivalta. Oma fyysisen väkivallan käyttö oli yleisin syy hakeutua keskusteluun. Nuorten naisten seurustelusuhteissaan käyttämä fyysinen väkivalta oli vakavaa ja sisälsi lyömistä, potkimista ja tönimistä. Tulos voi kertoa siitä, että oma fyysisen väkivallan käyttö on helpompi tunnistaa kuin henkinen väkivalta. Henkinen ja digitaalinen väkivalta esiintyivät rinnakkain, ja nuoret naiset kuvasivat keskusteluissa esimerkiksi mustasukkaisuuteen liittyvää kumppanin valvontaa, puhelimen luvatta tutkimista ja erolla uhkailua. Digitaalinen väkivalta näyttäytyi aineistossa henkisenä väkivaltana, jossa verkko toimi apuvälineenä kumppanin tarkkailuun ja kontrollointiin. Nuorten naisten oma-aloitteinen hakeutuminen keskusteluihin voi kertoa esimerkiksi siitä, että väkivallan käyttö

herättää häpeää sekä syyllisyyttä ja tarvetta käsitellä omia tunteita sekä käyttäytymistä ulkopuolisen kanssa.

Anonyymit chat-keskustelut näyttäisivät madaltavan kynnystä tuoda esiin seurusteluväkivallan tuoreita kokemuksia. Tulos korostaa matalan kynnyksen tukipalveluiden merkitystä, jotta nuoret saavat oikea-aikaista apua. Tietoisuuden lisääminen seurusteluväkivallasta sekä väkivallan tunnistamisen vahvistaminen ovat keskeisiä keinoja nuorten turvallisuuden parantamiseksi. Lisäksi huomiota tulee kiinnittää lähisuhdeväkivallan sukupuolittuneisuuteen liittyviin ennakko-oletuksiin. Tämä on tärkeää, jotta myös nuorten naisten käyttämä väkivalta tunnistetaan ja tunnustetaan osaksi laajempaa väkivallan ilmiötä. Näin kaikki väkivallan osapuolet voivat saada apua.

Nuorten naisten chat-keskusteluissa psyykkiset vaikeudet ja lähisuhdeväkivalta näyttäytyivät tiiviisti toisiinsa kietoutuneina ilmiöinä. Vaikka aineiston luonne ei mahdollista suorien syy-seuraussuhteiden tekemistä, tulokset viittaavat siihen, että väkivaltakokemukset ja mielenterveyden haasteet esiintyvät usein rinnakkain. Mielenterveysongelmat voivat lisätä alttiutta väkivallalle ja vaikeuttaa siitä irtautumista. Koska lähisuhdeväkivalta on monitasoinen ja laaja-alaisesti nuoren toimintakykyyn vaikuttava ilmiö, korostuu sen käsittelyssä moniammatillisen yhteistyön merkitys. Mielenterveyshäiriöiden hoitoa ja väkivallan ehkäisyä tulee lähestyä kokonaisvaltaisesti, jotta väkivallan kaikki osapuolet voivat saada tarvitsemansa avun. Nuorten mielenterveyspalveluissa tulisi kysyä väkivallan kokemuksista sekä kokijana että tekijänä, ja väkivaltatyön palveluissa tulee kartoittaa nuoren mielenterveyspalveluiden tarvetta.

Tutkimuksen mukaan vapaaehtoisilla ja palkatuilla chat-päivystäjillä on useita toimivia keinoja tukea lähisuhdeväkivaltaa kokeneita nuoria. Matalan kynnyksen anonyymit palvelut tarjoavat ainutlaatuisen näkymän nuorten intiimisuhteisiin ja arkaluontoihin huoliin. Päivystäjien on tärkeää tunnistaa väkivallan eri muodot ja auttaa nuorta sanoittamaan kokemuksensa väkivallaksi. Aiemman tutkimuksen (Siltala, 2022; Lepistö & Paavilainen, 2011) mukaan ammattilaisten aktiivisuus on keskeistä, sillä moni väkivaltaa kokenut ei itse tunnista väkivaltaa tai vähättele sen vakavuutta.

On tärkeää muistaa, että väkivaltaa ei tule lähestyä marginaali-ilmionä. Vaikka väkivalta-sana voi tuntua isolta ja jopa pelottavalta, väkivalta voi koskettaa ketä tahansa esimerkiksi sosioekonomista asemaa tai kulttuurista taustaa katsomatta. Esimerkiksi Korkmazin ja kumppaneiden (2022, 536–545) mukaan vanhempien kulttuurisella taustalla tai koulumenestyksellä ei näytä olevan yhteyttä seurusteluväkivallan kokemuksiin. Myös Keiskin (2018, 54 & 81) mukaan naiset, jotka ovat hakeneet apua omaan väkivaltakäyttäytymiseensä eivät ole yhteiskunnasta syrjäytyneitä, vaan he voivat olla korkeasti koulutettuja ja pärjätä hyvin monilla elämän osa-alueilla. Avun hakemista hidastivat usein mielikuvat siitä, että väkivallan käyttöön liittyisi tiiviisti päihdeongelmat tai vakava syrjäytymisriski. Korkean yhteiskunnallisen pärjäävyytensä vuoksi naisten oli vaikeaa liittää itseään näihin mielikuviin.

Väkivallan tunnistamista pitäisi tehostaa ja väkivalta-sanaa tulisi käyttää rohkeasti, jotta väkivallan kaikki osapuolet voivat saada tarvittavaa tukea. Väkivallan varhainen tunnistaminen ei ainoastaan edistä yksilön hyvinvointia, vaan voi myös vähentää merkittävästi yhteiskunnalle koituvia taloudellisia kustannuksia. Maailman terveysjärjestö (WHO) on jo vuonna 2016 korostanut, että lähisuhdeväkivaltaan tulisi puuttua tehokkaammin. Husson (2022) ja kumppaneiden mukaan on ongelmallista, että väkivalta jää yhä usein tunnistamatta ammattilaisten toimesta. Siltalan (2022) mukaan väkivallan tunnistaminen terveydenhuollon palveluissa voi merkittävästi vähentää väkivallan ja sen pitkäaikaisten haittavaikutusten esiintymistä.

Todellisuutta rakennetaan kielen ja vuorovaikutuksen kautta. Erityisesti väkivallan kaltaisten monimerkityksellisten ja kulttuurisesti latautuneiden ilmiöiden kohdalla kielellä on keskeinen rooli siinä, miten ilmiöitä tunnistetaan, määritellään ja ymmärretään. Se, millä sanavalinnoilla väkivallasta puhutaan tai jätetään puhumatta, vaikuttaa siihen, millaisia kokemuksia pidetään väkivaltana ja kuka saa äänensä kuuluviin. Päivystäjän sanavalinnat voivat joko tukea väkivallan tunnistamista ja avun hakemista tai jättää kokemukset vaille nimeä ja merkitystä. Näin ollen kieli toimii paitsi vuorovaikutuksen välineenä, myös väkivaltaa koskevien merkitysten rakentamisen paikkana.

Matalan kynnyksen palveluiden rooli väkivallan ehkäisyssä on merkittävä, sillä lähisuhdeväkivaltaa kokeneet hakeutuvat usein terveydenhuollon piiriin vasta silloin, kun väkivalta on saavuttanut vakavan tason. Sekasin-chatin kaltaiset palvelut sen

sijaan tuottavat tietoa myös lievemmistä väkivaltatapauksista. Mitä aikaisemmin väkivalta tunnistetaan, sitä paremmin voidaan estää sen muuttumista vakavammaksi. Matalan kynnyksen palveluiden vahvuus on juuri siinä, että nuori voi tulla keskusteluun juttelemaan mistä tahansa mielen päällä olevasta huolesta. Anonyymeissa palveluissa on tärkeää muistaa palveluohjaus lähisuhdeväkivaltatyön piiriin, jotta nuoret saavat riittävästi tukea ja apua väkivallan käsittelyyn.

Nuoria kohtaavien päivystäjien koulutusta liittyen lähisuhdeväkivaltaan tulisi vahvistaa. Digitaalisten palvelujen lisääntymisen myötä ammattilaiset kohtaavat nuoria yhä enemmän verkossa. Väkivallan tunnistaminen verkkovälitteisissä keskusteluissa ei ole aina yksinkertaista. On hyvä huomioida, että esimerkiksi väkivallan tahattomuus ei vähennä sen vahingollisuutta ja se tulee määritellä väkivallaksi, jotta nuori voi saada apua kokemuksiinsa. Ilmiön tunnistamista chat-keskusteluissa voitaisiin parantaa kysymällä väkivaltakokemuksista säännöllisesti nuorilta, jotka kuvailevat psyykkisiä vaikeuksia. On tärkeää muistaa, että nuoren voi olla vaikeaa kertoa väkivallasta, jos siitä ei kysytä suoraan. Väkivaltatilanteista on tärkeää kysyä lisäkysymyksiä, jotta saadaan realistinen kokonaiskuva nuoren tilanteesta ja turvallisuudesta.

Lepistö ja Paavilainen (2011, 235) korostavat ennaltaehkäisevän väkivaltatyön tärkeyttä. Nuoret tarvitsevat tietoa väkivallasta, sen yleisyydestä sekä seurauksista ja rohkaisua avun hakemiseen. Väkivallasta tarvitaan lisää avointa keskustelua niin yhteiskunnallisesti kuin myös kodeissa. Nuoria kohtaavien aikuisten tulisi kysyä nuorilta aktiivisesti heidän seurustelu- ja ystävyysuhteistaan, vanhempien kasvatuskäytännöistä sekä tavoista selvittää ristiriitoja. Yhteiskunnallinen viesti siitä, että apua väkivaltaan voi ja kannattaa hakea jo ennen kuin mitään konkreettista ylilyöntiä on tapahtunut, voi auttaa nuoria puhumaan huolistaan avoimemmin. Jo pelkkä huoli oman kodin turvattomasta ilmapiiristä tai seurustelusuhteen haastavista tilanteista on hyvä syy hakea apua.

Väkivallan kohtaaminen työssä voi herättää vaikeita tunteita ja epävarmuutta myös ammattilaisessa. Väkivalta sanana voi olla myös päivystäjille vaikea. Väkivalta on Suomessa niin yleistä, että se koskettaa lähes jokaista suomalaista välillisesti tai suoraan. Lähisuhdeväkivallan parissa vapaaehtoistyötä tai työtä tekevät päivystäjät voisivat hyötyä työnohjauksista, joissa heillä olisi mahdollisuus pohtia omia tunteitaan, asenteitaan ja ennako-oletuksiaan väkivaltaan liittyen. Työnohjaus tukisi

päivystäjien ammatillista itsetuntemusta ja auttaisi heitä kohtaamaan väkivaltakokemuksia.

Hyvinvointivaltion on löydettävä pysyvä ja varma rahoituspohja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn parissa tehtävälle työlle. Petteri Orpon hallituksen suunnittelemat leikkaukset järjestötyöstä nostavat huolta ehkäisevän väkivaltatyön tulevaisuudesta Suomessa. Suomessa ehkäisevää väkivaltatyötä tekevät juuri järjestöt, joiden rahoitus on vaarassa. Myös useiden matalan kynnyksen anonyymien chat-päivystysten, kuten Sekasin-chatin, rahoitus pohjautuu STEA-avustuksiin, joista leikataan 25 % tulevina vuosina (STEA, 2025). Hyvinvointivaltion tehtävänä on taata kansalaisilleen perusturvallisuus ja mahdollisuus elää ilman väkivallan pelkoa. Tämä edellyttää riittävää resursointia palveluihin, jotka tarjoavat oikea-aikaista ja matalalla kynnyksellä tarjolla olevaa tukea väkivallan kokijoille ja tekijöille. On hyvä muistaa, että väkivalta ei lopu, elleivät kaikki osapuolet saa apua. Lähisuhdeväkivallan vähentämiseen tarvittaisiin Suomessa vahvaa poliittista tahtoa, joka mahdollistaisi riittävien resurssien kohdentamisen ja sitoutumisen lähisuhdeväkivaltatyön toteuttamiseen.

Hietamäen ja kumppaneiden (2023, 106) mukaan Suomessa lähisuhdeväkivaltaan liittyvä lainsäädäntö on jäänyt jälkeen monista muista maista. Myös Tolvasen ja Silvennoisen (2023) laatimassa Valtioneuvoston selvityksessä on todettu, että Suomessa psyykinen väkivalta pahoinpitelyn muotona on harvoin rangaistavaa, sillä mikään rikostunnusmerkistö ei kata pakottavaa kontrollia. Selvityksen tuloksena on ehdotettu, että myös Suomessa pakottava kontrolli kriminalisoitaisiin. Lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen ja vähentäminen edellyttäisi siis myös lainsäädännöllisiä muutoksia.

6.1 Kiitokset

Lopuksi haluan kiittää Nuorisotutkimusseuraa sekä Sekasin Kollektiivia mahdollisuudesta päästä käyttämään aineistoa, joka tuo esiin nuorten naisten oman äänen. Lämmin kiitos ohjaajalleni dosentti Tuuli Pitkäselle sekä Sekasin-tutkijaryhmälle tuesta tutkimusprosessin aikana. Kiitän myös kollegoitani Maria Akatemiassa arvokkaista kommentteista ja pohdinnoista.

Lähteet

- Aalto-Setälä, T., Huikko, E., & Peltola, K. (2023). Vaikuttavammat mielenterveyspalvelut lapsille ja nuorille – toimenpidesuositus. 4:2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Aalto-Setälä, T., Kiviruusu, O., & Leemann, L. (2022). *Väestön mielenterveys. Mielenterveysstrategia 2020–2030 – toimeenpanon ensimmäiset vuodet ja yhteisen tekemisen tahto.* (Työpaperi 55/2022). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Alapartanen, A., Huhanantti, S., Kemi, I., Khanal, T., Kotilainen, A., & Molarius, A. (toim.). (2023). *Sekasin päivystäjän opas.* Sekasin Kollektiivi.
- Aromaa, K., & Heiskanen, M. (1993). *Piilorikollisuus 1988.* Tilastokeskus.
- Attila, H., Keski-Petäjä, M., Pietiläinen, M., Lipasti, L., Saari, J., & Haapakangas, K. (2023). *Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021: Loppuraportti.* Tilastokeskus.
- Barter, C., Lanau, A., Stanley, N., Aghtaie, N., & Överlien, C. (2022). *Factors associated with the perpetration of interpersonal violence and abuse in young people's intimate relationships.* *Journal of Youth Studies*, 25(5), 547–563.
- Barter, C., Stanley, N., Wood, M., Lanau, A., Aghtaie, N., Larkins, C., & Överlien, C. (2017). *Young people's online and face-to-face experiences of interpersonal violence and abuse and their subjective impact across five European countries.* *Psychology of Violence*, 7(3), 375–384.
- Bildjuschkin, K., Ewalds, H., Hietamäki, J., Kettunen, H., Koivula, T., Mäkelä, J., Nipuli, S., October, M., Peltonen, J., & Siukola, R. (2020). *Väkivaltakäsitteiden sanasto.* Työpaperi 1:2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Brody, C., Star, A., & Tran, J. (2020). *Chat-based hotlines for health promotion: A systematic review.* Public Health Program, Touro University California.
- Cohen, J. R., & Thakur, H. (2021). *Developmental consequences of emotional abuse and neglect in vulnerable adolescents: A multi-informant, multi-wave study.* *Child Abuse & Neglect*, 111, 104811.
- Connell, R. W. (1987). *Gender and power: Society, the person, and sexual politics.* Stanford University Press.

- Eduskunta. (2024). Lakialoite LA 41/2024: *Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta*. Haettu 04.01.2025 osoitteesta:
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lakialoite/Sivut/LA_41+2024.aspx
- Einiö, E., Metsä-Simola, N., Aaltonen, M., Hiltunen, E. & Martikainen, P. (2022). *Partner violence surrounding divorce: A record-linkage study of wives and their husbands*. *Journal of Marriage and Family*, 84(5), 33–51
- Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A., & Kääriäinen, M. (2022). *Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen*. *Hoitotiede*, 34(4), 215–225.
- Ensi- ja turvakotien liitto. (2025). *Riidan ja väkivallan ero*. OnksOk-verkkosivu.
<https://onksok.fi/riidan-ja-vakivallan-ero/>
- Eskola, J., & Suoranta, J. (2014). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- European Union Agency for Fundamental Rights. (2015). *Violence against women: An EU-wide survey. Main results*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Fawcett, D., Featherstone, D., Hearn, J., & Toft, C. (1996). *Violence and gender relations: Theories and interventions*. SAGE Publications.
- Federley, K. (2016). *Miesten kokemuksia naisten tekemästä parisuhdeväkivallasta*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Trepo.
- FRA, EIGE, & Eurostat. (2024). *EU gender-based violence survey – Key results: Experiences of women in the EU-27*. Publications Office of the European Union.
- Günther, K., & Hasanen, K. (ei pvm.). *Tutkimuksen kulku. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- Heikkinen, J. (2020). *Sekasin-chat – Verkkovälitteinen keskustelupalvelu nuorten psyykkisen hyvinvoinnin tukena*. Opinnäytetyö. Yrkehögskolan Novia.
- Heinonen, A. (2016). *The construction of ‘disciplinary’ violence against children – Social workers’, police officers’ and parents’ rationales*. Väitöskirja. Turun yliopisto.
- Heiskanen, M. (2002). *Väkivalta, pelko, turvattomuus: Survey-tutkimusten näkökulmia suomalaisten turvallisuuteen*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Heiskanen, M., & Piispa, M. (1998). *Usko, toivo, hakkaus: Kyselytutkimus miesten naisille tekemästä väkivallasta*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Heiskanen, M., & Piispa, M. (2002). *Väkivallan kustannukset kunnassa: Viranomaisten arviointiin perustuva tapaustutkimus naisiin kohdistuvasta*

- väkivallasta ja sen kustannuksista Hämeenlinnassa vuonna 2001.* (Selvityksiä 2002:6). Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Heiskanen, M., & Ruuskanen, E. (2010). *Tuhansien iskujen maa: Miesten kokema väkivalta Suomessa.* Julkaisusarja No. 66. Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti YK:n yhteydessä.
- Helenius, H. & Kivimäki, H. (2023). *Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2023: Tytöistä yli kolmannes ja pojista joka viides kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.* Tilastoraportti 48/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Helfer, A., Kataja, K., & Pitkänen, T. (2025). *When despair takes over: Suicide conversations in an online counseling chat service for youth.* Child & Youth Services, 1–24.
- Hermanson, E., & Sajaniemi, N. (2018). *Nuoruuden kehitys – mitä tapahtuu pinnan alla?* Duodecim, 134, 843–849.
- Hester, M., & Radford, L. (2006). *Mothering through domestic violence.* London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Hibbard, R., Barlow, J., & MacMillan, H. (2012). *Psychological maltreatment.* Pediatrics, 130(2), 372–378.
- Hietämäki, J., Siltala, H., Keski-Petäjä, M., Attila, H., Hisasue, T., Pietiläinen, M., & Kero, K. (2023). *Seksuaaliväkivalta parisuhteessa.* Teoksessa Bildjuschkin, K. (toim.), *Seksuaaliväkivaltatyön perusteet* (s. 75–89). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hiitola, J. (2011). *Vanhempien tekemä väkivalta huostaanottoasiakirjoissa.* Janus – Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti, 19(1), 4–19.
- Humppi, S.-M., & Ellonen, N. (2010). *Lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö: Tapausten tunnistaminen, rikosprosessi ja viranomaisten yhteistyö.* Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 40/2010. Poliisiammattikorkeakoulu.
- Husso, M., Hyväri, E., Kaittila, A., Hietämäki, J., Karhinen-Soppi, A., Kekkonen, O., & Tuominen, J. (2021). *Korona, koti ja kontrolli: Väkivaltatyöntekijöiden näkemyksiä lähisuhdeväkivallan kohteina olleiden avun saamisen haasteista korona-aikana.* Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti, 58(3), 349–360.
- Jokinen, A. (2021). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat.* Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja.* Tampere: Yhteiskuntatieteellinen

- tietoarkisto. Haettu 24.4.2025 osoitteesta:
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>.
- Juhila, K. (2017). *Laadullinen tutkimus ja teoria. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
- Kannisto, N., & Kiuru, E. (2023). *Seksuaaliväkivalta parisuhteessa*. (Toim.) Bildjuschkin, K. *Teoksessa Seksuaaliväkivaltatyön perusteet* (pp. 92–105). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Karkulehto, S., & Rossi, L.-M. (2010). *Sukupuoli ja väkivalta* (SKS:n toimituksia 1431). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Kavakka, J. (2017). *Nuorten naisten ja teini-ikäisten tyttöjen tekemä fyysinen väkivalta Suomessa*. Opinnäytetyö, Metropolia Ammattikorkeakoulu. Theseus.
- Keiski, P. (2018). *Perheväkivaltaa käyttäneen naisen minuus: Realistinen synteesi perheväkivaltakäyttäytymisen vähenemiseen tähtäävän intervention vaikutuksista*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Keskinen, S. (2010). *Sukupuolistunut väkivalta*. Teoksessa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* (s. 243–256). Vastapaino.
- Keski-Petäjä, M., Attila, H. & Pietiläinen, M. (2023). *Seksuaaliväkivallan määrä*. Teoksessa K. Bildjuschkin (toim.), *Seksuaaliväkivaltatyön perusteet* (s. 30–45). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kestilä, L., Kapiainen, S., Mesiäislehto, M., & Rissanen, P. (Eds.). (2022). *Covid-19 epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen: Asiantuntija-arvio, kevät 2022* (Raportti 4/2022). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Korkmaz, S., Överlien, C., & Lagerlöf, H. (2022). *Youth intimate partner violence: Prevalence, characteristics, associated factors and arenas of violence*. *Nordic Social Work Research*, 12(4), 536–551.
- Korpilahti, U., Kettunen, H., Nuotio, E., Jokela, S., Nummi, V. M. & Lillsunde, P. (toim.) (2019). *Väkivallaton lapsuus: Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025*. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27.
- Kovanen, T. (2019). *Seurustelun ei kuulu satuttaa: Suomalaisten nuorten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta*. Ensi- ja turvakotien liitto ry. Haettu

- 09.09.2024 osoitteesta https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/seurusteluvv_2019_verkkojulkaisu_final
- Kujala, J. (2022). *Uusi nuorten hyvinvointiohjelma ratkoo nuorten mielenterveyskriisiä*. Mieli ry. Haettu 06.07.2024 osoitteesta <https://mieli.fi/uutiset/uusi-nuorten-hyvinvointiohjelma-ratkoo-nuorten-mielenterveyskriisia/>
- Laitinen, M., & Pohjola, A. (2009). *Tabujen kahleet*. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Lattu, E. (2016). *Naisten tekemä väkivalta*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Laukkanen, M. (2010). *Vastuullisesti verkossa? Tyttöjen nettikeskusteluja tutkimassa*. Teoksessa H. Lagström, T. Pösö, N. Rutanen, & K. Vehkalahti (Toim.), *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka* (pp. 188–199). Helsinki: Yliopistopaino.
- Lidman, S. (2015). *Väkivaltakulttuurin perintö*. Helsinki: Gaudeamus.
- Liu, J., Modrek, S., & Sieverding, M. (2017). *The mental health of youth and young adults during the transition to adulthood in Egypt*. *Demographic Research*, 36, 56.
- Maailman terveysjärjestö. (2002). *World report on violence and health: Summary*. Geneva: World Health Organization.
- Maailman terveysjärjestö. (2016). *GLOBAL PLAN OF ACTION to strengthen the role of the health system within a national multisectoral response to address interpersonal violence, in particular against women and girls, and against children*. Geneva: World Health Organization.
- Maailman terveysjärjestö. (2021). *Violence Against Women Prevalence Estimates, 2018. Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women*. Executive summary. Geneva: World Health Organization.
- Mieli ry. (ei pvm). *Vapaaehtoiseksi Sekasin-chattiin*. Haettu 22.11.2024 osoitteesta: <https://mieli.fi/vapaaehtoiseksi/sekasin-chattiin/>
- Monikanaiset. (ei pvm). *Tunnista väkivalta*. Haettu 10.1.2025 osoitteesta: <https://monikanaiset.fi/tunnista-vakivalta/>

- Mäkilä, A., Jurvanen, S., Helfer, A., Huhta, H., & Pitkänen, T. (2022). *Polkuja päihdepalveluihin: Selvitys päihdepalveluiden saatavuudesta ensimmäisellä hakukerralla*. Päihdeasiamiestoiminta. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja, 170.
- Naisten linja. (ei pvm). *Digitaalinen väkivalta*. Haettu 10.1.2025 osoitteesta: <https://naistenlinja.fi/digitaalinen-vakivalta/>
- Niemi, H. (2018). *Rikollisuustilanne 2017: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa (Katsauksia 20/2018)*. Helsinki: Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.
- Niemi, J. (2010). *Seurusteluväkivalta nuorten kokemana*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Sosiaalitutkimuksen laitos.
- Nuorisolaki 21.12.2016/1285. Haettu 05.11.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Nuorten exit. (ei pvm). *Seksuaaliväkivalta*. Haettu 10.1.2025 osoitteesta: <https://nuortenexit.fi/nuorille/seksuaalivakivalta/>
- Nylén, H., & Yli-Kätkä, T. (2024). *Taloudellisen väkivallan opas*. Taloudellinen väkivalta tutuksi -hanke. Mikkeli & Vaasa.
- Ojanen, A. (2021). *Etnografia*. Teoksessa Vuori, J., Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
- Ojanen, K., Mulari, H., Aaltonen, S., Tuomaala, S., Käyhkö, M., Anttila, A., & Aaltonen, S. (2011). *Entäs tytöt: Johdatus tyttö tutkimukseen*. Vastapaino.
- Opetushallitus. (ei pvm). *Tunnetaidot koulussa*. Haettu 15.04.2025 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/tunnetaidot-koulussa>
- Oulasmaa, L., Riala, K., & Riipinen, P. (2023). *Nuoren mielenterveyshäiriö ja joutuminen väkivaltarikoksen uhriksi*. Duodecim, 139(11), 912–917.
- Paavilainen, E., Rantanen, H., Flinck, A., Lettoniemi, J., & Siiki, M. (2022). *Hotus-hoitosuositus: Perheessä tapahtuvan lapsen kaltoinkohtelun riskiolojen tunnistaminen*. Hoitotyön tutkimussäätiö:2022.
- Pelastakaa Lapset. (ei pvm). *Avoimet chatit*. Netari. Haettu 21.06.2024 osoitteesta <https://www.netari.fi/avoimet-chatit/>
- Piispa, M. (2004). *Nuorten naisten kokeman parisuhdeväkivallan määrittely surveytutkimuksessa*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Pitkänen, T., Tourunen, J., Huhta, H., Kaskela, T., Takala, J., Helfer, A., Jurvanen, S., Laine, R., Larivaara, M., & Suurpää, L. (2022). *Nuorten mielenterveyden*

- tukeminen sosiaalihuollossa ja matalan kynnyksen toiminnassa: Työntekijöiden ja nuorten näkemyksiä tarpeista ja toimintatavoista.* Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:65.
- Poletti, M., Preti, A., & Raballo, A. (2022). *From economic crisis and climate change through COVID-19 pandemic to Ukraine war: A cumulative hit wave on adolescent future thinking and mental well-being.* *European Child & Adolescent Psychiatry*, 32, 1815–1816.
- Pälli, P & Lillqvist, E. (2020). *Diskurssianalyysi.* Teoksessa Luodonpää-Manni, M, Hamunen, M, Konstenius, R, Miestamo, M, Nikanne, U & Sinnemäki, K (toim), *Kielentutkimuksen menetelmiä II.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 374–411.
- Pöntinen, I. (2019). *Sekasin ja stigmatisoitu: Tukea nuoren mielen hyvinvointiin Sekasin-chatissa (Pro gradu -tutkielma).* Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto.
- Raappana, S., & Huhanatti, S. (2023). *Sekasin kollektiivi vuosiraportti 2023.* Sekasin kollektiivi.
- Ranta, K., Kajastus, K., & Marttunen, M. (2023). *Nuorten ahdistuneisuushäiriöiden psykososiaalinen hoito.* *Duodecim*, 139(6), 477–485.
- Ronkainen, S. (2008). *Kenen ongelma väkivalta on?* *Yhteiskuntapolitiikka*, 73(4), 38–49.
- Ronkainen, S. (2017). *Väkivallan sukupuolistuneisuus. Mitä väkivalta on?* Honkatukia, H. Kainulainen, & J. Niemi (toim.), Teoksessa *Sukupuolistunut väkivalta: Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma* (s. 65–82). Vastapaino.
- Ruuskanen, E. (2020). *Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020–2023.* Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:15.
- Saaranen-Kauppinen, S., & Puusniekka, A. (2009). *Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV: Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja.*
- Saarikoski, H. (2012). *Mistä on huonot tytöt tehty?* Kulttuuriosuuskunta Partuuna: Helsinki.
- Sarajärvi, A., & Tuomi, J. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Saresma, T., Rossi, L.-M., & Juvonen, T. (2010). *Käsikirja sukupuoleen.* Tampere: Vastapaino.

- Siltala, H. (2022). *Lähisuhdeväkivallan tehokkaampi tunnistaminen vähentäisi väkivallasta aiheutuvia terveyshaittoja ja -kustannuksia*. *Duodecim*, 138(11), 1115–1119.
- Siltala, H., Hisasue, T., Hietämäki, J., Saari, J., Laajasalo, T., October, M., Laitinen, H.-L., & Raitanen, J. (2022). *Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa*. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:52*. Helsinki: Valtioneuvosto.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (2024). *Järjestöavustukset pienentyvät osana valtiontalouden säästöjä*. Tiedote. Haettu 9.12.2024 osoitteesta: <https://stm.fi/-/jarjestoavustukset-pienentyvat-osana-valtiontalouden-saastoja>
- Stentiford, L., Koutsouris, G., & Allan, A. (2023). *Girls, mental health and academic achievement: A qualitative systematic review*. *Educational Review*, 75(6), 1224–1254.
- Suoninen, E. (ei pvm). *Diskurssianalyysi*. Vuori, J. (toim.), *Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 12.3.2024 osoitteesta: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/vuorovaikutusaineistot/>
- Takala, J., Helfer, A. & Pitkänen, T. (2025). *Nuoren toimijuus ja avunsaamisen oikeutus anonyymissa chat-palvelussa*. Teoksessa S. Tuuva-Hongisto & K. Korjonen-Kuusipuro (toim.), *Digitaalinen nuoruus ja kasvavat erot*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. (Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 252).
- Tammi-Moilanen, K. (2020). *Naisvankiselvitys: Selvitys naisvankien olosuhteista, toiminnoista ja turvallisuudesta*. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 4/2020.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023). *Kouluterveyskysely 2023: Lapsia ja nuoria kuormittavat monet tekijät – selkeät arkirutiinit ja ajoissa saatu apu on tärkeää*. Haettu 4.3.2024 osoitteesta: <https://thl.fi/-/kouluterveyskysely-2023-lapsia-ja-nuoria-kuormittavat-monet-tekijat-selkeat-arkirutiinit-ja-ajoissa-saatu-apu-on-tarkeaa?redirect=%252Ffi%252F>

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024). *Väkivallan muodot. Lähisuhdeväkivalta*. Haettu 4.3.2024 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/vakivallan-muodot/lahisuhdevakivalta>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (2021). *Kunniaan liittyvää väkivaltaa on mahdollista tunnistaa ja estää*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 22.09.2024 osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143126/TT_Kunniaan_liittyv%c3%a4n_v%c3%a4kivallan_ammattilaisille_web.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Tilastokeskus. (2024). *Viranomaisten tietoon tullut pari- ja lähisuhdeväkivalta kasvoi 5 % vuonna 2023*. Tiedote 10.6.2024. Haettu 03.01.2025 osoitteesta <https://stat.fi/julkaisu/cln32gnj49hevocutpmcsm4ko>
- Tolonen, T. (2001). *Nuorten kulttuurit koulussa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Tolvanen, M., & Silvennoinen, E. (2023). *Selvitys henkisen väkivallan rangaistavuudesta ja vainoamisen oikeuskäytännöstä Suomessa*. Oikeusministeriön julkaisuja 2023:20. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Iina Kohonen, Arja Kuula-Luumi & Sanna-Kaisa Spoofo (toim.).
- Vatanen, A. (ei pvm). *Vuorovaikutusaineistot*. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
- Venäläinen, S. (2015). *What are true women not made of? Agency and identities of “violent” women in tabloids in Finland*. *Feminist Media Studies*, 16(2), 261–275.
- Väistö, M. (2024). *Sosiaalinen ja institutionaalinen luottamus avun saantiin 15–17-vuotiaiden tyttöjen chat-palvelussa käymien keskustelujen perusteella*. Maisterintutkielma. Helsingin yliopisto.
- Wincentak, K., Connolly, J., & Card, N. (2017). *Teen dating violence: A meta-analytic review of prevalence rates*. *Psychology of Violence*, 7(2), 224–241.
- Yhdistyneet Kansakunnat. (ei pvm). *Youth*. Haettu 22.11.2024 osoitteesta <https://www.un.org/en/global-issues/youth>

Liitteet

Liite 1. Väkivallan muotojen tunnistaminen

Nuori nimesi väkivallaksi	Henkinen väkivalta (n=6)
	Fyysinen väkivalta (n=5)
	Seksuaaliväkivalta (n=1)
	Tarkempi muoto ei käynyt ilmi (n=4)
	Yhteensä (n=16)
Päivystäjä nimesi väkivallan	Seksuaaliväkivalta (n=1)
	Fyysinen väkivalta (n=1)
	Henkinen väkivalta (n=1)
	Tarkempi muoto ei käynyt ilmi (n=1)
	Yhteensä (n=4)